

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér, vasúti állomásokon 12 fillér.

Főszerkesztő
PAP ZOLTÁN

Szépírói munkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 738. Kiadóhivatal 706.

Kérjük azokat a tisztelt vidéki előfizetőinket, kiknek előfizetése e hó elsején lejárt, hogy előfizetésüket az illető postahivatalnál minél előbb ujítsák meg, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne legyen.

Körforgás.

Budapest, október 4.

Elhigyük-e a bécsi sajtónak, hogy a magyar válságkör ismét visszaérkezett kiindulási pontjához? A bécsi sajtó vezértrombitása ma fölébe harsogja gróf Khuen-Héderváry Károlynak, hogy a nagynehezen helyreállított rendet remélhetőleg nem fogja felborítani a katonai engedmények újabb és teljességgel céltalan napirendre hozatalával. Ugyanakkor pedig ennek a sajtónak keresztényszocialista brigádja vad rohamot intéz Schönaich közös hadügyminiszter ellen, mint aki állítólag nem utasítja el kellő energiával a magyar katonai követeléseket. És nem hiányoznak természetesen olyan hangok sem a bécsi sajtóban, melyek rejtelmesen céloznak a trónörökösre, mint aki megbuktatja inkább az osztrák kormányt is, a magyar kormányt is, a közös minisztereket is, de katonai engedményekhez hozzájárulni nem fog sohasem.

Hogy a magyar válság, mint az egyszeri leányzó, nem halt meg, csak alszik s hogy a katonai kérdések vágányán a magyar kormányok vonata mindig ki fog siklani: azt mi a bécsi sajtó lármája nélkül is tudjuk. Kezdetől fogva meg voltunk győződve, hogy ebben a kérdésben a szintizista igazságot gróf Andrassy Gyula tárta fel az uralkodó előtt, mikor a koalíció válsága idején a kibontakozás egyetlen lehetséges útját a katonai kérdések végleges megoldásában jelölte meg. De Andrassy előterjesztése nem talált kegyelmes meghallgatásra és úgy látszott, hogy az események a király álláspontját igazolják, mert a nemzet a választásokon többséget adott a Khuen-kormányának, amelynek programjában pedig katonai engedmények nem voltak. De a folyó vize nem állt meg s a Khuen-kormány is el kellett jutnia az első delegációs ülészig, amikor is az elaltatott katonai kérdések megint csak felébredtek. S mihelyt a katonai kérdések felébredtek, itt van újra a válság is. De ha nem lép meg bennünket a katonai kérdések feltámadása, annál inkább meglep a forma, melyben feltámadni akar.

A Khuen-kormányról ugyanis ország-világ tudja, hogy túlzó katonai követelése nem voltak és ma sincsenek.

A kilenczes bizottság ismert programja, melyből gróf Tisza István még az utolsó pillanatban gondosan kiszedte a méregfogakat: ez volt a végnapjait élő szabadelvű pártnak és ez maradt a nyomdokába lépett munkapártnak katonai programja, nemzeti bibliája. Minthogy ezt a Tisza fogalmazásában teljesen megszelídített katonai programot a király elfogadta s minthogy erről Schönaich közös hadügyminiszter, legalább meg nem czáfolt félhivatalos közlések szerint, úgy nyilatkozott, hogy diskuziálható: a Khuen-kormány és mindenki joggal képzelhette, hogy a kilenczes bizottság katonai programja nem jelent forradalmi követelést s emlegetése nem fogja felborítani azt a rendet, melyet Khuen a Neue Freie Presse szerint helyreállított s melyet tehát nem szabad könnyelműen kockáztatni. Ujabb, a kilenczes bizottság programján tulmenő követelése a Khuen-kormány aligha vannak. Ha tehát a bécsi sajtó valami adott jelre egyrészt ijesztgetni próbálja Khuen-Héderváryt, másrészt pedig adáz rohamot intéz Schönaich ellen, akkor ezt csak úgy lehet érteni, hogy bizonyos bécsi körök tombolnak dühükben, mert a kilenczes bizottság programját a király annak idején jóváhagyta s mert Schönaich éppen azért a programot diskuziálható-

A szerelmes oroszán.

Irta: Hevesi József.

(Utánnomás tílcs.)

I.

A műterem hatalmas boltozata csak úgy regett a művész vidáman zengő nótájától. Munkában volt Geefs mester, a fiatal szobrász, és boldog meglepéssel, ujongó énekeszó mellett dolgozott.

A teremtés kábitó érzése adott szárnyakat művészi lelkének. A teremtés művészete. És az a nagy gyönyörűség, hogy alkotásával meg is volt elégedve.

Egy vágató lovaszt ábrázolt a szobor. A lovasnak az egyik szeme be volt kötve.

Oxylus volt ez, Aetolia királyának, Haemonnak félszemű fia, kit a heraklidák azért választottak meg vezérül, mert az orakulum azt jóslta nekik, hogy egy háromszemű vitéz fogja őket diadalra segíteni. Oxylusnak pedig a lovával együtt mindössze három szeme volt.

Geefs mester művészi lelkesedéssel dolgozott a szobron és mert alkotásában gyönyörűsége tellett, csengő hangon énekelt.

A műterem hatalmas visszhangjától szinte rezegtek az ablakok üvegei és bizony nem csuda, ha a mester ebben a nagy zajban meg nem hallotta, hogy az ajtón kopogtatnak.

A kopogás kétszer-háromszor is megismétlődött. De hiába! Geefs mester csak énekelt, énekelt. Csak a folyton ismétlődő hatalmas, erős dörömbölésre (már akkor a lá-

bával rugdosta ott künn valaki az ajtót!) hallgatott el a vidám szobrász és sietett ajtót nyitni.

Egy festőczimborája, Anatole, dühöngött az ajtó előtt:

— Ugy bögsz, mintha a Phalaris bikájában rotyogna a zsírod! Negyedóra óta rugdosom az ajtódat...

Geefs mester megölelte a barátját.
— Ne haragudj, öreg, jó kedvem van, mert olyan jól esik a munka.

— Mennyire irigyellek, — szolt a festő, — nekem már egy hét óta nem volt eset a kezemben!

Közben beléptek a műterembe. Anatole alig vetett ügyet Oxylusra, ami szemlátomást bántotta a szobrászt.

A festő egy széles pamlagra vetette magát. Nagyon rosszkedvűnek, epésnek, idegesnek látszott. A szobrász rögtön észrevette.

— Mi bajod van?...
— Eh, ostobaság! De egyszer mégis csak végét kell vetnem.

— Aha, aha, sejtem már! Helene!... Ugy-e?... A kis Nitouche!

— Ugy van! Az a leány megörjít. A kacérságával meg a szivtelenségével.

— Vágd a fejéhez a festékes tubusaidat, mondtam már neked, és kergesd a pokolba!

— De mikor szeretem!...

— Számár vagy!

— Könnyű neked. Te márványfaragó. Neked még a szived helyén is márvány van.
— Haha istennek, én ugyan egy asszonyért, leányért sem járnám a bolondját. Ha egy asszony megtetszik nekem, és én is meg-

log. Megértjük egymást. Ha nem tetszem neki, úgy is jól van. Otthagynom, de nem megyek én utána még egy baloghajtásnyira sem. Megyek tovább, amíg nem akadok olyanra, aki szívesen mosolyog az én sörényes fejemre.

— Eh, most nem vitatkozom veled. Hiszen így beszél mindenki, aki nem érez. Ha szíved volna, és benne olyan pokol háborogna, mint az eryemben, majd másképen beszélnél te is. Most azért jöttem hozzád, hogy megkérjelek, légy a segédem!

— Párba-j!
— Igen. Kétségtelen bizonyítékaim vannak, hogy Fourment, az az örült muzsikus, Helénre vetett szemet. A legutolsó koncertjén botrányosan flirtolt vele. Ugyiszlóván csakis neki hegedült. Nos hát majd elhegedülöm én most rajta Wieniavszky balladáját. Tudom, hogy megemlegeti. Provokálni akarom. És erre téged kérlek föl és —

A szobrász nem engedte befejezni.

— Nem vállalom! Ostobaság! Párba-jozni! Egy nő miatt. Számár! Ha téged szeret az a nő, akkor muzsikálhat Fourment úgy, akár szent Dávid, mégsem csábitja el tőled. Ha pedig nem szeret, akkor löhetsz pisztolylyal, ágyuval, — mert hiszen akkor neked löttek...

— De én azt a gaz csábitót meg akarom...

— Ugyan ne bomolj! Ha Helene csak ugyan téged szeret, akkor nem lehet elcsábitani; ha pedig elcsábitották, akkor nem szeretett.

A festő föluggott a pamlagról és nagy lépésekkel mérte végig a műtermet. Akkor-

nak mondotta. Ezek a dühös bécsi kö-
rök legszivesebben a királyt támadnák
könnyelműen megadott hozzájárulá-
sáért. Minthogy azonban a királyt köz-
vetlenül nem támadhatják, megrohan-
ják Schönaichot, aki azt a programot
elhirtelenkedve diskuziálhatónak mon-
dotta és megrohanják a Khuen-kor-
mányt, mely a koronát és a hadügy-
minisztert a régebben tett ígéretre em-
lékeztetni akarja.

Nos, a helyzetet elég tisztán látjuk,
de a tomboló bécsieknek figyelmükbe
ajánlunk valamit. Ne reménykedjenek
abban, hogy a delegációk küszöbén rá-
íjeshetnek a magyar kormányra.
Olyan elvetemült többséget nem tudunk
elképzélni, mely akkor is követni merné
kormányát, ha ez még az ismételt és
régebben jóváhagyott kilenczes bizott-
sági programot is elejtené. De tovább
megyünk. Ha a többség és a kormány
megáll a kilenczes bizottság pro-
gramja mellett és nem enged belőle
egy jöttát sem: akkor se nevéssenek
előre a bécsiek. Mert a katonai kérdés
végleges megoldását az sem fogja jelen-
teni. Míg a magyar nemzet minimális
katonai követeléseit kielégítve nincsenek
addig itt csak fegyverszünetről
lehet szó, de békességről nem. Már eb-
ben csak gróf Andrássy Gyulának mar-
rad igaza. És elválik majd a közeli de-
legációs ülészakban, hogy ez a mos-
tani osztrák csataordítás a kilenczes
bizottság katonai programját akarta-e
visszavetíteni, vagy csak manőver
volt, hogy a magyarok legalább azon-
tul ne követeljenek semmit: de már
előre megmondhatjuk, hogy nem haszná-
l se őszinte csataordítás, se hamis-
kodó manőver s nem használ az sem,
hogy megbuktatják-e Schönaichot és
Khuent is, a katonai kérdés tul fogja
élni az osztrák ordítókat és a magyar

kormányokat. Mert a katonai kérdést
csak úgy lehet megoldani, ha számolnak
a magyar nemzet százados óhajtaival.

S azért nem is táj a fejünk se
Schönaichért, se Khuenért. Nekünk
egészen mindegy, hogy komolyan mara-
kodnak-e vagy csak komédiáznak egy-
mással. Mi csak egyet tudunk s annál
meg is maradunk: nemzeti engedmé-
nyek nélkül igazi megoldás és igazi
megnyugvás nincsen.

Budapest, október 4.

A képviselőház ülése. A képviselőház
legközelebbi ülése holnap, szerdán délelőtt tíz
órákor lesz, amelynek napirendje: a delegáció
megválasztása és esetleges interpellációk.

A főrendiház ülése. Ma délben tizenkét óra-
kor gróf Osáky Albin elnöklésével ülést tartott a
főrendiház. Az ülésen ötvenegynéhány főrend je-
lent meg, hogy meghallgassa az elnöki előterjesz-
téseket, kiegészítse a bizottságokat és megválassza
a delegáció husz rendes és öt póttagját. Ülés előtt
háromnegyed tizenkettőkor értekezletre jöttek
össze a főrendek, hogy a jelölésekben megállapod-
janak. Az elnöki előterjesztések során az elnök
meleg hangon elparentálta gróf Esterházy Ferencz,
báró Vay Béla és Kun Bertalan főrendiházi tago-
kat, majd bemutatta a képviselőházból beküldött
iratokat s a delegációkat összehívó királyi kézira-
tot. *Osáthy* Ferencz az igazoló-bizottság jelentését
terjesztette be a főrendek névjegyzékében legutóbb
történt változásokról. A jegyzékbe egy új főrend
került: gróf *Szirmay* Sándor tápiószági nagybirtó-
kos, *Hertelendy* Ferencz a gazdasági bizottság je-
lentését terjesztette be a mult országgyűlés fölsoz-
latása óta történt utalványozásokról. A jelentése-
ket egyhangulag tudomásul vették. Ezután egy
szavazatlappal kiegészítették a bizottságokat s meg-
választották a delegáció tagjait. Az igazoló bír-
ság elnöke gróf *Zichy* Ágoston lett, rendes taggá
gróf *Apponyi* Gézá, póttaggá gróf *Lónyay* Gábor
választották meg; az igazoló bizottság egy üres
helyét *Burchard-Béla* Konráddal töltötték be.
A mentelmi bizottságba megválasztották: dr. *Gall*
Jenőt, gróf *Károlyi* Imrét és gróf *Nemes* Jánost,

a közjogi- és törvénykezési bizottságba dr. *Gall*
Józsefet és gróf *Széchenyi* Gyulát, a pénzügyi bi-
zottságba *Balás* Lajos rosznyói püspököt, gróf *Os-
konics* Sándort és báró *Korányi* Frigyeset, a köz-
gazdasági és közlekedési bizottságba gróf *Mailáth*
Gézát és dr. *Vályi* János eperjesi püspököt, a kit.
orsz. legfőbb fegyelmi bíróságba *Ludvig* Gyulát.
Az igazoló bizottság, a közjogi és törvénykezési bi-
zottság, továbbá a legfőbb fegyelmi bíróság tagjai
letették az esküt. A delegációba beválasztottak
rendes tagokul: báró *Bohus* Zsigmond, *Bogdanovics*
Lucián patriárka, dr. *Chorin* Ferencz, gróf *Jó-
Czirák* Antal, *Esterházy* Miklós herceg, *Gál* Józ-
sef, báró *Harkányi* Frigyes, *Hosszu* Vazul püspök,
dr. *István* Vilmos püspök, gróf *Kulmer* Mirosláv
horvát képviselő, *Lánczy* Leó, *Laszkary* Gyula, gróf
Majláth József, *Márfy* Emil, *Miklós* Ödön, *Mol-
nár* Viktor, *Pallavicini* Ede ögróf, báró *Rud-
nyánszky* József, gróf *Széchenyi* Emil, gróf *Zichy*
Ágost. *Póttagokul* *Windischgraetz* Lajos herceg,
báró *Forster* Gyula, gróf *Zichy* Antal, gróf *Vay*
Ádám, *Chavrak* Levin horvát képviselő. A jegy-
zőkönyv hitelesítése után az elnök az ülést egy
órákor berekesztette.

A képviselőház bizottságaiból. A közlekedés-
ügyi bizottság október 5-én délután 5 órákor a
képviseelőház II. számú termében ülést tart. Tárgy:
A tátrafüredi és debreczen-hajdusámsoni h. é.
vasutakról szóló jelentések.

A pénzügyi bizottság október 7-én délután 6
órákor a képviselőházi saját termében tartandó
ülésen ügyrendeket és jelentéseket tárgyalja.

A közoktatásügyi bizottság ma délután gróf
Zichy János miniszter részvételével, *Zsilinszky*
Mihály elnöklete alatt ülést tartott. Mint szak-
referens *Klauzál* Gábor miniszteri tanácsos volt
jelen. Napirend előtt *Sághy* Gyula utalva azon
szoros kapcsolatra, melyben a bizottság a minisz-
terrel van, meleg szavakkal fejezte ki a bizottság
őszinte részvétét, melylyel a miniszter sulyos gyá-
szában osztozik. A miniszter köszönő szavai után
áttertek a napirendre, az országos tanítói nyug-
díj és gyámintézetek, az országos tanári nyugdíj
és gyámintézetek 1908. évi állapotáról szóló és az
országos tanítói és tanári nyugdíj és gyámintéze-
tek matematikai mérlegéről szóló miniszteri je-
lentések tárgyalására, melyeket a bizottság *Már-
tonffy* Márton, *Hock* János, *Kammerer* Ernő,
Vertán Endre hozzászólásai után tudomásul vett.

Az igazságügyi bizottság délután öt órákor
Szekely Ferencz igazságügyminiszter részvételé-
vel idb. *Erdélyi* Sándor elnöklete alatt tartott
ülésen folytatólag tárgyalta a polgári perrendtar-

kat fujt, hogy egy szélmalom elindíthatott
volna.

Hirtelen megállt a szobrász előtt:

— Hát mit tegyek?

— Egyszerű a dolog. Ha az a gyanúd,
hogy *Fourment* érdeklődik *Helén* iránt,
menj vele együtt *Helén*hez és kérdezzétek
meg tőle magától, hogy melyik kell neki
kettőtök közül? Végre is ő a döntő. Pisz-
tolylyal meg *Dreadnought*-tal nem lehet a
szerelmet kieroszakolni.

A festő megint dühbe gurult:

— Ember, hát te benned nincs semmi
érzés? Nem sejtöd, mit tesz az, egy nőt sze-
retni? Érted? Nem a nőt, hanem egy nőt!

— Egy nő is csak a nő. A férfinak pe-
dig legyen esze. És ne szuggeráljon magába
nyavalygós érzéseket... Mondtam, amit
mondtam. A legokosabb, amit tehetsz: menj
egyenesen *Fourment*hoz és bizzatok szép
okosan a döntést magára *Helén*re. De pár-
bajozni... eh... ostobaság!

Anatole haragosan távozott el *Geefs*
mestertől.

II.

Harmadnap.

A szobrász most is az ő *Oxylus*án pepe-
cselelt, mikor az ajtaján kopogtattak.

Most egyszeriben meghallotta és maga
sietett ajtót nyitni.

Egy sugártermetű, ragyogó szépségű,
nevető szemű, szökehajú fiatal nő ugrott a
nyakába.

Helene volt.

— Ugy-e, nem gondoltad, hogy én va-
gyok? — szölt nevére a szép leány és egye-
nesen a műterembe lépett.

— Valóban, téged most nem vártalak.

— Persze. Mert már megfeledeztem ró-
lam. En pedig azért jöttem, hogy az ígérete-
det eszedbe juttassam.

— Az ígéreteimet?

— Ugy-e, hogy már nem is gondolsz
rá? Pedig még nincs hat hete, hogy meg-
esküdtél...

— Mire?

— Hogy engem megmíntáznál. *Tivoli*-
ban történt, emlékszel még? Abban a kis
osteriában? Az igaz, hogy kissé sűrűn hör-
pintetted a chianti-bort. Akkor — ugy éjfé-
l felé — valami három észak tündérről be-
széltél folyvást. Én és a nevükre is emlé-
kezem, hiszen annyiszor emlegetted: *Urd*,
Varanda és *Skuld*. Az első a mult, a máso-
dik a jelen, a harmadik a jövő. Azt mond-
tad, hogy ezekről akarsz szobrot csinálni. És
hogy én leszek majd *Varanda*, a jelen. Nos
hát, most jelen vagyok, hogy az ígéretedet
beváltsd.

— De... de...

— Semmi de... Nem fogadok el ha-
lasztást.

— Kis *Nitouchekám*, drága nebánsvi-
rágom, az ígéreteimet be fogom váltani, de
én most egy másik művön dolgozom és...

— Semmi és...! Nem várhatok. Nekem
meg kellett szöknöm hazulról...

— Ugyan?

— A te két barátod elől. Képzeld csak,
az a két hülye eljön hozzám, hogy én válasz-
szak közülök. És elkezdnek vitatkozni előt-
tem, hogy az egyiknek nem a nő kell, ha-
nem egy nő, a másiknak meg nem egy nő
kell, hanem a nő. Az ördög tudja, mit akar-
tak? Én kidobtam mind a kettőjüket és azt

mondtam nekik, hogy nekem meg egyikük
sem kell. Én az olyan férfit becsülöm csak,
aki egy baloghajtásnyira sem megy olyan
nő után, aki őt nem szereti. És megszóktam
hazulról, hogy ne ostromoljanak.

— És ide jöttél hozzám.

— Igen, sörényes oroszlanom, ide jöt-
tem, mert nálad nem fognak keresni. És te
most engem szépen le fogsz mintázni. Va-
lami gyönyörű északi tündérnek.

És egész naivul kapcsolni kezdte a ru-
háját...

Geefs mester elragadónak találta a
leányt.

— De kérlek, hiszen semmi előkészületet
sem tettem.

— Hát készülj.

Ezenközben levetette a blouse-át és fehé-
res csillogott keblének harmatos bőre.

Geefs a fiatal szobrász, villogó szemek-
kel nézte a vetkező leányt. Melléje lépett,
hogy segítkezék neki, — de a leány odébb
lódította.

— Hohó, tudod, hogy engem a művé-
szek *Nitouche*-nak neveznek. Nebánsvirág.
Mert ha modell vagyok is, nem engedem
hogy —

— Jó, jó, — szölt a szobrász, aki nem
tudta elfordítani tekintetét a gyönyörű
nőtől...

És a félszemű *Oxylus* is, aki amayi csa-
tát megnyert és aki ettől a naptól kezdve a
műterem egy sarkába került, a félszemével
látható gyönyörűséggel pislogott Észak me-
zítelen tündére felé, a bubájos *Varanda* felé.

Mert *Geefs* mester művészi lelke igazán
nem tudott ellentállani a gyönyörű női test

tásra vonatkozó javaslatot. A javaslat egyes szakaszait a 18-ik szakaszig több módosítással elfogadván, a tárgyalás folytatását a holnapra ülésre halasztották. Székely minisztert távollétében Rohonyi Gyula államtitkár fogja helyettesíteni.

Uj monopoliumok.

Budapest, október 4.

Nem vagyunk hivei az állami monopoliumoknak. Mi az ipari és általában a gazdasági produkciót szivesebben látjuk a magánvállalkozás, mint az állam kezében. Főleg nálunk egyenesen szomorú eredményeket érünk el az állami üzemekkel. Nem mondjuk ugyan, hogy nincsenek példaszerűen vezetve, de nem jövedelmeznek olya arányban, mint a magánüzemek. De azért mégis kétségtelen, hogy az állami üzemeknek is van létjogosultságuk, sőt sok esetben az egész ország gazdasági érdekét csakis egy kizárólagos állami üzem bírja szolgálni.

Most, mikor Lukács László egy petrolium, földgáz és kálisó monopoliumot akar életbe léptetni, ennek hangoztatását egyenesen állami érdeknek tartjuk.

A „monopolium” szó tulajdonképpen nagyon rosszul van alkalmazva. A monopolium lényegében nem egyéb, mint a fogyasztási adó kivetésének és beszedésének egyik formája. Ezért nálunk csakis sómonopoliumról, dohányfeldolgozási és áruba bocsátási monopoliumról lehet szó, mert egyedül a sómonopolium és a dohánymonopolium célja az, hogy az állam a sóra és a dohányra kivetett fogyasztási adót a monopolium révén minél biztosabban megkapja. Épp úgy a gyufamonopoliumnak is, ha behozzák nálunk, tisztán fogyasztási adó célzata lesz.

De már lőporegyedárságról nem lehet ilyen értelemben beszélni. Az állam nem a fogyasztási adó érdekében, hanem első sorban közbiztonsági szempontból tartotta fenn a maga számára azt a kizárólagos jogot, hogy lőport gyárthasson s hozhasson forgalomba.

Ez ugyan nagyon fontos állami érdek, de azért „monopolium”-ról tulajdonképpen nem volna szabad beszélni. Éppen így nem monopolium az, amit Lukács László a nyersolajjal, a földgázzal és a kálisóval tervez.

Petroliumfogyasztási adó már most is van. De az új petroliummonopolium nem a fogyasztási adó érdekében hozatik be. Hisz a petroliumfinomítás és a petrolium áruba hozatala ezután is a magánvállalkozás korlátlan szabadságában fog állani. Csakis a petroliumkutatás lesz kizárólagos állami jog. Tehát ha monopoliumról lehetne beszélni, csakis nyersolaj-monopoliumról volna szó. A pénzügyminiszter azzal indokolja azt, hogy miért akarja a petrolium kutatását és termelését az állam kizárólagos jogává tenni, hogy az eddigi tapasztalatok szerint a magánvállalkozás eddig oly rendszertelenül, sőt egyenesen bűnös módon foglalkozott ezzel, hogy egyenesen ez volt az oka annak, miért nem találtak még nálunk gazdag petroliumforrásokat. Az állam nagyobb anyagi erejétől, rendszeresebb munkásságától, nagyobb hivatásos apparátusától reméli a sikert. Hejyes. Ez ellen nem lehet kifogás. De már ezután figyelmeztetni akarjuk a parlamentet, hogy már most gondoskodjék arról, nehogy az az indokolás, melylyel a pénzügyminiszter a petroliumkutatási monopoliumot követeli, utóbb feledésbe merülhessen. Intézményes biztosítékot követelünk már most arra, hogy az állam utóbb nem fogja a petroliumkutatási jogát a petroliumadó felélesztésére felhasználni, sem nyíltan, sem burkoltan. Hogy tehát ha most kizárólagos jogot biztosítunk is az államnak arra, hogy nyers petrolium után kutasson, ezt a jogot nem fogja az ország fogyasztó közönsége ellen kihasználni s a mai petroliumadón felül nem fog burkolt petroliumadót a nyersolaj árának felemelésében a fogyasztó közönségre kivetni. Mert ha ez volna a célja, akkor az egész országnak tiltakoznia kellene az új

petroleum-monopolium ellen, mint ahogy tiltakozni kell az ellen, hogy új fogyasztási adót hozassanak be, vagy a mostani fogyasztási adók felemeltessenek.

Ugyanezt lehet mondani a tervezett kálisó kutatási monopoliumról is. Ha a kormány utóbb is ragaszkodni fog ahhoz, hogy a monopolium célja kizárólag az, hogy az eddigi sikertelen magánkutatások helyett ezután kizárólag az állam kutathasson, mert akkor nagyobb a valószínűség arra, hogy a kutatás sikerrel is fog járni, úgy mi is hivei vagyunk a tervezett monopoliumnak. De a kálisó-monopoliumnál is intézményes biztosítékot követelünk arra, hogy ebből a kizárólagos kutatási jogból nem lesz utóbb kálisó-fogyasztási adó, amit a kálisó árának magas összegben való megállapításában vetne ki és szedne be a pénzügyminiszter.

A tervezett három monopolium közül legfontosabb a földgáz értékesítésének monopoliuma. Itt már nem arról van szó, mint a petroliumnál és a kálisónál. Azokra a kutatási jog kizárólagosságát kéri az állam számára a pénzügyminiszter, mert eddig sem petroliumforrásunk nincs sem kálisóbányánk, s mert előreláthatólag a magánvállalkozás ezután sem fog ilyeneket felfedezni tudni, mint ahogy csekély tőkeereje, egoizmusa, és széttagoltsága folytán eddig sem tudott felfedezni. De földgázforrásunk van, sőt olyan gazdag forrásunk van, hogy annak fűtőképessége, világító képessége, tehát ipari célokra felhasználható energiája napi 170.000 lóerőnek felel meg. Ha ezt okosan, céltudatosan használjuk fel, akkor ez nagyobb nyereség az országra, mint hogyha Erdély havasai közt az egykori gólkondai gyémántbányákhoz hasonló gazdag gyémántbányákat fedeztünk volna fel. Mexikónak, Perunak gazdag arany- és ezüstbányái mellett az illető országok elszegényedtek, s a híres spanyol és portugáliai szőlők ma kizárólag angol kézen vannak, amelyeket az an-

varázsának. Mintázni kezdte Nitouche kisasszonyt.

A leányka pedig eljött mindennap és szépségének sugaras varázsa betöltötte a szobrász nagy, tágas műtermét és puhtani kezdte azt a márványdarabot, melyet a szíve helyén viselt.

A sörényes oroszán, miként Geefs mestert a czimborái nevezték, több ízben a kelleténél közelebbre lépett gyönyörű modelljéhez. Talán művészetének hevében... talán...

De Helene az oroszán körmeire ütött. — Nitouche!

És... és... bekövetkezett az, amit ez a csábos Circe előre sejtett: Geefs mester reszkető türelmetlenséggel várta mindennap Helenát.

Tágranyított szemekkel nézte a gyönyörű modellt, aki csábos mosolylyal ült előtte. Néha a művész egészen megfellekedezett magáról... Csak állott, állott az agyag előtt és a kezei mozdulatlanul, mereven pihentek.

Helene kacagása térítette őt ilyenkor magához.

— Hát mi lesz? mi lesz, kis oroszán?... Hova merengsz olyan bambán? Talán nem aludtál az éjjel?

Egyszer aztán Geefs mester elhajította a simító fát és odaugrott a leányhoz, a karjai közé szoritotta és vad szenvedélylyel harapott bele gömbölyű fehér vállába.

A leány nagyot sikoltott. Aztán kiszabadította magát a szobrász karjai közül.

— Ez nem szép tőled, oroszán... te... te... te vadállat. Ez becselenség! Geefs mester letérdelt előtte.

— Bocsáss meg!

A leány haragosan távozott el a műterméből.

Geefs mesternek nyugtalan, izgatott éjszakája volt. Folyvást az a remek szép leány lebegett a szeme előtt. Északnak csuda-tündére. És a fehér vállára gondolt, melybe mint verengző oroszán beleharapott... és a kablére... és a piros ajakára...

Ha Nitouche megharagudott volna, ha nem jönne vissza többé a műtermébe...

De Helene másnap mégis eljött.

És most is olyan ragyogó volt, mint tegnap és mint tegnapelőtt. Vagy talán még szebb.

És olyan csábító volt a mosolygása. Geefs bocsánatot kért tőle a tegnapi jelenetért.

Helene pedig mosolygott, mosolygott. Geefs hozzá akart fogni a munkához. De nem volt rá képes.

Odaborult a leányhoz és dadogni kezdett előtte... mindenféle értelmetlen szavakat és csokolgtatni kezdte a csipkés ingcskét, mely a leány hábainál hevert.

Helene pedig mosolygott, mosolygott.

Aztán lehajolt a szobrász füléhez és ingerkedve mondá:

— Hogy mondtad csak Anatolenak: Ha nem tetszem a nőnek, aki nekem megtetszett, hát ugymis jól van. Otthagynom, de nem megyek én utána még egy baloghajtásnyira sem. Megyek tovább, amíg nem akadok olyanra, aki szivesen mosolyog az én sörényes fejemre. — Ezt mondtad neki, ugy-e?... Nos hát, miért nem mégy el tőlem, te vad oroszán?

Geefs lehajította a fejét.

— Hát nem tetszem neked?...

Helene nem válaszolt. Megfogta a művész nagy, otromba szobrászkezeit és nézegette.

Aztán mint egy igazi Delila félszeggel kacintott feléje.

— Látod, ilyenek vagytok ti oroszánok. Valamennyien ilyenek vagytok. Hanem tudod mit: hagyjuk ezt az északi tündért. Egy más szobrot, ha csinálisz rólam, egy olyan szobrot, melyen együtt vagyunk mind a ketten... akkor... akkor...

A szobrász mohón leste a leány ajkait. Helene pedig lehajolt hozzá és a fülébe sugott valamit.

III.

A bruxellesi Palais des Beaux-Arts szobortermében Geefs mesternek egy gyönyörű szobrát bámulják már sok, sok esztendő óta. *Le lion amoureux.*

A szerelmes oroszán.

Egy oroszánt ábrázol, mely szerelmesen simul egy gyönyörű meztelen nőhöz, aki ollót tart a kezében. Az ollóval éppen most vágja le az oroszán második lábának a kar-mait...

És a sivatag hatalmas királya olyan édes szerelmes meghunyászkodással türi ezt a műtétet.

A szobor talapzatán egy kis táblába e szavak vannak bevésve:

Amour, amour, quand tu nous tiens.

On peut bien dire: Adieu prudence!

golo: azon az aranyon és ezüstön vásároltak meg, amelyet a spanyolok és a portugálok a maguk gyarmataikban bányásztak. Transzvál is szegény maradt, pedig olyan gazdag aranybányái vannak, hogy egy év alatt több arany kerül ki belőlük, mint a világ összes többi aranybányájából száz év alatt együttvéve kikerült. Ha tehát nálunk fedeztek volna fel gazdag aranybányát, azért az ország még mindig szegény maradt volna. De amit szegénységünk miatt eddig megcsinálni nem tudtunk, hogy ipart teremtsünk, az lehetővé vált. Olyan gazdag, olyan kifogyhatatlan energiaforrásra tettünk szert, hogy a Ruhrvidék, Trifail, Poroszország, szénbányái együttvéve sem képesek akkora energiát az ipar rendelkezésére bocsátani. Ha ezt okszerűen kihasználjuk, s ha a szükséges szakértelemmel a szükséges nyolcvan-száz milliót befektetjük, akkor Erdélyben olyan ipart teremthetünk, hogy Erdélyország lesz a magyar Westfália, és a nemzet vagyamosodásának kiapadhatatlan forrása.

Ezt hangoztatta Lukács László is tegnap, mikor a földgázértékesítést az állam kizárólagos jogává akarta tenni. Igaz, hogy itt egy óriási létesítendő állami üzemről van szó. Nemcsak arról, hogy a földgázértékesítés a magánvállalkozásnak eddig tehetetlennek bizonyult, erőtlenné kezeiből kivéssék, hanem arról, hogy az állam kezébe jusson egy olyan energiaforrás, mely ezer meg ezer létesítendő gyárvállalat számára fogja a gépek hajtására szolgáló erőt szolgáltatni tudni.

Eddig azok a földgázforrások meddők voltak. A magánvállalkozás részint tökeszegény volt, részint bátortalan, s naponta sok százezer lóerőnyi energia ment veszendőbe. Ezt akarja Lukács László a jövő számára megmenteni. Motivuma is helyes és a bányatörvényre való hivatkozása is helyes. Miután mi a protekcionista iparfejlesztés hívei vagyunk, s egyedül azt tartjuk a mi viszonyaink közt célravezetőnek, iparunk óriási fellendülését reméljük attól, ha az állam az eddigi adókedvezmények, gépsegélyek és pénzbeli szubvenziók mellett még a gépek hajtására szükséges energiát is adhatja az alakuló gyáraknak s iparvállalatoknak. A magyar Kanaánról szóló legenda megvalósulhat, mert a földgáz, mint erőforrás hatalmasabb és főleg százszorta olcsóbb, mint a kőszén. Elképzelhetetlen hatása lesz az iparfejlesztésre, ha ilyen olcsó hajtóerő rendelkezésre állani. De a földgáznak ilyen irányu kihasználásához rengeteg milliárdnyi befektetés kell. A mi viszonyaink közt ezt a magánvállalkozástól remélni nem lehet. Ekkora tökéreje csakis az államnak van nálunk. Elvi ellensége tehát a földgázértékesítési monopoliumnak sem vagyunk. De itt is intézményes biztosítékokat követelünk arra, hogy azok az elvek, melyeket Lukács László tegnap hangoztatott, meg is valósíthatnak. Hogy a földgáz az ipar számára lesz olcsó erőforrás és nem az állampénztárnak zsebrekeresésére és kapzsiágra berendezett vállalkozása. Hogy az ipar fejlesztésére és nem az ipar megnyomorítására fog szolgálni. Hogy amit ott a természet olyan bőkezűen adott, abból nem ágyuk és puskák ára fog kitelni, hanem egy nagy iparfejlesztési akció hatalmas erőforrása lesz.

Öt miniszter Bécsben.

— Kiélesedőben a válság. — Kossuth és Sztérenyi a monopóliumokról.

Október végén választ Horvátország.

Budapest, október 4.

Holnap estére a kabinet hét tagja közül ötén Bécsben lesznek. Csütörtökön közös miniszteri értekezletet tartanak odafenn, s ugyane napon gróf Khuen-Héderváry és gróf Zichy János a király előtt is megjelennek. De hogy a dolog feltűnő ne legyen, félhivatalos híradás szerint a miniszterelnök a Szent István-rendet, a kultuszminiszter az uralkodó részvétét köszöni meg. De mi ennek ellenére kételkedünk abban, hogy ennek a nagy miniszterjárásnak s e két kihallgatásnak komolyabb politikai háttérre ne lenne, különösen, ha hozzávetjük a kiélesedett katonai kérdésszóló híreket. Ugy látszik odafönt a kulisszák mögött nagyon dolgoznak, főként a trónörökös és az ő hü keresztényszocialistái, akik vállvetve tiltakoznak minden, a magyaroknak adandó kedvezmény ellen.

Vizont azonban a hadügyi tülkövetelések megszavazását követelik, még báró Schönaich sem elég osztrák nekik e ponton. Ilyen körülmények között kerül sor a közös miniszteri értekezletre, amelyen a magyar kormány „végleges megállapodásra” akar jutni a közös és osztrák miniszterekkel. Valósággal kívánnunk kell, hogy ez ne sikerüljön, még egy újabb válság kitörése árán is, mert ha a megegyezés sikerül, ez csak annyit jelenthet, hogy a kormány végleg beadta az országot és a maga derekát. A nemzet megnyugvására szolgálhat, hogy a jövő héten összeülő delegáción a függetlenségi tagok meg fogják tenni kötelességüket s körömszakadtig védelmezni fogják jogainkat és érdekeinket a bécsi kapzsiság s a hipperlojális magyar megalkuvás ellenében.

A bécsi miniszterjárást.

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök ma délelőtt dr. Bárczy István miniszterelnök titkár kíséretében részt vett a bécsi Szent István-templomban a király nevenapja alkalmából tartott ünnepies misén. A miniszterelnök és felesége ma este részt vettek a belga királyi pár tiszteletére adott udvari díszebéden.

A bécsi belga követ ma megjelent a Magyar Házban s látogatást tett a miniszterelnöknél, akinek átnyújtotta a belga király által adományozott Lipót-rend nagykeresztjét. Révy Ferenc, a király személye körüli minisztériumi miniszteri tanácsosnak a Lipót-rend nagy tisztikeresztjét, gróf Apponyi Rezső miniszteri titkárnak, valamint dr. Bárczy István a Lipót-rend tiszti keresztjét adományozta a belga király.

Gróf Héderváry holnap a közös miniszterekkel és az osztrák kormány egyes tagjaival tárgyalásokat folytat a delegációkra vonatkozó kérdésekben. A miniszterelnök, aki a csütörtökön tartandó közös miniszteri értekezleten részt vesz, csütörtök estére vagy péntek reggelre érkezik vissza Budapestre. Khuen egyébként csütörtökön az általános kihallgatások során megjelenik ő felségénél is, hogy a Szent István-rend nagykeresztjével legutóbb történt kitüntetéséért köszönetet mondjon. Külön kihallgatás nincs tervbe véve.

Dr. Székely Ferenc igazságügyi miniszter Tóry Gusztáv államtitkárral ma éjjel egy nap tartózkodásra szintén Bécsbe utazott. (Ennek az utnak a célját óvatosan elhallgatják.)

Gróf Zichy János közoktatásügyi miniszter holnap délután fél három órakor egy napos időzésre ugyancsak Bécsbe utazik. Gróf Zichy

bécsi utjának semmiféle politikai tárgya nincs s az a célja, hogy csütörtökön az általános kihallgatások folyamán a királynál megjelenjen s köszönetét fejezze ki azért a részvétért, amely legfelsőbb helyről édesanyja elhunyt alkalmából megnyilvánult.

Ugyancsak holnap délután utazik Bécsbe Lukács László pénzügyminiszter is, hogy résztvegyen a közös miniszteri értekezleten. Hazai Samu honvédelmi miniszter már tegnap Khuennel együtt ment föl; úgy látszik, csak Hieronymi Károly kereskedelmi és gróf Serényi Béla földművelésügyi miniszternek nincs dolga a császárvárosban.

Öt miniszter egy időben Wien falai között, — ha ez nem egy lappangó krízis jele, akkor ez a válság sohasem lesz akut. Pedig hamarabb lesz az, mint ahogy némelyek szeretnék!

A katonai kérdések.

Már a delegációk októberi ülészakájában nyilvánosság elé fog kerülni, hogy a januári újabb ülészakában milyen követelésekkel fognak a delegációk elé menni, hogy a két kormány miben állapodott meg az új véderőtörvény dolgában és hogy a hadsereg és tengerészet szaporítása végett milyen összegeket kell beszerezni? A két éves szolgálati idő és a flotta kialakításának nagy kérdései már az októberi ülészakában tárgyalásra kerülnek. Ezzel kapcsolatban egy bécsi forrás értésére adja a Khuen-kormányának, hogy teljesen elvágna a saját létalapját, ha a kompenzációs politikát a katonai kérdések megoldásával összeházasítaná. Ez nem jelentene mást, mint visszamenni abba a világba, amelyből Magyarország, szerencséjére, nemrég kikerült. A katonai követeléseket végtére a magyar delegátusok sem ítélik meg másképp, mint az osztrákok. Már is egy német jeleit lehet látni annak, hogy a legfelsőbb politikai szférákban kemény harcokat folytatnak. Állítólag a legfelsőbb hadur mellé beosztott trónörökös és Schönaich hadügyi miniszter között az utóbbi időben ismételtelen nézeteltérések merültek fel. Ferenc Ferdinánd főherceg mindig a leghatározottabb ellensége volt minden kompenzációs politikának és a nemzeti kérdések minden felvetésének a közös hadseregnél. Amikor ezelőtt két esztendővel a hadügyi minisztérium ismeretes kommunikéje megjelent és gróf Andrássy Gyula követeléseit mindazonáltal visszaütötték, világosan kiténtek a hadsereg legfőbb vezetésével megbízott egyének felfogásai között az ellentétek. Most ezt el akarják kerülni és megegyezést akarnak létrehozni a mérvadó tényezők között. Ez lesz a tárgya a legközelebbi közös miniszteri értekezletnek és a két kormány között folytatandó megbeszéléseknek. A jelenlegi kormányoknak lesz a feladata, hogy a véderő-törvényt a parlamentekben képviseljék. A jövő héten összeülő delegációkban egyébként az új katonai büntető perrendtartást is előterjesztik, mint egy részét azoknak a reformoknak, melyeket a hadügyi kormányzat legközelebb megvalósítani szándékozik.

Schönaich megy, nem megy?

Osztrák klerikális információk szerint báró Schönaich közös hadügyi miniszter állása megrendült és súlyos differenciái vannak irányadó katonai személyiségekkel. Legutóbb már híre járt, hogy báró Schönaich nyári szabadságáról nem is tér vissza többé hivatalába. E hír ugyan megerősítést sehonnan sem nyert, mégis bizonyosnak látszik, hogy a hadügyi miniszter napjai meg vannak számlálva. Jó forrásból arról értesülünk, hogy az október 12-én összeülő delegációban még báró Schönaich fogja az 1910. évi költségvetést előterjeszteni, de már az 1911-iki költségvetést más hadügyi miniszter terjeszti be. Báró Schönaich bukása szorosan összefügg a magyar katonai követelésekkel. Ezt a verziót más oldalról megerősítjük s ezt jelentik:

— A klerikális sajtó az utóbbi időben többször írt báró Schönaich közös hadügyi miniszter állásának megrendüléséről. Beavatott politikai körökben a leghatározottabban állítják, hogy ezeknek a híreszteléseknek egyáltalán nincs alapjuk. Abból kombinálták a hadügyi miniszter állásának megren-

dült voltát, hogy a trónörökös és báró Schönaich felfogása között a katonai kérdések kezelését illetőleg eltérés van. De a hadügyminiszter állása változatlanul szilárd és a király feltétlenül bízék benne.

Zichy János csodálkozik.

Azok a hírek, amelyek igen komolyan szólnak arról, hogy a munkapárt jórésze és Zichy János gróf miniszter között mélyreható differenciák állanak fenn, megszóllatták ma a kormány szócsövét, nyilván azzal a céllal, hogy ezeknek a híreszteléseknek utját vágják. A hivatalos kommuniké így hangzik:

„Az utóbbi időben a lapokat olyanféle hírek járták be, hogy gróf Zichy János válasza és közoktatásiügyi miniszter el van kedvetlenedve a közönséggel és a munkapárt között ellentétek merültek el. Mint illetékes helyen közlik, ezek a hírek nem felelnek meg a valóságnak s gróf Zichy épp oly csodálkozással olvasta azokat Nagylángon, mint amilyen csodálkozást vettek róla tudomást a nemzeti munkapárt tagjai. Ami gróf Zichynek a trónörökösönél való legutóbbi kihallgatásáról illeti, az teljesen bizalmas jellegű, ugyszólván magánlátogatás volt, amelynek a napi politikához éppenséggel nem volt semmi köze.

Zichy miniszter egyébként ma este a félhivatalosan jelzett külsőin megóvása céljából megjelent a nemzeti munkapárt klubjában, ahol megéljenzték. Legalább volt újabb alkalmja a csodálkozásra.

A két Ház elnöksége a királlyal.

A király október 10-én, hétfőn délután egy órákor kihallgatáson fogja fogadni a magyar országgyűlés két házának elnökségét a bécsi Hofburgban. Ebből az alkalomból gróf Csáky Albin, a főrendiház elnöke, báró Kemény Kálmán és gróf Széchenyi Sándor, a főrendiház másodelnökei, továbbá Berzeviczy Albert, a képviselőház elnöke, Návay Lajos és Kabos Ferencz alelnökök először fognak e minőségükben a korona előtt kihallgatáson megjelenni.

A Kossuth-pártból.

A 48-as függetlenségi Kossuth-pártban ma este igen sokan jártak fenn. Ott volt Kossuth Ferencz, a párt elnöke, Szentiványi Árpád, gróf Bethlen István, Baross János, Kelemen Béla, Glatz Antal, Hódy Gyula és mások. Hat órákor Kossuth rögtönzött pártértekezletet tartott, amelyen egyrészt közölte Okolicsányi László kilépését, másrészt arra kérte a pártot, hogy Déry Zoltán helyébe mást jelöljön delegátusnak, miután a volt államtitkár távirati uton tudatta vele, hogy betegsége ágyhoz szögi s így a méltóságos megbízatást nem vállalhatja. Az értekezlet erre Sággy Gyulát, a párt alelnökét jelölte, amiről Kossuth a nemzeti munkapártot nyomban telefon útján értesítette.

Az alig néhány perces konferencia után a párt tagjai az olvasó-teremben feszelen eszmecsere folytattak a politikai helyzetéről. Általános megütközést keltett, hogy a főrendiház delegátusai közül — kétségtelenül a kormány intenciójára — kihagyták gróf Zichy Tivadart, aki legutóbb két ízben is volt a delegáció elnöke, de ettől eltekintve, a diplomáciai pályán szolgált egyénektől eltérően, a magyar közjog alapos ismerőjének bizonyult minden alkalommal s éppen így híve mindig nagyon hazafias álláspontot foglalt el. Zichy az Andrassy-csoport tagja, vagyis ama 67-esek közé tartozik, kik nem hajolnak meg szolgálkúen Bécs előtt, hanem tudnak s mernek önállóan gondolkodni. Az volt a vélekedés, hogy a munkapárt ezzel a mai tényével visszatért a bukott szabadelvű párt tradícióihoz, amely szintén a kiméltenségig hirdette a párt feltétlen egyeduralmát s mindenkit viszaszorított; ez a falánk étvágy volt azonban egyik megölője is a liberális pártnak.

— Micsoda ethikája lehet annak a pártnak, — mondotta Kossuth, — amely minden érdemnél előbbre helyezi a pártérdeket. Mikor a koalíció volt uralkodó nálam s nekem, mint az

akkori legnagyobb párt elnökének figyelmembe ajánlották gróf Zichy Tivadart, én a legnagyobb készséggel fogadtam őt, noha 67-es volt, mert tisztában voltam nagy értékével. A munkapárt nagyon korán kezd, alig néhány havi főnállás után s nagyon mohóan minden talpalatnyi tér lefoglalását.

— Siet, kegyelmes uram, — fűzte hozzá Szentiványi, — mert érzi, hogy nagyon rövid életű lesz az uralma.

Közben híre jött, hogy Sággy elvállalta a delegátus-tagságot, ami Okolicsányi kilépésére terelte a szót.

— Kár volt egy sietni azzal a kilépéssel, — jegyezte meg valaki, — huszonnégy órárt kellett volna csak várnia, s esetleg ő kerülhetett volna Déry helyére.

— Igazán sajnálatos, — szólott Kossuth, — hogy egy politikusi ennyire érzékeny. Hiszen a pártnak még igen sok érdemes tagja ambicionálhatta volna a delegátus-tagságot, s végre is a legfuresább az, hogy ő éppen akkor bántódik meg, amikor én vállalom a terhes feladatokat, csak hogy minden sértődést elkerüljek.

— Okolicsányi, úgy látszik, már régóta várt valamely ügyre, hogy kiugorhassék — hangoztatták többen.

Nagy elégtétellel konstatálták a párt tagjai, hogy a Kossuth-párt panasza az ingyenes népoktatási törvény végre nem hajlása dolgában oly hamar megfogant s hogy a kultuszminiszter már ki is adta a végrehajtásra vonatkozó két rendeletét. Ennek kapcsán rámutattak arra is, hogy gróf Zichy János, a kormány és a munkapárt között nincsen meg a kellő harmónia, amit némelyek főként Lányi József tinnini püspök el nem alvó ügyének tulajdonítanak. Lányi tudvalevően a trónörökös és Zichy jelöltje a nagyváradi püspökségre, míg a kabinetnek más.

— Rossz politika ez, — mondotta Kossuth, — én miniszterségem idején támogatam Lányi jelöltségét, már csak azért is, mert a trónörökös kedveltje s azonfelül jó magyar ember is.

Tudósítónk később megkérdezte Kossuth Ferenczet, mi a nézete Lukács pénzügyminiszter monopólium-javaslatáról, amire a pártvezér így válaszolt:

— Amint, ha az oroszot megvakarják, előtűnik a kozák, éppen így sok üdvös eszméről ki lehetne mutatni, hogy azt a mostani kormány úgy örökölte elődjétől, például a földgáznak ipari célokra való felhasználásáról már az én miniszterségem alatt is szó esett... Ami a javaslatokat illeti, azokról részletesen alkalmasint majd a Házban fogok nyilatkozni, most csak általánosságban azt akarom megjegyezni, hogy közgazdasági szempontból nagyon helyes, ha az állam az olyan fontos iparágakat, amelyek magánvállalkozások révén nem tudnak kifejlődni, maga veszi a kezébe s monopóliumok révén fölvirágoztatja. De az már baj, ha ezeket később is megtartja.

A pártkörben híre járt annak, hogy Polónyi Géza a Ház holnapi ülésén az 560 millió kölcsön ügyében interpellálni fog s heves támadást fog intézni a kormány ellen.

A párt tagjai negyedkilencz óra tájban oszlottak szét.

Okolicsányi László kilépése.

Okolicsányi László országgyűlési képviselő a mai napon levelet intézett Kossuth Ferenczhez, a negyvennyolczas függetlenségi Kossuth-párt elnökéhez, amelyben bejelenti, hogy a pártból kilép. — Erre az elhatározásra a készlettel, hogy a párt tegnapi értekezletén nem kandidálta őt a delegációba. A levél így hangzik:

„Nagyméltóságú elnök ur, kegyelmes uram! A bölcs vezetésed alatt álló pártkör mai értekezlete a közös ügyek tárgyalására kiküldendő országos bizottságba a párt tagjai közül bevezetendő tagok kijelölésénél jónak látta engem mellőzni. A pártértekezlet ezen határozatával az országos bizottságokban sok éven át teljesített működésem felett olyan ítéletet mondott, amelyből minden tulajdonképpen és szerénytelenség nélkül is le kell von-

nom a konzekvenciát s ennek következtében tisztelettel bejelentem, hogy a Nagyméltóságú elnöklete alatt álló 48-as függetlenségi Kossuth-pártból kilépek. A véderőbizottságban a párt bizalma folytán eddig viselt tagságomról való lemondásomat a képviselőház elnökének egyidejűleg bejelentem. — Egyébiránt úgy kiváló személyed iránti nagybecsülésemet, valamint eddigi politikai meggyőződésemmel való ragaszkodásomat ezennel is változatlanul megőrizve, maradok legmélyebb tisztelettel Okolicsányi László dr.“

Szterényi az új monopóliumokról.

Szterényi József volt kereskedelmi államtitkár a pénzügyminiszternek a folyékony és légnemű bitumen és kálics monopóliumokra vonatkozó törvényjavaslatáról ma így nyilatkozott a M. H. tudósítója előtt:

Lukács László pénzügyminiszter urnak tervét nemcsak igen okosnak, hanem messze előrelátónak kell kijelentem, mely gazdasági szempontból tényleg nagy jelentőséggel bírhat. Az állami monopóliumok rendszerint nem valami rokonszenvesek és népszerűek. És mégis indokoltak igen sok esetben, sőt egyedül biztosítják a megoldás lehetőségét. Elvégre mégis csak inkább az állam gyakoroljon monopóliumokat az összesség javára, mint magánalakulások egyéni spekulációra. Ezt a helyes gazdasági elvet látom érvényesülni a pénzügyminiszter ur szóban levő terveiben, melyeket egy irányban — és ebben látom igazán bölcs előrelátását — csak bevezető jellegűnek tartok, előkészítőnek sokkal messzebbmenő állami intézkedések számára.

A petróleum-kutatást és termelést állami monopóliummá tevő intézkedést értem ez alatt. Én nem vagyok beavatva a Lukács László tervébe, de tisztán vélem látni ebből a mostani kezdeményezéséből a petróleum-kérdés gyökeres rendezését, mely, ha sikerül, igen nagy érdeme leendő. Csak egyet nem értek a tervezetben, t. i. állami monopólium mellett magánosoknak is adatnék kutatási, illetve termelési engedély. Állami monopólium mellett saját számlára való kutatás és termelés, ez igen kockázatos lehet az államra nézve, ezzel átlukasztatnék a pénzügyminiszter ur igen helyes terve, sőt egész eredményét is kockáztatja vele.

— A kálicsok monopóliumának behozatala természetesen folyamán az általános sómonopóliumnak és igen nagy érdeke a magyar mezőgazdaságnak. Itt is bölcs előrelátásnak kell mondani a pénzügyminiszter tervét.

— Végül a sármási földgázra térek rá. Én ezt a nagy erőt — melyet a lapok szerint 130.000 lóerőre tesznek — igen nagy horderejűnek tartom, különösen az erdélyi fém- és vasbányászat és a vegyipari ipar szempontjából, de fontosak az ottani városok közép- és kisiparára és nem utolsósorban a vasuti vontatásra nézve. Átalakítva villamos energiára, igen nagy eredmények lesznek ott elérhetők. Elvezetve az ottani városokba villamos energia alakjában, igen olcsó világítást nyerhetnek azok és igen olcsó motorikus erőhöz juthat az ottani közép- és kisipar, sajnos, nagyipar kevés van. Az erdélyi gazdag alumínium-földek s bausit-feldolgozására is igen jó alkalom kínálkozik ennek révén, a legnagyobb akadály egyszerre hátrátnak el általa. Megoldható lesz általa a piski-petrozsényi vasut villamosá tétele is, amivel egyúttal ezen vonal teljesítő képesebbé tételének nagy problémája is végre megoldatik és ezzel igen nagy lépést tennénk államvasutunk fejlesztésére, mely azon vonalon — Aradig — igen nagy mértékben van érdekelve. Ausztriában a hegyi vizek felfogásával és e révén nagy villamos központok létesítésével tervezik a nehezebb hegyipályák villamosítását, nálunk ez a gázolmlés szinte kínálkozik e célra.

— Nem látom azonban már oly erős színen az iparfejlesztésre való kihatását, mint a pénzügyminiszter ur, bár nagyon, de nagyon szeretném, ha neki — és nem nekem — lenne igaza. Amiért én nem várok a nagyiparra oly nagy eredményeket, mint a pénzügyminiszter ur, annak oka egyszerűen Erdély kedvezőtlen fekvése ennek a vállalkozásnak szempontjából, melyre a hazai gyáralakításoknál szükségünk van. Sajnos, Erdély messze van annak és hiába volt minden kísérletünk több mint egy évtized óta, hiába az erdélyi részek iránti nagy szeretet, a gyáripár terén kevés eredményt tudtunk

elérni. Ezen a helyzeten nem fog semmit sem változtatni az, hogy szubvenzió helyett metforikus erőt kap a vállalkozás. Sőt a támogatás így még nagyobb is lesz, mindössze az a különbség, hogy eddig segélyt kapott a vállalat, melyet ismét ki kellett adnia, most a kiadást nem fogja eszközölni. De még ha nekem lenne is igazam, akkor is óriási alkotás lesz ez a sármási telep, melynek megteremtésével igen nagy szolgálatot tesz a kormány az ország közgazdaságának és hogy éppen erdélyi részének jut, az igazán — nagy nemzeti munka.

A Justh-párt Aradon.

Az aradi vértanúk emlékére október 6-ikán Aradon tartandó ünnepélyen a függetlenségi és 48-as párt küldöttségileg képviselteti magát. A küldöttséget Lovász Márton dr. orsz. képviseli vezető és a párt kórusát is ő teszi le beszéd kíséretében a vértanúk sírjára. A küldöttség tagjaként leutaztak Aradra Battyány Pál gróf, Beck Lajos, Bikády Antal, Eitner Zsigmond, Justh János, Kun Béla, Madi-Kovács János és Vértán Etelő országgyűlési képviselők.

A román békeakció.

A román közeledési akció ügyében rövid szünet állott be. Az akcióban részt vettek eddig úgy a hivatalos körök, mint azokon kívül álló magyar és román politikusok, akik a közeledés megvalósításán dolgoztak. Ez érdekében folytak megbeszélések, amelyek alapján a kérdés alapos ismerősei emlékiratokba foglalták azokat a sérelmeket, amiket a románság orvosoltatni kíván. Ez emlékiratok most tanulmányozás tárgyai.

A miniszterelnök legutóbb a munkapárti körben egyik képviselő ama kérdésére, hogy milyen stádiumban van az akció, azt válaszolta, hogy az információk fonatát a hó közep felé újból fel fogják venni. A román nemzetiségi párt tagjai legközelebb Budapestre érkeznek és ez alkalommal bizonyára szóba kerül ez a közeledési akció is.

A horvát válság.

A horvát képviselőválasztások kiírására vonatkozó rendelet előre láthatólag a hét végén fog megjelenni. A választások október 14. utolsó hetében fognak megtartatni.

A magyar képviselőház horvátországi tagjainak nagyrésze az esti vonattal Budapestre érkezik, hogy a képviselőház holnapi ülésében a delegációk választásán részt vegyenek.

Zágrábról jelentik: Daljban a horvát választók elhatározták, hogy volt képviselőjüket, Popovics Sándort újból jelölik, mert Popovics a bálnával való megegyezés híve. Az eszéki alsóvárosi választók elhatározták, hogy Neumann Károly alpolgármesternek ajánlják fel a jelöltséget, aki szintén a bálnával való megegyezés szószólója. Ellenjelöltje, a koalíciós Penics Bogdán valószínűleg visszalép a jelöltségtől.

Budapest, október 4.

Az ingyenes népoktatás. A hivatalos lap ma a közoktatásügyi miniszter két rendeletét közli az ingyenes népoktatásról szóló törvény végrehajtása ügyében. Az egyik rendeletben a törvényhatóságok közigazgatási bizottságait fölhívja a miniszter, hogy véleményes jelentéssel terjeszszék föl az iskolafentartók kárpótlást kérő folyamodványait, a másik rendeletben pedig utasítja a miniszter a közigazgatási bizottságokat, hogy a kárpótlás összegét az egyes iskolákkal szemben milyen alapon állapítsák meg.

Választási monográfia. A képviselőválasztások után a román nemzetiségi párt elhatározta, hogy megírattja azoknak a választásoknak a történetét, amelyekben a párt jelöltje küzdött a mandátumért és kisebbségben maradt. E monográfiákat különböző nyelvekre lefordítva el akarták küldeni a nagyobb külföldi sajtóorgánumoknak. Az első ilyen választási monográfia most készült el. Böven tárgyalja a nagyszombati választás történetét, ahol pedig sajátosképpen román ember volt a győztes. Vajda Sándor nemzetiségi pártival szemben Mán Lajos munkapárti.

Annexió.

Irta: Babocsay Sándor.

III.

Bosznia-Hercegovina jövője.

Azt egyébként magam is úgy tartom, hogy Bosznia-Hercegovina megszállásának ideiglenes állapota örök időkre nem tarthat.

Meg kell reá vonatkozóan is a végleges rendet teremteni. Sőt 30 évig sem kellett volna azzal várni, hanem évekkel ezelőtt, amikor Ausztria-Magyarországnak a berlini szerződés által kijelölt missziója befejezettnek volt tekinthető, egy alkalmas, nyugodt esendes időben felvetendő lett volna a signatárius hatalmak előtt a végleges rendelkezés kérdése.

A változtatásnak öt plausibilis, helyesebben inkább csak elképzelhető eshetősége mutatkozik.

Tekintsük mindjárt az elsőt, melyet a császári proklamáció cizellába venni és az osztrák delegáció is helyeselni látszik, hogy t. i. Bosznia-Hercegovina Ausztria és Magyarország sem egyik, sem másik államához, hanem hát igazán alig tudja az ember ezen csodálatos szerkezetű, unikumszerű ikerállammal, Ausztria és Magyarországgal szemben a helyes determinációt megtalálni, tehát Bosznia-Hercegovina egyenesen Ausztria és Magyarországhoz, a két vagy kettős államhoz csatoltatnák.

Itt megjegyzem, hogy a mi sajtósági állami szervezetünk is neki ront a grammatikának.

Monarchia görög eredetű összetett szó: a monos és archein szavak az alkotórészei. A monos szó egyedüliséget jelent, az archein szó jelentése pedig: uralkodni. A monarchia tehát olyan állami terület, amelyen egyedüli az uralom. A kettősuralmu, két önálló állam állam tehát monarchia nem lehet. A monarchiának lehet több országa is, de egyenél több önálló állam együtt, a nyelvtan értelmében, monarchia nem lehet.

A politika tehát még a grammatikán is erőszakot akar elkövetni; de ez nem türi az erőszakot. Vagy nem monarchia Ausztria és Magyarország együtt, vagy nem önálló állam Magyarország. És fájdalom, mindinkább az utóbbi alternatíva kezd bebizonyosodni s azért nevezhetik a monarchiát monarchiának.

Zsigmond magyar király és hatalmas német császár a konstanzi zsinaton szintén erőszakot akart elkövetni a grammatikán. A schizma szót latin eredetűnek véelve, mint a betűvel végződött nőneműnek mondotta. Amikor ez ellen az ahhoz értő püspökök észrevételek tettek, kijelentette, hogy a schizma szót császári hatalmával ezennel nőneműnek deklarálja: De bizony azért mégis semleges-nemű a schizma szó. Sem a német, sem az osztrák császár, nem parancsolhat a grammatikának.

Egy örök függetlenségi politikus részéről magasztalására legyen mondva Deák Ferencnek, a monarchia szóra nem találunk a 67-es kiegyezési törvényekben, akárhányszor olvassuk is el azokat. Akkor az egyszerű, de veszedelmes monarchia szót állandóan tizenegy szóval fejezték ki: „a magyar korona országai és ő felsége többi királyságai és országai.” És ha százszor kellett is a kettős állam fogalmát kifejezni, mindig a tizenegy szót használták.

Csak Tisza Kálmán, az előbb említett alkotmányhőrosz alatt, akiről helyesen mondták, hogy míg a hatvanhetes alapot támadta, az erősödött, amióta pedig védelmezte, gyengült az, tehát csak Tisza Kálmán alatt jött divatba a reánk néve politikailag gonosz monarchia szó, amint ő alatta lett az egész hadsereg kiegészítő részét képező magyar hadsereg is közös hadsereg. Azóta lett a monarchiának két állama: egy embernek két teste — non sens.

De hát Bosznia-Hercegovina Ausztria és Magyarország két államához még a hatvanhetes fundamentum, a paritás elvén felépült dualizmusnál fogva sem kapcsolható.

De nem lehet Bosznia-Hercegovina — ami különben lényegében egy volna — „unabhängiges Reichsland“ független birodalmi tartomány sem, amint azt a velünk szemben osztrák gyűlölettel átitatott „Sarajevoer Tagblatt“ 1909. évi szeptember 12-én megjelent számában javasolja.

Gróf Andrássy Gyula (persze az I.) az ő zsenialitásával, könnyed modorával, játszi elméjével szellemesen — de szerintem természetesen nem megnyugtatóan — következőképen védelmezte meg a dualizmust: A monarchia — mondotta — a dualizmus két lábán emelt fővel jár, míg a foederalizmus 19 lábán csak hasonaszva mászkálhat.

A dualizmus elvénel fogva az új tartományt vagy az egyik, vagy a másik államhoz kellene csatolni; mert ha nem így járunk el, keletkezik egy harmadik államspecziés, amely a dualizmust trializmusná változtatná.

A dualizmus elvesztését én ugyan — a nóta szerint — nem bánom; de azt mégis sajnálom, hogy a rossz helyett még rosszabb legyen az államforma. Mert ez az alakulás még azt a bizonyos látszólagos önállóságot is kockáztatná, melyet a 67-es kiegyezés biztosít.

Reggel 4 lábán, délben 2 lábán, este pedig 3 lábán. Bizony ez a harmadik láb a meakó, amely pedig az előre haladásnak nem valami tökéletes eszköze. Ezen megoldás folytatn a dualizmusnak sötétben beestelednek.

Ha két tárgy egymáshoz közel van, mondjuk: két szekrény, azért még mind a két tárgy önálló, külön kezelhető. De ha két tárgy önálló, külön kezelhető. De ha két tárgyhoz egy harmadikat olyképen illesztünk, hogy azt mind a két tárgyhoz hozzászögezzük, önállóságát mind a két, sőt mind a három tárgy elveszíti. Így lenne ez a dualizmus értelmében önálló két állam, Magyarország és Ausztriával is, ha Bosznia-Hercegovinát mindkét államhoz hozzá csatolnók.

Ezen életbevágó s rengeteg konzekvenciákkal járó közjogi sérelmen kívül gyakorlati szempontból sem volna tanácsos ezen veszekedett módon heterogén, polyglott, sőt mozaikszerű kettős államhoz, Ausztria és Magyarországhoz egy olyan új tartományt csatolni, melynek lakosai jelentős arányban három vallásúak és egymástól teljesen elütő két faj.

Gorsakoff nem valami nagyon szerette Ausztriát. Ez érthető. Amint Kossuth Lajos mondja, Ausztria 1849-ben Caesárnak Casiushoz intézett szavaival esengett I. Miklós czár előtt: „Help me or I sink“ segits, vagy elmerülök. A czár segített is, amely segítséget azonban a későbbi események (Sébastopol stb) folytán Miklós czár így jellemzi: a história két bolondot ismer: Sobieskit és engem, akik Ausztriát megmentették. Gorsakoff pedig azt a világhírű kijelentést tette: Ausztria halátlansága által a világot bámulatba ejtette.

Gorsakoff, a széles látókörű, kiváló orosz államférfiu különben Ausztria állami helyzetét így karakterizálja: L'Autriche n'est pas un état; se n'est qu'un gouvernement. Ausztria nem állam, hanem csak valami kormányzott terület (kormányzóság).

Lényegében egyetért Gorsakoffal, sőt még plasztikusabban fejezi ki magát Bismarck, a nagy német kancellár, a világnak eddig talán legnagyobb sikerű államférfia, aki azt mondja: Ausztria különös keveréke az ellenséges indulatu nemzetiségeknek, akiket csak a bukások, szenvedések és megaláztatások hosszú láncolata tart jól-rosszul össze.

Bismarcknak, a nagy és okos szervezőnek ezzel a gondolatával összefügg az az eszméje is, melyet ő Schleinitz bárónak 1861. év márczius 13-án megírt, amikor a tizenkét éves elnyomatás után a magyar nemzet füg-

getlenségi érzete ismét fellobbant s az a magyar ruha viselésében is megnyilatkozott:

„Ha én osztrák császár volnék — mondja Bismarck — azonnal átköltözködném Budapestre, magyar ruhát ölténék, magyarul beszélnék és mindazt bekebelezném Magyarországra, amit csak bele tudnék szorítani.“

De hát ennek a politikai raiisonnak a megértéséhez nem egy osztrák politikus, hanem egy Bismarck messzelátó elméje szükséges.

Pedig Bismarckról már lord Beaconsfield megmondotta: vigyázzatok Bismarckra, mert ő azt mondja, amit gondol. Amire III. Napoleon (persze bukása előtt) őt és a helyzetét osztrák módon jellemzően válaszolt: Bismarck mindent komolyan gondol; de őt senki sem veszi komolyan.

Ennek a felfogásnak lett azután a következménye Sedan. angol száműzetés stb. szóval Napoleon mizerabilis bukása.

Jó a Bismarck figyelmeztetését megszívlelni.

Az osztrák észjárás szerint azonban még mohamedánokra is szüksége van ennek a bizonytalan szerkezetű kettős államnak, Ausztriának és Magyarországnak.

Amennyi váltás, nyelv és faj Bosznia-Hercegovina kettős kis tartományában van, elég volna egy nagy államnak is.

Tehát sem közjogilag nem volna lehetséges, sem gyakorlatilag nem volna célszerű Bosznia-Hercegovinának Ausztria és Magyarországhoz való csatolása.

Egyik legplauzilisebb megoldásnak látszanék, ha Bosznia-Hercegovinát közvetlenül Magyarországhoz kapcsolnák. Erre bennünket a történelmi jog és mult is feljogosítana.

Soha sem voltam a meghunyászkodó, megalkuvó, hanem igenis az önértékes és bátor politikának a híve. Gyáva emberek nincs hazája.

De ez a felfogásom még sem akadályoz abban, hogy a valóságos helyzettel ne számoljak. Nemzetünk felett évtizedek, mondhatnám évszázadok óta gyakorolt mostoha uralom, a bizonytalan, a függetlenséget nélkülöző közjogi helyzet — mi tőrés-tagadás — nemzetünket nem hogy erősítette volna, hanem inkább gyengítette. Ma már ott tartunk, hogy nem külső népeket, de első sorban saját országunkat kell meghódítanunk, a belső nyomásoktól megszabadítanunk.

Mindent a maga idejében. A mai helyzet egyáltalában nem alkalmas arra, hogy országunkat olyan tartományokkal gyarapítsuk, melynek lakosai horvátok, szerbek és jórészen törökök, ezek egészen új elemek, mindannyian az államegységtől, a központtól el-futó, sőt az ellen törtető, lázadó elemek.

De arra sincs szükségünk, hogy országgyűlésünk tanácskozásait — szeliden szólva — még disszonánsabbakká, sokkal disszonánsabbakká tegyük.

Az ellenséges indulat inkább az országunkon kívül maradjon, mely indulat különben gondolatot elfogadása esetében nem is lenne reánk ellenséges — sőt.

Reculer pour mieux sauter. Aspirációkkal most vonuljunk vissza. Ha majd sikerül függetlenségünket kivinnünk, annál bátrabban haladhatunk előre idegen népeknek nem leigázására, hanem boldogítására.

Az 1878-iki felirat, a többségi felirat, az okkupáció kérdésében helyesen állapította meg, hogy „Magyarországnak nincsenek olyan aspirációi (most még kevésbé lehetnek szer.) melynek területének nagyobbítására vannak irányítva. Egész erejét a belső reformok munkájára kívánja fordítani.“

Szilágyi Dezső beszédében ehhez az eszméhez még hozzáfűzte: hatalmunk ott csak addig terjed, ameddig a szuronyaink hegye ér. A szuronyról pedig már Agesilaus spártai hős is hódító király majdnem kétezeröttszáz esztendővel ezelőtt megmondotta, hogy a szuronyal ugyan sokat ki lehet vinni, de a hazaén megülni és ott tartózkodni nem lehet.

Ez az ajándék danaosi lenne, a trójai faló lenne, melynek belsejében behoznók a robbantó elemeket. Ilyen ajándéokra, Bosznia-Hercegovinára, nekünk nincs szükségünk. Ez a politika, mint Szilágyi Dezső, a legnagyobb okkupáció-tudós megjegyzi, Magyarország létérdekével összeegyeztethetlen.

Egyik eshetőség volna Bosznia-Hercegovinának Dalmáciával együtt Horvátországhoz csatolása.

Erről a témáról sem akarok sokat beszélni, nehogy a sok beszéd tiszta igazságot gyanuba keverje. Azért tehát kijelentem, hogy a csodálatos vakossággal meglátogató, ugynevezett kedves testvéreinket, a valóságban pedig igazi mostohatestvéreinket, a horvátokat nem lehet kedvünk a mi rovásunkra erősíteni. Az utóbbi évek tapasztalatai igazolják, hogy Horvátország ez a gyarapodása a magyar parlamenti viszonyokra is zavaróan hatna.

(Vége köv.)

EGYHÁZAK.

Református lelkészkongresszus.

— Az Országos Református Lelkészegegyesület közgyűlése. —

Budapest, október 4.

Hétszáz református pap gyűlt össze a fővárosba: az immár ezeröttszáz tagot számláló Országos Református Lelkészegegyesület kongresszusára egybegyűlt tagjai. A kongresszus legfontosabb határozata volt az a határozat, melyben visszautasították azokat a sértéseket, amelyeket a Borromeus-enciklika szórt a protestáns egyházra. A nagygyűlés az Újvárosi háza díszteremben kezdte meg tanácskozásait s szép látványt nyújtott a sok magyarruhás lelkészor, főleg a közgyűlési teremben, ahol egy táborban összegyűlvén, azt zsufozásig megtöltötték. A tanácskozást dr. Baltazár Dezső, az egyesület elnöke nyitotta meg, élénk tetszéssel kísért beszéddel.

Beszéde elején a püspök meleg szavakkal emlékezett meg Kun Bertalan püspök haláláról, majd üdvözölte az egyesületet és azután beszámolt az egyesület megalakulásának körülményeiről s arról a megváltozott, most már kedvező fogadtatásról, amelyben az egyesület minden oldalról, az állam és az egyház részéről is részesül.

Ezután így folytatta beszédét: Európa térképén egy sajátos jelenség tapasztalható. Németország, a humanizmus és a reformáció bölcsője, Magyarország, ahol a lelkiismereti szabadság törvényes, intézményes biztosítékot legelőször talált, a retrógrád fejlődés lejtőjére jutottak; nem is említve Ausztriát: ezt a reakció minden fajtájának termelésére és tenyésztésére berendezett mintagazdaságot. A nyugati latin államok ellenben, amelyeket pedig Rómához megkülönböztetett szálakkal fűz a tradíció, egyenként szabadították ki vállukat a járom alól, amelyben kultúrát, haladást, szabadságot leigázni mindig kész volt és kész is lesz a vallási fanatizmus sötét szelme.

A liberálisizmus és a reakció ellentétes eszméiről az elmélet, tartják forrongásban a kedélyeket; s ez alól a hatás alól sem politikai, sem gazdasági, sem vallási, sem szoros értelemben vett szabad társadalmunk nem vonhatja ki magát. A két ellentétes tábor kialakítása és Dármint simítsák és némissák az elvi ellentéteket: a pozitív és negatív elemeknek ki kell válni a sarkítás fizikai törvénye szerint.

A letűnt politikai korszakból itt maradt elvi kőszobor a vegyi bomlás lassu prozessusa halad előre észrevétlenül. A liberálisizmus pozitív oldalán még nincsen tiszta hely, ahol csak homogén elemek nyernének elhelyezést. A kriszállypontok már mutatkoznak: de fényükön a zavaros környezet igen sokat homályosít. Természetesnek kellene tartanunk, hogy reformált egyházunk is hagyományaihoz híven szellemével, emberével, intézményével együtt mint egy sztatlan rész foglalna helyet a liberálisizmus oldalán. De fájdalom, az eszmék s felfogások zűrzavara ragályosúen hatolt be egyházunk falai közé is.

Ilyen viszonyok között gondvisésszerű jelentősége van egy olyan par excellence liberális egyesületnek, mint a miénk. Ez a jelentőség mind szélesebb körben hódítja magához az elismerést; mi pedig ennek a jelentőségnek tiszta tudatában programunkhoz híven teljesítsük kötelességeinket hazánk, egyházunk és önmagunk iránt.

A megnyitó után az elnök meleg szavakkal üdvözölte dr. Fulliquet György genfi tudós egyetemi tanárt és lelkészt, aki most hazánkban tartózkodik és kérte, hogy Kálvin szellemének genfi közvetlen forrásból ayujtson a magyar lelkészetnek is. Röviden vázolta az O. R. L. E. keletkezésének célját, küzdelmét s ismételten testvéri módon üdvözölte a körünkbe jött testvért. Az elnök szavaira Fulliquet rögtön válaszolt, lelkes s lelkesedést keltett beszéddel. A genfi lelkésztársaság nevében üdvözölte a magyar lelkészek egyesületét. Párhuzamos volt a két egyesülés között s kidomborította azt az egységet, amely megnyilvánul s amelynek kell is megnyilvánulnia a lelkészek között.

Miután dr. Baltazár elnök bejelentette, hogy a genfi tudós több tárgyhoz s így főleg a Borromeus-enciklika ügyéhez is hozzá fog szólni, dr. Ferenczy Gyula a titkári jelentést terjesztette elő.

A jelentést elismeréssel tudomásul vették. Ugyiszintén az egyesület számadásai dolgában előterjesztett jelentéseket és javaslatokat. Az alapszabályok ügyében a nagygyűlés újabb felterjesztést intézett a belügyminiszterhez s elhatározta, hogy amennyiben a kilátásba helyezett kedvező elintézés nem történne meg, alkalmas időben a királyhoz fordul igazságos intézkedésért.

Érdekes mozzanata volt a nagygyűlésnek a Borromeus-féle enciklika ügye, amelyhez Fulliquet genfi egyetemi tanár is hozzászólt. A tudós tanár visszautasította azokat a történelmi igazsággal ellenkező és a protesztantizmust mélyen sértő kitételeket, melyeket a római pápa az enciklikában használt. A beszédet, ugyiszintén Fulliquet egyéb beszédeit is, dr. Kovács theol. tanár tolmácsolta, akinek tolmács-szónoklatáért a nagygyűlés elismerését fejezte ki.

A tanácskozást holnap folytatják.

Ma este nagy belmissziói estély volt a Kálvintéri református templomban, melyen dr. Antal Gábor püspök és Fulliquet tanár is közreműködtek.

— (A X. katolikus nagygyűlés.) A X. katolikus nagygyűlés előkészítő bizottsága, melynek tagjai dr. Várady L. Árpád, dr. Giesswein Sándor, dr. Zlinszky János, dr. Zsembery István, dr. Hindy Zoltán, dr. Mihályfi Ákos, dr. Ernszt Sándor, dr. Némethy Emil, tegnap tartott ülésén tárgyalta a három nyitva maradt előadását, a szakosztályok beosztását és az ügyterjesztendő határozati javaslatokat. Elhatározta, hogy a nagygyűlés napján másék mondására, gróf Csáky Károly, Kohl Mór, dárd és dr. Várady L. Árpád püspökök felkértek. A bizottság ez után újból figyelmezteti azokat, akik szakosztályi előadást tartani és határozati javaslatot előterjeszteni akarnak, hogy a javaslatokat a már közölt határidőig, október 15-ig az Országos Katolikus Szövetséghez (IV., Ferenczyk-ter 7.) küldjék be.

— (A veszprémi székesegyház felszentelése.)

A veszprémi Árpád-kori és most restaurált dóm-templomot ma szentelte fel báró Hornig Károly v. b. t. t. megyéspüspök és az egyházmegye papjainak segítségével. A fellebörgött és feldisztett püspökváran a kedvezőtlen idő dacára több ezer főnyi közönség volt jelen a felszentelési ünnepségen. Reggel kilenc órakor Hornig püspök négy püspöktársától, a kánonoktól és az egyházmegye valamennyi papjától kísérvé először a templom külső részét, majd azután annak belsejét szentelte fel, amely után fébocsátották a közönséget a templomba. A templomban a főoltárt Hornig megyés püspök, a négy mellékoltárt pedig Csárnóczy János csanádi püspök, Prohászka Ottokár székesfehérvári püspök, Radnay Farkas besztercebányai püspök és Rajner Lajos esztergomi püspök szentelték fel. Az oltárszentelések után Hornig püspök ünnepi szentbeszédet mondott. A prédikáció befejezése után a négy mellékoltárnál a négy püspök mondott misét. Délután két órakor báró Hornig Károly megyéspüspöknél díszvendég volt, amelyen a veszprémi egyházi férfiak, a polgári és katonai hatóságok fejei és számos előkelőség vett részt. Az egyházi ünnepségen a kultuszminiszter Náray Szabó Sándor államtitkár képviselte, aki a miniszter nevében sajnálkozását fejezte ki, hogy gyász miatt nem jelenhetett meg személyesen.

— (A budai szerb püspökség ügye.) A múlt évben mint két éve megüresedett budai szerb püspöki szék betöltésének késedelmese miatt mind nagyobb az elégedetlenség a hívek körében. A püspöki szinát már a tavasszal óhajtották volna betölteni a püspöki széket, akkoriban azonban felmerült az az eszme, hogy a sokszorosra megszorított adminisztrációs tennők elváltására koadjutort nevezzenek ki a patriárka mellé. A koadjutor megválasztásával egyidejűleg történt volna meg a püspöki szék betöltése is. Mivel azonban a koadjutori állás szervezése a statutumoknak organikus módosítását igényli, aminek öfelségének a hozzájárulása is szükséges, s így rövid idő alatt nem történhetik meg, a hívek között mind szélesebb körben nyilvánul az óhajlás, hogy a koadjutorság kérdéséről függetlenül töltsék be a budai szerb püspöki széket.

elérni. Ezen a helyzeten nem fog semmit sem változtatni az, hogy szubvenzió helyett metrikus erőt kap a vállalkozás. Sőt a támogatás így még nagyobb is lesz, mindössze az a különbség, hogy eddig segélyt kapott a vállalat, melyet ismét ki kellett adnia, most a kiadást nem fogja eszközölni. De még ha nekem lenne is igazam, akkor is óriási alkotás lesz ez a sármási telep, melynek megteremtésével igen nagy szolgálatot tesz a kormány az ország közgazdaságának és hogy éppen erdélyi részeknek jut, az igazán — nagy nemzeti munka.

A Justh-párt Aradon.

Az aradi vértanúk emlékére október 6-ikán Aradon tartandó ünnepélyen a függetlenségi és 48-as párt küldöttségileg képviselteti magát. A küldöttséget Lovász Márton dr. orsz. képviseli vezető és a párt korszoruját is ő teszi le beszéd kíséretében a vértanúk sírjára. A küldöttség tagjaként leutaztak Aradra Battyány Pál gróf, Beck Lajos, Bikády Antal, Eitner Zsigmond, Justh János, Kun Béla, Mál-Kovács János és Vértán Etelé országgyűlési képviselők.

A román békeakció.

A román közeledési akció ügyében rövid szünet állott be. Az akcióban részt vettek eddig úgy a hivatalos körök, mint azokon kívül álló magyar és román politikusok, akik a közeledés megvalósításán dolgoztak. Ez érdeklődés folyt megbeszélések, amelyek alapján a kérdés alapos ismerési emlékiratokba foglalták azokat a sérelmeket, amiket a románság orvosoltatni kíván. Ez emlékiratok most tanulmányozás tárgyai.

A miniszterelnök legutóbb a munkapárti körben egyik képviselő ama kérdésére, hogy milyen stádiumban van az akció, azt válaszolta, hogy az információk fonalát a hó közep felé újból fel fogják venni. A román nemzetiségi párt tagjai legközelebb Budapestre érkeznek és ez alkalommal bizonyára szóba kerül ez a közeledési akció is.

A horvát válság.

A horvát képviselőválasztások kiírására vonatkozó rendelet előre láthatólag a hét végén fog megjelenni. A választások október hó utolsó hetében fognak megtartatni.

A magyar képviselőház horvátországi tagjainak nagyrésze az esti vonattal Budapestre érkezik, hogy a képviselőház holnapi ülésében a delegációk választásán részt vegyenek.

Zágrábról jelentik: Daljban a horvát választók elhatározták, hogy volt képviselőjüket, Popovics Sándort újból jelölik, mert Popovics a bánnaival való megegyezés híve. Az eszéki alsóvárosi választók elhatározták, hogy Neumann Károly alpolgármesternek ajánlják fel a jelöltséget, aki szintén a bánnaival való megegyezés szószólója. Ellenjelöltje, a koalíciós Penics Bogdán valószínűleg visszalép a jelöltségtől.

Budapest, október 4.

Az ingyenes népoktatás. A hivatalos lap ma a közoktatásügyi miniszter két rendeletét közli az ingyenes népoktatásról szóló törvény végrehajtása ügyében. Az egyik rendeletben a törvényhatóságok közigazgatási bizottságait főlhívja a miniszter, hogy véleményes jelentéssel terjeszszék föl az iskolafentartók kárpótlást kérő folyamodványait, a másik rendeletben pedig utasítja a miniszter a közigazgatási bizottságokat, hogy a kárpótlás összegét az egyes iskolákkal szemben milyen alapon állapítsák meg.

Választási monográfia. A képviselőválasztások után a román nemzetiségi párt elhatározta, hogy megírattja azoknak a választásoknak a történetét, amelyekben a párt jelöltje küzdött a mandátumért és kisebbségben maradt. E monográfiákat különböző nyelvekre lefordítva el akarták küldeni a nagyobb külföldi sajtóorgánomoknak. Az első ilyen választási monográfia most készült el. Böven tárgyalja a nagysomkúti választás történetét, ahol pedig sajátosképen román ember volt a győztes. Vajda Sándor nemzetiségi pártival szemben Mán Lajos munkapárti.

Annexió.

Irta: Babocsay Sándor.

III.

Bosznia-Hercegovina jövője.

Azt egyébként magam is úgy tartom, hogy Bosznia-Hercegovina megszállásának ideiglenes állapota örök időkre nem tarthat. Meg kell reá vonatkozón is a végleges rendet teremteni. Sőt 30. évig sem kellett volna azzal várni, hanem évekkal ezelőtt, amikor Ausztria-Magyarországnak a berlini szerződés által kijelölt missziója befejezettnek volt tekinthető, egy alkalmas, nyugodt esendős időben felvetendő lett volna a signatárius hatalmak előtt a végleges rendelkezés kérdése.

A változtatásnak öt plausibilis, helyesebben inkább csak elképzelhető eshetősége mutatkozik.

Tekintsük mindjárt az elsőt, melyet a császári proklamáció czélba venni és az osztrák delegáció is helyeselni látszik, hogy t. i. Bosznia-Hercegovina Ausztria és Magyarország sem egyik, sem másik államához, hanem hat igazán alig tudja az ember ezen csodálatos szerkezetű, unikumszerű ikerállammal, Ausztria és Magyarországgal szemben a helyes determinációt megtalálni, tehát Bosznia-Hercegovina egyenesen Ausztria és Magyarországhoz, a két vagy kettős államhoz csatoltatnék.

Itt megjegyzem, hogy a mi sajátos állami szervezetünk is neki ront a grammatikának.

Monarchia görög eredetű összetett szó: a monos és archein szavak az alkotórészei. A monos szó egyedüliséget jelent, az archein szó jelentése pedig: uralkodni. A monarchia tehát olyan állami terület, amelyen egyedüli az uralom. A kettősuralmu, két önálló államú állam tehát monarchia nem lehet. A monarchiának lehet több országa is, de egy-nél több önálló állam együtt, a nyelvtan értelmében, monarchia nem lehet.

A politika tehát még a grammatikán is erőszakot akar elkövetni; de ez nem türi az erőszakot. Vagy nem monarchia Ausztria és Magyarország együtt, vagy nem önálló állam Magyarország. És fájdalom, mindinkább az utóbbi alternatíva kezd bebizonyosodni s azért nevezhetik a monarchiát monarchiának.

Zsigmond magyar király és hatalmas német császár a konstanzi zsinaton szintén erőszakot akart elkövetni a grammatikán. A schizma szót latin eredetűnek véelve, mint a betűvel végződött nőneműnek mondotta. Amikor ez ellen az úrhoz ért püspökök észrevételek tettek, kijelentette, hogy a schizma szót császári hatalmával ezennel nőneműnek deklarálja: De bizony azért mégis semleges-nemű a schizma szó. Sem a német, sem az osztrák császár, nem parancsolhat a grammatikának.

Egy örök függetlenségi politikus részéről magasztalására legyen mondva Deák Ferencnek, a monarchia szóra nem találunk a 67-es kiegyezési törvényekben, akárhányszor olvassuk is el azokat. Akkor az egyszerű, de veszedelmes monarchia szót állandóan tizenegy szóval fejezték ki: „a magyar korona országai és ő felsége többi királyságai és országai.” És ha százszor kellett is a kettős állam fogalmát kifejezni, mindig a tizenegy szót használták.

Csak Tisza Kálmán, az előbb említett alkotmányhőrosz alatt, akiről helyesen mondták, hogy míg a hatvanhetes állapot támadta, az erőbedőlött, amióta pedig védelmezte, gyengült az, tehát csak Tisza Kálmán alatt jött divatba a reánk nézve politikailag gonosz monarchia szó, amint ő alatta lett az egész hadsereg kiegészítő részét képező magyar hadsereg is közös hadsereg. Azóta lett a monarchiának két állama: egy embernek két teste — non sens.

De hát Bosznia-Hercegovina Ausztria és Magyarország két államához még a hatvanhetes fundamentum, a paritás elvén felépült dualizmusnál fogva sem kapcsolható.

De nem lehet Bosznia-Hercegovina — ami különben lényegében egy volna — „unabhängiges Reichsland“ független birodalmi tartomány sem, amint azt a velünk szemben osztrák gyűlölettel átitatott „Sarajevoer Tagblatt“ 1909. évi szeptember 12-én megjelent számában javasolja.

Gróf Andrássy Gyula (persze az I.) az ő zsenialitásával, könnyed modorával, játszi elméjével szellemesen — de szerintem természetesen nem megnuygtatóan — következőképen védelmezte meg a dualizmust: A monarchia — mondotta — a dualizmus két lábán emelt fővel jár, míg a foederalizmus 19 lábán csak hasoncsuszva mászkálhat.

A dualizmus elvével fogva az új tartományt vagy az egyik, vagy a másik államhoz kellene csatolni; mert ha nem így járunk el, keletkezik egy harmadik államspezies, amely a dualizmust trializmussá változtatná.

A dualizmus elvesztését én ugyan — a nóta szerint — nem bánom; de azt mégis sajnálom, hogy a rossz helyett még rosszabb legyen az államforma. Mert ez az alakulás még azt a bizonyos látszólagos önállóságot is kockáztatná, melyet a 67-es kiegyezés biztosít.

Reggel 4 lábán, délben 2 lábán, este pedig 3 lábán. Bizony ez a harmadik láb a macsó, amely pedig az előre haladásnak nem valami tökéletes eszköze. Ezen megoldás folytán a dualizmusnak sötétben beestelednék.

Ha két tárgy egymáshoz közel van, mondjuk: két szekrény, azért még mind a két tárgy önálló, külön kezelhető. De ha két tárgyhoz egy harmadikat olyképen illesztünk, hogy azt mind a két tárgyhoz hozzászögezzük, önállóságát mind a két, sőt mind a három tárgy elveszti. Így lenne ez a dualizmus értelmében önálló két állammal, Magyarországgal és Ausztriával is, ha Bosznia-Hercegovinát mindkét államhoz hozzá csatolnók.

Ezen életbevágó s rengeteg konzekvenciákkal járó közjogi sérelmen kívül gyakorlati szempontból sem volna tanácsos ezen veszekedett módon heterogén, polyglott, sőt mozaikszzerű kettős államhoz, Ausztria és Magyarországhoz egy olyan új tartományt csatolni, melynek lakosai jelentős arányban három vallásúak és egymástól teljesen elütő két faj.

Goresakoff nem valami nagyon szerette Ausztriát. Ez érthető. Amint Kossuth Lajos mondja, Ausztria 1849-ben Caesárnak. Casiushoz intézett szavaival esengett I. Miklós czár előtt: „Help me or I sink“ segíts, vagy elmerülök. A czár segített is, amely segítséget azonban a későbbi események (Sebastopol stb) folytán Miklós czár így jellemzi: a história két bolondot ismer: Sobieskit és engem, akik Ausztriát megmentettük. Goresakoff pedig azt a világhírű kijelentést tette: Ausztria hálátlansága által a világot bámolatba ejtette.

Goresakoff, a széles látókörű, kiváló orosz államférfiu különben Ausztria állami helyzetét így karakterizálja: L' Autriche n' est das un état; se n' est qu'un gouvernement, Ausztria nem állam, hanem csak valami kormányzott terület (kormányzóság).

Lényegében egyetért Goresakoffal, sőt még plasztikusabban fejezi ki magát Bismarck, a nagy német kancellár, a világnak eddig talán legnagyobb sikeri államférfia, aki azt mondja: Ausztria különös keveréke az ellenséges indulatu nemzetiségeknek, akiket csak a bukások, szenvedések és megaláztatások hosszú láncolata tart jól-rosszul össze.

Bismarcknak, a nagy és okos szervezőnek ezzel a gondolatával összefügg az az eszméje is, melyet ő Schleinitz bárónak 1861. év márczius 13-án megírt, amikor a tizenkét éves elnyomatás után a magyar nemzet füg-

getlenségi érzete ismét fellobbant s az a magyar ruha viselésében is megnyilatkozott:

„Ha én osztrák császár volnék — mondja Bismarck — azonnal átköltözködném Budapestre, magyar ruhát ölténék, magyarul beszélnék és mindazt bekebelezném Magyarországra, amit csak bele tudnék szorítani.“

De hát ennek a politikai raiisonnak a megértéséhez nem egy osztrák politikus, hanem egy Bismarck messzelátó elméje szükséges.

Pedig Bismarckról már lord Beaconsfield megmondotta: vigyázzatok Bismarckra, mert ő azt mondja, amit gondol. Amire III. Napoleon (persze bukása előtt) őt és a helyzetet osztrák módon jellemzően válaszolt: Bismarck mindent komolyan gondol; de őt senki sem veszi komolyan.

Ennek a felfogásnak lett azután a következménye Sedan. angol száműzetés stb. szóval Napoleon mizerábilis bukása.

Jó a Bismarck figyelmeztetését megszívlelni.

Az osztrák észjárás szerint azonban még mohamedánokra is szüksége van ennek a bizonytalan szerkezetű kettős államnak, Ausztriának és Magyarországnak.

Amennyi vallás, nyelv és faj Bosznia-Hercegovina kettős kis tartományában van, elég volna egy nagy államnak is.

Tehát sem közjogilag nem volna lehetséges, sem gyakorlatilag nem volna célszerű Bosznia-Hercegovinának Ausztria és Magyarországhoz való csatolása.

Egyik legplauzilisebb megoldásnak látszanék, ha Bosznia-Hercegovinát közvetlenül Magyarországhoz kapcsolnák. Erre bennünket a történelmi jog és mult is feljogosítana.

Soha sem voltam a meghunyászkodó, megalkuvó, hanem igenis az önértetes és bátor politikának a híve. Gyáva népnek nincs hazája.

De ez a felfogásom még sem akadályoz abban, hogy a valóságos helyzettel ne számoljak. Nemzetünk felett évtizedek, mondhatnám évszázadok óta gyakorolt mostoha uralom, a bizonytalan, a függetlenséget nélkülöző közjogi helyzet — mi türelem-tagadás — nemzetünket nem hogy erősítette volna, hanem inkább gyengítette. Ma már ott tartunk, hogy nem külső népeket, de első sorban saját országunkat kell meghódítanunk, a belső nyomásoktól megszabadítanunk.

Mindent a maga idejében. A mai helyzet egyáltalában nem alkalmas arra, hogy országunkat olyan tartománynyal gyarapítsuk, melynek lakosai horvátok, szerbek és jórésben törökök, ezek egészen új elemek, mindannyian az államegységtől, a központtól elfutó, sőt az ellen törtető, lázadó elemek.

De arra sincs szükségünk, hogy országgyűlésünk tanácskozásait — szeliden szólva — még disszonánsabbakká, sokkal disszonánsabbakká tegyük.

Az ellenséges indulat inkább az országunkon kívül maradjon, mely indulat különben gondolatom elfogadása esetében nem is lenne reánk ellenséges — sőt.

Reculer pour mieux sauter. Aspirációinkkal most vonuljunk vissza. Ha majd sikerül függetlenségünket kivívunk, annál bátrabban haladhatunk előre idegen népeknek nem leigázására, hanem boldogítására.

Az 1878-iki felirat, a többségi felirat, az okkupáció kérdésében helyesen állapította meg, hogy „Magyarországnak nincsenek olyan aspirációi (most még kevésbé lehetnek szer.) melynek területének nagyobbítására vannak irányítva. Egész erejét a reformok munkájára kívánja fordítani.“

Szilágyi Dezső beszédében ehhez az eszméhez még hozzáfűzte: hatalmunk ott csak addig terjed, ameddig a szuronyaink hegye ér. A szuronyról pedig már Agesilaus spártai hős és hódító király majdnem kétezeröttszáz esztendővel ezelőtt megmondotta, hogy a szuronyal ugyan sokat ki lehet vinni, de a harcban megülni és ott tartózkodni nem lehet.

Ez az ajándék danaosi lenne, a trójai faló lenne, melynek belsejében behoznók a robbantó elemeket. Ilyen ajándéka, Bosznia-Hercegovinára, nekünk nincs szükségünk. Ez a politika, mint Szilágyi Dezső, a legnagyobb okkupáció-tudós megjegyzi, Magyarország létérével összeegyeztethetetlen.

Egyik eshetőség volna Bosznia-Hercegovinának Dalmáciával együtt Horvátországhoz csatolása.

Erről a témáról sem akarok sokat beszélni, nehogy a sok beszéd tiszta igazságot gyanuba keverje. Azért tehát kijelentem, hogy a csodálatos vakssággal meglátogatott, ugynevezett kedves testvéreinket, a valóságban pedig igazi mostohatestvéreinket, a horvátokat nem lehet kedvünk a mi rovásunkra erősíteni. Az utóbbi évek tapasztalatai igazolják, hogy Horvátország ez a gyarapodása a magyar parlamenti viszonyokra is zavaróan hatna.

(Vége köv.)

EGYHÁZAK.

Református lelkész-kongresszus.

— Az Országos Református Lelkészegyesület közgyűlése. —

Budapest, október 4.

Hétszáz református pap gyűlt össze a fővárosba: az immár ezeröttszáz tagot számláló Országos Református Lelkészegyesület Kongresszusra egybegyűlt tagjai. A kongresszus legfontosabb határozata volt az a határozat, melyben visszautasították azokat a sértéseket, amelyeket a Borromeus-enciklika szórt a protestáns egyházra. A nagygyűlés az Újvárosi háza díszteremében kezdte meg tanácskozásait s szép látványt nyújtott a sok magyar ruhás látogató, főleg a közgyűlési teremben, ahol egy táborban összegyűlvé, azt zsúfolásig megtöltötték. A tanácskozást dr. Baltazár Dezső, az egyesület elnöke nyitotta meg, élénk tetszéssel kísért beszéddel.

Beszéde elején a püspök meleg szavakkal emlékezett meg Kun Bertalan püspök haláláról, majd üdvözölte az egyesületet és azután beszámolt az egyesület megalakulásának körülményeiről s arról a megváltozott, most már kedvező fogadtatásról, amelyben az egyesület minden oldalról, az állam és az egyház részéről is részesül.

Ezután így folytatta beszédét: Európa térségében egy sajátos jelenség tapasztalható. Németország, a humanizmus és a reformáció bölcsője, Magyarország, ahol a lelkiismereti szabadság törvényes, intézményes biztosítékok legelőször talált, a retrógrád fejlődés lejtőjére jutottak; nem is említtve Ausztriát: ezt a reakció minden fajtájának termelésére és tenyésztésére berendezett mintagazdaságot. A nyugati latin államok ellenben, amelyeket pedig Rómához megkülönböztetett szálakkal fűz a tradíció, egyenként szabadítják ki vállukat a járom alól, amelyben kultúrát, haladást, szabadságot leigáznák mindig kész volt és kész is lesz a vallási fanatizmus sötét szelence.

A liberális és a reakció ellentétes eszméi áramlatai mozgatják az elméket, tartják forrongásban a kedélyeket; s ez alól a batás alól sem politikai, sem gazdasági, sem vallási, sem szoros értelemben vett szabad társadalmunk nem vonhatja ki magát. A két ellentétes tábor kialakítása és egymás elleni üldözése és némi mértékű elvontatása: a pozitív és negatív elemeknek ki kell válni a sarkítás fizikai törvénye szerint.

A letűnt politikai korszakból itt maradt elvi kőszobor a vegyi bomlás lassu prozesszusa halad előre észrevétlenül. A liberális pozitív oldalán még nincsen tiszta hely, ahol csak a homogén elemek nyernének elhelyezést. A kristálypontok már mutatkoznak: de fényükön a zavros környezet igen sokat homályosít. Természetesnek kellene tartanunk, hogy reformált egyházunk ősi hagyományaihoz híven szellemével, emberével, intézményével együtt mint egy osztatlan egész foglalja helyét a liberális oldalán. De fájdalom, az eszmék s felfogások zűrzavara ragályosan hatolt be egyházunk falai közé is.

Ilyen viszonyok között gondviselősszerű jelentősége van egy olyan par excellence liberális egyesületnek, mint a miénk. Ez a jelentőség mind szélesebb körben hódítja magához az elismerést; mi pedig ennek a jelentőségnek tiszta tudatában programunkhoz híven teljesítsük kötelességeinket hazánk, egyházunk és önmagunk iránt.

A megnyitó után az elnök meleg szavakkal üdvözölte dr. Fulliquet György genfi tudós egyetemi tanárt és lelkészt, aki most hazánkban tartózkodik és kérte, hogy Kálvin szellemének genfi közvetlen forrásból nyújtson a magyar lelkészeknek is. Röviden vázolta az O. R. L. E. keletkezésének célját, küzdelmét s ismételt testvéri módon üdvözölte a körünkbe jött testvért. Az elnök szavaira Fulliquet rögtön válaszolt, lelkes s lelkesedést keltett beszéddel. A genfi lelkésztársaság nevében üdvözölte a magyar lelkészek egyesületét. Párhuzamos volt a két egyesülés között s kidomborította azt az egységet, amely megnyilvánul s amelynek kell is megnyilvánulnia a lelkészek között.

Miután dr. Baltazár elnök bejelentette, hogy a genfi tudós több tárgyhöz s így főleg a Borromeus-enciklika ügyéhez is hozzá fog szólni, dr. Ferenczy Gyula a titkári jelentést terjesztette elő.

A jelentést elismeréssel tudomásul vették. Ugyazintén az egyesület számadásai dalgában előterjesztett jelentéseket és javaslatokat. Az alapszabályok ügyében a nagygyűlés újabb felterjesztést intézett a belügyminiszterhez s elhatározta, hogy amennyiben a kiltatásba helyezett kedvező elintézés nem történne meg, alkalmas időben a királyhoz fordul igazságos intézkedésért.

Érdekes mozzanata volt a nagygyűlésnek a Borromeus-féle enciklika ügye, amelyhez Fulliquet genfi egyetemi tanár is hozzászólt. A tudós tanár visszautasította azokat a történelmi igazsággal ellenkező és a protesztantizmust mélyen sértő kitételeket, melyeket a római pápa az enciklikában használt. A beszédet, ugyazintén Fulliquet egyéb beszédeit is, dr. Kovács theol. tanár tolmácsolta, akinek tolmács-szónoklatáért a nagygyűlés elismerését fejezte ki.

A tanácskozást holnap folytatják. Ma este nagy belmissziói estély volt a Kálvintéri református templomban, melyen dr. Antal Gábor püspök és Fulliquet tanár is közreműködtek.

— (A X. katolikus nagygyűlés.) A X. katolikus nagygyűlés előkészítő bizottsága, melynek tagjai dr. Várady L. Árpád, dr. Giesswein Sándor, dr. Zlinszky János, dr. Zsembery István, dr. Hindy Zoltán, dr. Mihályfi Ákos, dr. Ernst Sándor, dr. Némethy Emil, tegnap tartott ülésén tárgyalták a három nyitva maradt előadását, a szakosztályok beosztását és az előterjesztendő határozati javaslatokat. Elhatározták, hogy a nagygyűlés napjainak második napján, október 10-én, délután 2 óráig, a nagygyűlési teremben, ahol a nagygyűlés előadásait tartani és határozati javaslatot előterjeszteni akarnak, hogy a javaslatokat a már közölt határidőig, október 15-ig az Országos Katolikus Szövetséghez (IV., Ferencziek tere 7.) küldjék be.

— (A veszprémi székesegyház felszentelése.) A veszprémi Árpád-kori és most restaurált dóm-templomot ma szentelte fel báró Hornig Károly v. b. t. t. megyéspüspök és az egyházmegye püspökének segédletével. A felbomlott és feldiszített püspökvárból a kedvezőtlen idő dacára több ezer főnyi közönség volt jelen a felszentelési ünnepségen. Reggel kilenc órakor Hornig püspök négy püspöktársától, a kanonokoktól és az egyházmegye valamennyi papjától kísérve először a templom külső részét, majd azután annak belsejét szentelte fel, amely után felbocsátották a közönséget a templomba. A templomban a főoltárt Hornig megyés püspök, a négy mellékoltárt pedig Csérnoch János csanádi püspök, Prohászka Ottokár székesfehérvári püspök, Rádnay Farkas besztercebányai püspök és Rajner Lajos esztergomi püspök szentelték fel. Az oltárszentelések után Hornig püspök ünnepi szentbeszédet mondott. A prédikáció befejezése után a négy mellékoltárnál a négy püspök mondott misét. Délután két órakor báró Hornig Károly megyéspüspökönél díszbéd volt, amelyen a veszprémi egyházi férfiak, a polgári és katolikus hatóságok fejei és számos előkelőség vett részt. Az egyházi ünnepségen a kultuszminisztert Náray Szabó Sándor államtitkár képviselte, aki a miniszter nevében sajnálkozását fejezte ki, hogy gyász miatt nem jelenhetett meg személyesen.

— (A budai szerb püspökség ügye.) A múlt év két éve megüresedett budai szerb püspöki szék betöltésének késedelme miatt mind nagyobb az elégedetlenség a hívek körében. A püspöki szinat már a tavasszal óhajtott volna betölteni a püspöki széket, akkoriban azonban felmerült az az eszme, hogy a sokszorosán megszaporodott adminisztratív teendők elvégzésére koadjutort nevezzenek ki a patriárka mellé. A koadjutor megválasztásával egyidejűleg történt volna meg a püspöki szék betöltése is. Mivel azonban a koadjutori állás szervezése a statutumoknak organikus módosítását igényli, aminek öfelségének a hozzájárulása is szükséges, s így rövid idő alatt nem történhet meg, a hívek között mind szélesebb körben nyilvánul az óhajlás, hogy a koadjutorság kérdéséről függetlenül töltsék be a budai szerb püspöki széket.

A belga király pár Bécsben.

— Saját tudósítónktól. —

Bécs, október 4.

Albert belga király ma délelőtt féltíz órakor a melléje beosztott diszkamarás, Versbach gyalogsági tábornok kíséretében a kapuczinus-sirbalthoz hajtatott. A király Erzsébet királyné és Rudolf trónörökös koporsóihoz vezettette magát és rövid imát mondott. A két koporsóra a maga és neje nevében gyönyörű koszorút tett. Innen a Hofburgba hajtatott és a királynéval együtt a királyi család Bécsben időző tagjaival látogatást tett s József Ferdinánd, Péter Ferdinánd, Károly István, Károly Jenő, József és Károly Albert főhercegeknek a Lipót-rend nagykeresztjét adományozta. Ugyancsak kitüntetésben részesítette Aehrenthal gróf külügyminisztert és Schönbrunn báró hadügyminisztert. Versbach hadtestparancsnoknak a koronarend nagykeresztjét adományozta. Ő felsége a belga királyt a 27. számú gyalogezred tulajdonosává nevezte ki, melynek előbbeni tulajdonosa az elhalt belga király volt. A belga követnek, Dudgeon grófnak az I. osztályú vaskoronarendet, Leghált követ-ségi tanácsosnak a Ferencz József-rend lovagkeresztjét a csillaggal és Laube spin gróf követ-ségi titkárnak a Ferencz József-rend tisztii keresztjét adományozta. A belga király délután meglátogatta a vadászati kiállítást és ezután a bécsi udvarnál akkreditált diplomáciai kart kihallgatáson fogadta.

Királyunk a belga királynak a Szent István-rend nagykeresztjét, a belga királynénak pedig az Erzsébet-rendet adományozta.

Este félhét órakor a Hofburg gyönyörűen fel-díszített Redout-teremben diszlakoma volt. A király a belga királynét, a belga király Mária Annun-ciata főhercegnőt vezette asztalhoz. A belga ki-rály a tulajdonát képező 27. gyalogezred ezredesi egyenruháját viselte új rendjével, az uralkodónk által ma adományozott Szent István-rend nagyke-resztjével. A királyné pedig az Erzsébet-rendet vi-selte. A belga királyné uralkodónk baloldalán fog-lalt helyet, mellette pedig Ferencz Ferdinánd fő-herceg ült. A belga király uralkodónk jobbán ült, mellette pedig Mária Annunziata főhercegnő.

A király a következő pohárköszöntőt mondotta: — Igén szerencsés vagyok, hogy felségtek, kedves vendégeimet és rokonaimat üdvözölhetem. Szívem vágya, hogy őszinte, szívélyes köszönetet mondjak önöknek szeretetreméltó látogatásukért. A királyné ő felsége jelenléte különös örömmre szol-gál, amiért hódolva ajánlom fel őszinte köszönetem. E látogatást, mely a barátság bizonyossága, hoz-zá fog járulni ahhoz, hogy a Belgium és Ausztria-Magyarország között hosszabb idő óta fennálló jó vi-zony még bensőbbé alakuljon. Égen nagyra bec-sülök. Amidőn felségednek adományozom azt az ez-redet, amelynek tisztelt tulajdonosai néhai II. Li-pót király és ennek utódja Lipót király voltak, arra kérem, hogy őszinte és mélyen ezen jelét te-kintse ama nagyrabecsült bizalmának, amely-vel kölcsönös jó viszonyunk megerősítését érteke-lem. Azt óhajtom, hogy felséged nemrég kedve-vel látogatása hozza, boldog és díszes legyen. Fel-ségednek egészenem irítem poharamat.

A belga király a következő szavakkal vála-szolt: —

Felsőgednek hozzánk intézett szívélyes üd-vözlő szavai a királynét és engem is mélyen meg-hatottak. Egész szívvel kérjük felségedet, fogadja ezért halás köszönetünket. Felsőged jól tudja, mennyire vágyódtunk már ezen látogatás után, a mely ma felségedhez vezetett. Hő óhajunk volt, e szép fővárosban üdvözölni azt a fenkölt uralkodót, akit valamennyi népe csodás szeretettel szeret, jól tudva, hogy hatvanéves uralkodása alatt szívének minden dobbanása át volt hatva a népek boldog-sága és jóléte utáni óhajtól. Azt óhajtottuk to-vábbá, hogy személyesen fejezhessük ki felséged előtt szerencsekívánatunkat azon ünnep alkalmá-ból, melyet néhány hét előtt alattvalóink lelkese-dése közepette ünnepelt és amely ünnepléshez az összes külföldi uralkodók csatlakoztak, csodálva az európai uralkodók doyenjét, az emberi erények nemes példányképét. E más érzelmek is vezettek ide. Őszinte szeretetünk a nagybátyánk iránt és az a tisztelet, melylyel a királyné, valamint én is a mélyen gyászolt császárné és királyné iránt töl-tött el és amelyet kegyelettel megőriztünk, mert hiszen szívét minden emberi szenvedés részvétel-jes együttérzése töltötte el. A belga nép csak úgy, mint én magam, halás lesz felséged kegyes szavai-

val. A legbarátságosabb vágyom az, hogy az én országom és Ausztria-Magyarország népei között, melynek történelme egy idő óta az ország összeköttetésében állott. Minden belga érzésével egyetértve és igaz há-lával a szeretetreméltó fogadásért, azon hő óhaj-nak adók kifejezést, engedné, a sors, hogy felséged még hosszú időn át élvezze alattvalóinak szeretetét. Felsőged, az uralkodóház tagjainak jólétére, vala-mint a monarchia államainak felvirágzására irítem poharamat.

A diszlakomán résztvettek az összes főherce-gek és főhercegnők, a diplomáciai testület tag-jai, a közös miniszterek, a magyar és az osztrák miniszterelnök, az osztrák miniszterek, valamint az udvari és állami főméltóságok. A diszlakoma után az uralkodók az udvari könyvtár dísztermé-ben celet tartottak. Este 9 órakor a belga királyi pár kíséretével az udvari operába hajta-tott. Este 10 órakor Frigyes főherceg és neje, Izabella főhercegnő rendeztek a belga királyi pár tiszteletére estélyt, melyen az uralkodóház tag-jai, a belga királyi pár kísérete, a diszkamará-sok, a belga követ és a követség tagjai, gróf Clary brüsszeli osztrák-magyar követ és neje je-lentek meg. Az estély élénk hangulatban éjfél-utánig tartott.

KÜLFÖLD.

A turini találkozás. A Gazetta del Popolo jól értesült személyiség nyilatkozatát közli Aehrenthal grófnak San Giuliano márkival való találkozásáról. A nyilatkozat a következő: A két miniszter turini találkozásának valódi jelentősége abban van, hogy a két miniszter lejárólisan konstataálta azon kölcsön-ös jószándékot, hogy a hármasszövetség békés céljai érdekében működjenek, mint hogy Olaszor-szág kétségtelenül a békét kívánja, melyre szükségé is van. Az olasz konzultában a miniszternek nagy önmegtartóztatást kell tanusítania. Ez állásban nem szabad szabadságokra törekedni, hanem azt a nagy sikert kell szem elé tűzni, amelyért nap-ról-napra serényen és komolyan kell dolgozni, hogy katonai és költségvetési erőinknek és gazdasági jó-vóinknak megfelelő politikai ideálját követhessük.

A szerb kabinetválság. Belgrádból jelentik: A kabinet rekonstrukciója valószínűleg a szkupstina összeülése után fog bekövetkezni. Protics lesz a belügyminiszter, Prodanovics a kultuszminiszter, a pénzügyi tárca egy radikálisnak jutna, a föld-mivelésügyi tárca pedig egy radikális független-ségi párti venni át.

A spanyol kulturharez. Canalejas miniszterel-nök tegnap a királynál felvetette a bizalmi kérdést, hogy hozzáláthasson antiklerikális programjának megvalósításához. A király feltétlen bizalmáról bi-ztosította a miniszterelnököt.

Aklotmány Kinában. Csing régensherceg és a főméltóságok jelenlétében — mint Pekingből je-lentik — tegnap nyitották meg az aklotmányos ka-marát. A régensherceg rövid beszédben magyará-zta a kamara alapításának és felszólította a képviselőket, hogy magás beavatásuk és feladatuk érdekében buzgólkodjanak. Rendülettel boosított ki, mely szerint a jegyző megválasztott kamara alapszabályait a jövőben alakítandó parlament felső és alsóházának.

Sztolipin — gróf. Belgrádról jelentik, hogy a császár Sztolipin miniszter érdemeiért grófi rangra fogja említeni. A régensherceg okiratot a császár felé fogja küldeni, amikor Sztolipin jelentést fog neki tenni szibériai utazásáról. Hivatalosan je-lentik, hogy a császár csak megérkezése után fogja az új külügyminisztert kinevezni. Szassanov ki-látása megrosszabbodott, ellenben Sztolipin kine-vezése sokkal valószínűbb lett.

Szerb-bolgár egyezés. Belgrádból jelentik: Risztics Mihály volt bukaresti követ Szófiában járt, hogy a szerb-bolgár katonai egyezségről tárgyaljon. Sok nehézséget okoz oly formula megállapítása, a melylyel a bolgárok kötelezik magukat, hogy Ma-cedóniában a szerbek érdekeit tiszteletben fogják tartani. Ha ezt a formulát nem tudják megtalálni, akkor a szerb kormány Romániával való megállá-podással fogja ezeket az érdekeket biztosítani.

A szerb hadgyakorlatok. Belgrádból jelentik: Sándor trónörökös Nisbe utazott, a hadgyakorla-tokra. Péter király és György herceg kíséretük-vel holnap reggel utaznak.

Marianovics Anna szerepel.

— Kémnek nézték Szerbiában. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 4.

Sokszor írtunk már egész regényfejezeteket Milicevics Marianovics Annáról, az előkelő eszéki család elzüllött gyermekéről. A férjét, Milicevicset kétnapos asszony korában odahagyta. Aztán Hor-vátországban kalandozott, majd azzal gyanúsították, hogy része volt Hofrichter cziánkális gyilkos-ságában. Mikor a vizsgálati fogságból kiszabadult, Boszniába utazott, de onnan kiutasították. Augusz-tus hóban Budapesten tartózkodott s innen azzal távozott, hogy a Jasszim bég felesége lesz Bosz-niában.

Ugy látszik, megint nem mondott igazat, mert Belgrádból jött a hír felőle, hogy letartóztat-ták kémkedés gyanuja alatt. Ugyanis Szerbiának egy idő óta, amióta néhány rozoga Kropacsek és Krupp-üteggel megszorodott az állománya, az a máriája, hogy a monarchia szerfelkelt kíváncsi Petár király katonai titkaira. Hiszen, mint ismeretes, gróf Forgách belgrádi osztrák és magyar követ a minap kihallgatáson volt Bécsben a királynál, hogy jelentést tegyen arról az immár türehtetlen zaklatásról, amelyben a szerb hatóságok a magyar és osztrák alattvalókat részesítik. Gyanútlan ki-rándulóknak, turistáknak, kereskedőkben kémeket látnak s elfogják őket. Valószínű, hogy külügyi kormányunk máris megtette a megtörli lépéseket Szerbiával szemben.

Tegnapig a következő magyar állampolgárok voltak a belgrádi rendőrség foglyai: Rajakovics Emil budapesti főhadnagy, Nikolics örmester, Moldovan Károly kubini kereskedő, Todorovics postaaltsizt, Markovics közös hadseregbeli hadnagy és Marianovics Anna budapesti orvosnövendék.

Marianovics Anna tegnap kiszabadult fogsá-gából, Ujvidékre utazott s ott megjelenve a rendőr-főkapitány előtt, a következő vallomást mondta jegyzőkönyvbe:

— Férjemtől, Milicevics Mirkótól, aki Dubocsacon (Bosznia) földbirtokos, elváltam. Azóta Eszéken özvegy Marianovics Istvánnal tartózkodtam. Két héttel ezelőtt Budapestről, ahol azért voltam, hogy az agytemre mint or-vostanhallgató beiratkozzam, dr. Helzheiser Márta barátnőmhöz utaztam, aki Belgrádban or-vosnő, az ő meghívására. Pár nap múlva a rend-őrség kémkedés gyanuja miatt letartóztatott és kihallgatás nélkül elzaratott. Másnap közölték velem, hogy azért tartóztatnak le, mert Milyko-vics Milán műszaki százados beismerte, hogy én őt rá akartam bérni, hogy szöjkék meg és lépjen át az osztrák és magyar hadseregbe. En ugyan barátnőm révén megismerkedtem a nevezett szá-zadossal, de valótlán, hogy szökésre csábítottam volna. Vallomásom ellenére mégis tíz nap elzárásra és 300 korona pénzbüntetésre ítélték s a nálam volt 300 koronát elkobozták tőlem. Tegnap becsátották szabadon, a vasuti állomásra szállí-tottak s egy második osztályú jegyet adtak, mely Ujvidékig szól. Ezt, valamint a császári és magyar osztrák és magyar konzulátus által jogszabály szer-teszbe kiállított határáteljesítési igazolványt, az adom. Amidőn fogságomból kiszabadulva a felső-sőn végzettem, egy levelet írtam a tájamat a földön, amelyben az áll, hogy Moldovan Károly, temeskubini lajos Belgrádban ugyancsak kémke-dés gyanuja miatt fogva van és neje címét kö-zölve, kéri, hogy kiszabadítása végett Nikolics Já-nos ügyvédhez forduljon. Megemlítem még azt is, hogy egy Rajakovics Emil nevű budapesti harmadik bosnyák ezredbeli főhadnagy ugyancsak kémkedés gyanuja alatt fogságban van Bel-grádban.

Dr. Vési uvidéki főkapitány ezt a jegyző-könyvet további intézkedés végett áttette a va-rósi tanácshoz.

A Marianovics Anna vallomásában említett Rajakovics Emil főhadnagy csakugyan Budape-ten szolgált a 3. bosnyák zászlóaljban. A fővá-rósból néhány héttel ezelőtt hosszabb szabadsá-gal rokonainak látogatására Szerbiába utazott, ahol aztán letartóztaták. Szeptember 8-án a szerb külügyminisztérium sajtóirodája azt jefen-tette, hogy Rajakovics öngyilkosságot kísérelt meg börtönében s hogy bevallotta a kémkedést. Ezzel szemben egy magántávirat arról adott hírt,

hogy a főhadnagy ellen gyilkos merényletet kíséreltek meg ezellájában. Azóta mostanig hallgatózott a hír Rajakovicáról. Most aztán Marianovic Annán kívül szabadon bocsátották Rajakovic főhadnagyot, Marakovic hadnagyot, Todorovic postahivatnokot és Caranovic orvostanhallgatót, akik valamennyien kémkedés gyanúja miatt voltak letartóztatva. A szabadonbocsátás Forgách János belgrádi osztrák-magyar követ intervenciójára történt.

A kolera.

— Még egy szabályrendelet. —

Budapest, október 4.

A belügyminiszter ma szigorú rendeletet adott ki, mely vizsgáló-állomásokat rendez be a Duna és mellékfolyói mentén a részletekig előírja, hogy a hatóságok a közlekedő hajókon és tutajokon milyen ellenőrzést teljesítsenek. A rendelet kétségtelenül üdvös és okos dolog, de kérdezzük, miért csak most látott napvilágot? Miért nem hitekel ez előtt, közvetlenül a Regensburg és a 806-os gyászos bécsi utja után? Minden újságolvasó ember tudja, hogy a Duna vize fertőzött, csak a hatóságok nem vették ezt tudomásul s a halál-folyamon minden ellenőrzés nélkül hagyták a hajók közlekedését. Minden dunaparti faluból jelentették, hogy a hosszú folyómentét nem tudják külön ellenőrizni, mert nincsen elég esendőr. És a hatóságok még sem adtak elég esendőrt s ha kevés volt a esendőr, nem vezényelték ki a katonaságot az egészségügyi szolgálatra, pedig ez hasznosabb munka lett volna, mint a kaszárnya udvarán való ekézérozás. Hogy ha ennyi hanyagság nem történik, nem kellene százhuszonegy bakteriológiai vizsgálat után hatvan esetről kimondani azt, hogy kolera. Hozzá kell vetni azt, hogy ez a hivatalos megállapítás messze mögötte marad a valóságnak, mert nagy az eltérő eseteknek a száma s az is gyakran megtörténik, hogy a helyi hatóságok sem nagyon sietnek a kolera, vagy kolera-gyanús esetek publikálásával, mert félik a városuk, vagy a falujuk forgalmát. Számításba kell venni még azt is, hogy azok a váladékok, amelyek olyan helyekről érkeztek, ahol már megállapították a kolera, nem kerülnek vizsgálat alá. Tehát Mohács például a maga közel hetven koleraesetével csak mint egy-két eset szerepel. Azt hisszük, hogy ezek után nem tuzozunk, amikor azt mondjuk, hogy eddig legalább kétszáz ember kapta meg Magyarországon a kolera s a veszedelmes esirával a faluk és városok egész tömegét fertőzték meg.

Nem értjük ezek után azt a hivatalos optimizmust, mely Mohácsen is, másfelé is, mi helyt a megbetegedések száma csökken, sietnek világgá kürtölni, hogy „ugy látszik, tul vagyunk a kolera veszélyén“. Ez a hivatalos optimizmus nem szépi a helyzetet, nem pótolja a hatóságok könnyelmű hanyagságát s azt a kápkodást, amelyet csak a vezető fő gyengeségében lehet megtalálni. Legfeljebb arra jó, hogy indokolatlan megnyugvársra s az elővigyázati intézkedések fölfüggesztésére bírja rá a közönséget.

Híreink a következők:

Budapesten.

A székesfővárosban tegnaptól mára újabb kolera megbetegedés nem fordult elő. Beszállítottak ugyan a Desseffy-utca 47. sz. alól egy férfit, és a Ludoviceum-utca 10. sz. alól egy 14 éves szolgát, de mind a kettőtől kiderült, hogy ittassak voltak. A Bieskérői Budapestre érkező vonaton rosszul lett egy cselédeány. Beszállították a Szent Gellért-kórházba, ahol a vizsgálat kiderítette, hogy bélhurutja van. Tegnep az Andrássy-ut 1. szám ház előtt egy bérkocsiban hirtelen meghalt *Majthényi Irma* 39 éves színésznő. A holttestet ma felboncolták és a boncolás eredményeképp megállapították, hogy szivszelhűdés ölte meg. Ugyancsak tegnep este *Hatik* János munkás Mezőkövesdre akart elutazni a nyugati pályaudvarról. A pályaudvaron rosszul lett, összeesett és hányt. Értesítették a tisztí főorvosi hivatalt és a helyszínen

megjelent tisztiorvos *Hatikot* kolera-gyanúsak találta. Bevitette a Szent Gellért-kórházba. A nyugati pályaudvar várótermét, ahol *Hatik* tartózkodott, fertőtlenítették.

A vidéken.

Mohácsen a megbetegedések száma három nap óta esikkenőben van. A hatóságok közegei azonban része vannak s ma is úgy kutatják át a lakházakat, mint korábban, nehogy a betegetek elrejtők révén a veszedelem újra abba a stádiumra jusson, amint azt három nap előtt tapasztalták.

Hajóss Gyula dr. miniszteri biztos kijelentette, hogy javasolni fogja a belügyminiszternek, hogy Mohácsen legalább egy évig a járvány megszűnése után is fentartsák mindazokat az óvintézkedéseket, amelyeket a járvány tartama alatt elrendeltek, mert el kell készülni arra, hogy enyhé tel esetén ismét kitör a veszedelem, sőt az nagyon valószínű is, ha a szigorú egészségügyi szabályokat és rendeleteket a legteljesebb energiával végre nem hajtják. Javaslatait tesz *Hajóss* dr. arra nézve is, hogy a Mexikó-telepet szüntessék meg, a szőnmunkások lakóházait bontsák le és a fertőzöttnek nyilvánított területet a lakosság elől huzamosabb időre zárják el.

A bakteriológiai intézet a *dunaszekcsői* megbetegedéseket kolera-nak minősítette.

Tegnep délutántól ma estig Mohácsról és a többi baranyai községben sem kolera-megbetegedésről, sem halálesetről nem érkezett jelentés. Az északi piacra a kolera-mentes baranya-megyei községekből ismét megengedték az élelmi-cikkkel bevittet.

Negyed községben, Nyitra megyében, ma a *Gussel*-családnak egy nőrokona, aki *Gusselné* kolera-beteg gyermekeit ápolta, kolera-s tünetek közt meghalt. A hatóság megette a szükséges óvintézkedéseket. A nyitrai rendőrkapitány a nyitrai piacot elzárta a negyediek elől.

Farkason Deák József földművesgazda kolera-ban megbetegedett. Megállapították, hogy a fertőzés a közeli *Negyed* községből történt.

Moosor községben, Tittel közelében, a *Tisza* partján *Dobrin* Tódor téglavető kolera-gyanús tünetek közt megbetegedett és ma reggel meghalt. Váladékát felküldték a budapesti bakteriológiai intézetbe. A hatóság a legszűresebb körű óvintézkedéseket fogantatosította, a tiszapartot elzárta és az összes beérkező hajók fertőtlenítését elhatározta. A titeli járásban ez az első kolera-gyanús eset.

Komárom: Deák Kálmán komáromi levélhordó hét nap előtt kolera-gyanús tünetek közt rosszul lett. Bár akkor csak alkoholemérgezésről tartottak, mégis elkülönítették. Negyednapra erőre kapott és fölkel, ma azonban határozottan kolera-gyanús tünetek mutatkoztak rajta, erős hányás fogta el és rendkívül rosszul lett. Váladékait felküldték a bakteriológiai intézetbe, őt magát pedig a járványkórházba vitték.

Nagykároly: A kolera-gyanús tünetek közt megbetegedett *Herváth* Erzsébet özvegyasszony meghalt.

Apatinból dr. Thun József járásorvos jelentése szerint az egész apatini járásban csak Apatin van fertőzve, melynek geográfiai helyzete szakszerűtől olyan, mint Mohácsé. A kolera behurcolására — írja a körorvos — a mohácsi gőz után el voltam készülvén és ezért léptem fel járásmban előre már teljes szigorral; ezért ki is jelentem, hogy *nem a fertőzött Duna partja és forgalmának ellenőrzése nálunk pontosan kereszttel nem vitetik, én a kolera behurcolásáért nem vállalok felelősséget*. Sajnos, se járványorvosunk erre az éjjel-nappali ellenőrző szolgálatra, sem elegendő esendőrünk mai napig sincs és a községi orvos kidöleése csak idő kérdése, mert egymaga a szolgálatot is teljesíti. Én a járási és a hivatali szolgálatot is teljesítem s emellett a tizennégyezer lakosú város egyéb betegeit is el kell látunk. A megyei hatóságok és mi teljes erővel teszünk meg kötelességeinket s minden pillanatban várjuk a csendőrséget s a járványorvost hogy a dunai ellenőrzést szakszerűen berendezhessük. *Lorch* György baranyai főorvoshozolta be a kolera-t. Az inficiált hánylakókat izoláltuk, megfigyelési zárlat alá helyeztük, dezinficiáltuk, valamint mindazokat, akik az inficiált családokkal érintkeztek. A járvány lokalizálása teljesen sikerült, mert nyolc napon belül a lezárt körön kívül senki sem betegedett meg, hanem csak két gyanús volt a megfigyeltek között.

Van tehát elhalt: *Lorch* György 70 éves, fia *Lorch* Antal 34 éves. *Hack* Károly 4 éves, fekvő beteg *Lorch* Károlyné, kinek állapota súlyos és valószínűleg meg fog halni. *Hackné* kis gyermekének kótes esete, tehát 3 halott és egy beteg és a

kis gyermek kótes esete. Mindannyi az izolálási gyűrűn belül, tehát teljesen lokalizálva, mert 3 rapon belül a körön kívül beteg nem akadt.

Védekezés az Adria partján.

Fiumében a járvány behurcolása ellen a hatóságok a legszigorubb intézkedéseket fogantatosították. Eddigél egyetlen kolera-gyanús megbetegedés sem történt. Az új rendszabályok az utasforgalmat a mai napon már nagyon is érezhetően megcsappantották.

Az osztrák kormány távirati utasítására báró *Schmidt* voloskai kerületi kapitány elrendelte, hogy a mai naptól kezdve minden utast, aki Fiuméből hajón érkezik Abbáziába, orvosi vizsgálatnak és fertőtlenítésnek vessenek alá. A molón barakkot fognak építeni erre a célra. A hajókat orvosok várják és minden érkezéskor dezinficiálják.

Báró *Schmidt* a kormányrendeletet hétfőn este közölte a közvetlenül érdekelt „Ungaro Croata“ elnökével, *Copaitich* Zsigmonddal és ügyvezető igazgatójával, *Choracci* Antallal, akik épp Abbáziában időznek. Az elnök és az igazgató bejelentették kifogásaikat ez időszertelen és túlzott óvintézkedések ellen és egyben táviratilag kérték *Hieronymi* Károly kereskedelemügyi minisztert a közbe lépésre.

Az osztrák kereskedelemügyi miniszter egyidejűleg utasította az isztriai tengerpart mentén fekvő kikötőket és rézhivatalokat, hogy október 1-től kezdve minden Magyarországból érkezett utat szigorúan megvizsgáljanak orvosilag. Hasonló óvintézkedésre utasítja a rendelet Dalmáciát is.

Az isztriai fürdőhelyek a trieszti tengerészeti hatósághoz fordultak és kérték, hogy mérsékeljék a szigorú intézkedéseket, mert különben a fürdővendégek elmaradnak.

Vasárnap *Hohenlohe* herceg, trieszti helytartó több órán át tanácskozást folytatott. Abbáziában, hétfőn este pedig báró *Schmidt* voloskai kerületi kapitány értekezletre hívta *Copaitich* Zsigmondot, az „Ungaro Croata“ elnökét, az abbáziai tisztiorvost és az abbáziai alpolgármestert. Ezen az értekezleten elhatározták, hogy minden egyes, Fiuméből érkező hajót a molón hatósági orvos fogvárni. Az orvos előbb minden utast megvizsgál s csak azután engedi meg a kiszállást. A vizsgálóbarakk felállításától egyelőre eltekintettek. Matuglia állomáson a vasuton érkezőket szintén orvos fogadja.

Hivatalos lista.

A belügyminisztériumhoz ma a következő kolera-gyanús megbetegedésekről és halálesetről érkezett jelentés:

Komáromban egy megbetegedés.

Moldován (Kraszósörénymegye) egy halálet és

Sándoregyháza (Torontálmegye) egy megbetegedés, egy haláletet.

A bakteriológiai vizsgálat eredménye a belügyminisztériumhoz a legutóbbi három napon érkezett jelentés szerint a következőket állapította meg:

Október 2-án egy *Vajszkáról* (Bácsbódogmegye) beküldött esetben megállapított az ázsiai kolera, egy nagybudaki, három duragyházi, egy krasznabétki és egy neszlényi esetben pedig megállapított, hogy nem forgott fenn ázsiai kolera.

Október 3-án egy *petroczi*, egy *püspökhatvani*, egy *békésmegyei*, egy *bácsujlaki*, egy *zagyaréki*, egy *ujhelyjókai*, egy *nyergesujfalusi* és egy *szeskerini* esetben megállapított, hogy nem forgott fenn ázsiai kolera, az e napon érkezett jelentés tehát teljesen negatív eredményről számol be.

Október 4-én egy *bácsujlaki* esetben megállapított kolera-ról és három *bácsujlaki* esetben a kolera fenn nem forgásáról érkezett jelentés.

Eddig összesen 121 bakteriológiai vizsgálat eszközöltetett, melyek közül hatvan bizonyult kolera-nak, hatvanegy nem bizonyult kolera-nak. Megjegyzendő, hogy olyan községekből, ahol már több mint három eset fordult elő, bakteriológiai vizsgálat nem eszközöltetik.

A belga király pár Bécsben.

— Saját tudósítónktól. —

Bécs, október 4.

Albert belga király ma délelőtt feltíz órákor a melléje beosztott díszkamarás, Versbach gyalogsági tábornok kíséretében a kapuczinus-sirbölthöz hajtatott. A király Erzsébet királyné és Rudolf trónörökös koporsóhoz vezettette magát és rövid imát mondott. A két koporsóra a maga és neje nevében gyönyörű koszorút tett. Innen a Hofburgba hajtatott és a királynéval együtt a királyi család Bécsben időző tagjainál látogatást tett s József Ferdinánd, Péter Ferdinánd, Károly István, Károly Jenő, József és Károly Albert főhercegeknek a Lipót-rend nagykeresztjét adományozta. Ugyancsak kitüntetésben részesítette Aehrenthal gróf külügyminisztert és Schönwieser báró hadügyminisztert. Versbach hadtestparancsnoknak a koronarend nagykeresztjét adományozta. Ő felsége a belga királyt a 27. számú gyalogezred tulajdonosává nevezte ki, melynek előbbeni tulajdonosa az elhalt belga király volt. A belga követnek, Dudgele grófnak az I. osztályú vaskoronarendet, Leghált követ-ségi tanácsosnak a Ferenc József-rend lovagkeresztjét a csillaggal és Laube spin gróf követ-ségi titkárnak a Ferenc József-rendi tiszt keresztjét adományozta. A belga király délután meglátogatta a vadászati kiállítását és ezután a bécsi udvarnál akkreditált diplomáciai kart kihallgatáson fogadta.

Királyunk a belga királynak a Szent István-rend nagykeresztjét, a belga királynénak pedig az Erzsébetrendet adományozta.

Este félhét órákor a Hofburg gyönyörűen fel-díszített Redout-teremben disztrakoma volt. A király a belga királynét, a belga király Mária Annun-ciata főhercegnőt vezette asztalhoz. A belga király a tulajdonát képező 27. gyalogezred ezredesi egyenruháját viselte új rendjével, az uralkodónk által ma adományozott Szent István-rend nagykeresztjével. A királyné pedig az Erzsébetrendet viselte. A belga királyné uralkodónk baloldalán foglalt helyet, mellette pedig Ferenc Ferdinánd főherceg ült. A belga király uralkodónk jobbán ült, mellette pedig Mária Annunziata főhercegnő.

A király a következő pohárköszöntőt mondotta:

— Igen szerencsés vagyok, hogy felségetek, kedves vendégeimet és rokonaimat üdvözölhetem. Szíves vágya, hogy őszinte, szívélyes köszönetet mondjak önöknek szeretetreméltó látogatásukért. A királyné ő felsége jelenléte különös örömmre szolgál, amiért hódolva ajánlom fel őszinte köszönetemet. E látogatást, mely a barátság bizonyossága, hozzá fog járulni ahhoz, hogy a Belgium és Ausztria-Magyarország között hosszú idő óta fennálló jó viszony még belsőbbé alakuljon, igen nagyra becsülöm. Amidőn felségednek adományozom azt az ezredet, amelynek tisztelt tulajdonosai néhai II. Lipót király és ennek apja, az I. Lipót király voltak, arra kérem, hogy őszinte megköszönje ezen jelét tekintve ama nagyrabecsült bizalmának, amelyvel felségednek jó viszonyunkat adományozta. Azt óhajtom, hogy felséged nemcsak kedves látogatása hosszú, boldog és díszes legyen, hanem felségetek egészségesen őrizzék poharamat.

A belga király a következő szavakkal válaszolt:

— Felsőgednek hozzánk intézett szívélyes üdvözlő szavai a királynét és engem is mélyen meghatóttak. Egész szívvel kérjük felségedet, fogadja ezert halás köszönetünket. Felsőged jól tudja, mennyire vágyódtunk már ezen látogatás után, a mely ma felségedhez vezetett. Hő óhajunk volt, e szép fővárosban üdvözölni azt a fenkölt uralkodót, akit valamennyi népe csodás szeretettel szeret, jól tudva, hogy hatvanéves uralkodása alatt szívének minden dobbanása át volt hatva a népek boldogsága és jóléte utáni óhajtól. Azt óhajtottuk továbbá, hogy személyesen fejezhessük ki felséged előtt szerencsekívánatunkat azon ünnep alkalmából, melyet néhány hét előtt alattvalóink lelkesedése közepette ünnepelt és amely ünnepléshez az összes külföldi uralkodók csatlakoztak, esodálva az európai uralkodók doyenjét, az emberi erények nemes példányképét. E más érzelmek is vezettek ide. Őszinte szeretetünk a nagybátyánk iránt és az a tisztelet, melylyel a királyné, valamint én is a mélyen gyászolt császárné és királyné iránt töltött el és amelyet kegyelettel megőriztünk, mert hiszen szívét minden emberi szenvedés részvétellel együttérzése töltötte el. A belga nép csak úgy, mint én magam, hálás lesz felséged kegyes szavai-

ért. A legbarátságosabb vágyom ill. szíves vágyom és Ausztria-Magyarország népei között, melynek történelme egy idő óta az erős összeköttetésben állott. Minden belga érzésével egyetértve és igaz hálával a szeretetreméltó fogadásért, azon hő óhajnak adók kifejezést, engedné, a sors, hogy felséged még hosszú időn át élvezze alattvalóink szeretetét. Felsőged, az uralkodóház tagjainak jólétére, valamint a monarchia államainak felvirágzására őrtem poharamat.

A disztrakomán résztvevők az összes főhercegek és főhercegnők, a diplomáciai testület tagjai, a közös miniszterek, a magyar és az osztrák miniszterelnök, az osztrák miniszterek, valamint az udvari és állami főméltóságok. A disztrakoma után az uralkodók az udvari könyvtár disztermében cercelet tartottak. Este 9 órákor a belga királyi pár kíséretével az udvari operába hajtatott. Este 10 órákor Frigyes főherceg és neje, Izabella főhercegnő rendeztek a belga királyi pár tiszteletére estélyt, melyen az uralkodóház tagjai, a belga királyi pár kísérete, a díszkamarások, a belga követ és a követség tagjai, gróf Clary brüsszeli osztrák-magyar követ és neje jelentek meg. Az estély élénk hangulatban éjszántánig tartott.

KÜLFÖLD.

A turini találkozás. A Gazetta del Popolo jól értesült személyiség nyilatkozatát közli Aehrenthal grófnak San Giuliano márkival való találkozásáról. A nyilatkozat a következő: A két miniszter turini találkozásának valódi jelentősége abban van, hogy a két miniszter jóhálisan konstataálta azon kölcsönös jószándékot, hogy a hármasszövetség békés céljai érdekében működjenek, mint hogy Olaszország kétségtelenül a békét kívánja, melyre szüksége is van. Az olasz konzultában a miniszternek nagy ünnegtagadást kell tanusítania. Ez állásban nem szabad szeszzenikai effektusokra törekedni, hanem azt a nagy sikert kell szem elé tűzni, amelyért napról-napra serényen és komolyan kell dolgozni, hogy katonai és költségvetési erőinknek és gazdasági jóvökönek megfelelő politikai ideálját követhessük.

A szerb kabinetválság. Belgrádból jelentik: A kabinet rekonstrukciója valószínűleg a szkupstina összeülése után fog bekövetkezni. Protics lesz a belügyminiszter, Prodanovic a kultuszminiszter, a pénzügyi tárcza egy ó-radikálisnak jutna, a földmívelésügyi tárczát pedig egy radikális függetlenségi párti venné át.

A spanyol kulturharc. Canalejas miniszterelnök tegnap a királynál felvetette a bizalmi kérdést, hogy hozzáláthasson antiklerikális programjának megvalósításához. A király feltétlenül bizalmáról biztosította a miniszterelnököt.

Aktomány Kinában. Csing régensherceg és a főméltóságok jelenlétében — mint Pekingből jelentik — tegnap nyitották meg az aktományos kamrákat. A régensherceg rövid beszédben magyarázatot adott a kamara alapításának és felszólította a képviselőket, hogy magas bevételek és feladatok elvégzésére buzgólkodjanak. Beszédet követően ki-mely szerint a jelenleg megalított kamara alapját alkotja a jövőben alakítandó parlament felső és alsóházának.

Szcolipin — gróf: Pétóváról jelentik, hogy a császár Szcolipin miniszter érdemeiért grófi rangra fogja említeni. A királyi okiratot a császár a gróf fogja kézbe venni, amikor Szcolipin jelentést fog neki tenni szibériai utazásáról. Hivatalosan jelentik, hogy a császár csak megérkezése után fogja az új külügyminisztert kinevezni. Szassanov kinevezése megroszabbodott, ellenben Szcolipin kinevezése sokkal valószínűbb lett.

Szerb-bolgár egyezség. Belgrádból jelentik: Ristics Mihály volt bukaresti követ Szófiában járt, hogy a szerb-bolgár katonai egyezségről tárgyaljon. Sok nehézséget okoz oly formula megállapítása, a melylyel a bolgárok kötelezik magukat, hogy Macedóniában a szerbek érdekeit tiszteletben fogják tartani. Ha ezt a formulát nem tudják megtalálni, akkor a szerb kormány Romániával való megállapodással fogja ezeket az érdekeket biztosítani.

A szerb hadgyakorlatok. Belgrádból jelentik: Sándor trónörökös Nisbe utazott, a hadgyakorlatokra. Péter király és György herceg kíséretükkel holnap reggel utaznak.

Marjanovics Anna szerepel.

— Kémnek nézték Szerbiában. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 4.

Sokszor irtunk már egész regényfejezeteket Milicevics Marianovics Annáról, az előkelő eszéki család elzüllött gyermekéről. A férjét, Milicevicset kétnapos asszony korában odahagyta. Aztán Horvátországban kalandozott, majd azzal gyanúsították, hogy része volt Hofrichter cziankális gyilkosságában. Mikor a vizsgálati fogságból kiszabadult, Boszniába utazott, de onnan kiutasították. Augustus hóban Budapesten tartózkodott s innen azzal távozott, hogy a Jassim bég felesége lesz Boszniában.

Ugy látszik, megint nem mondott igazat, mert Belgrádból jött a hír felőle, hogy letartóztatták kémkedés gyanúja alatt. Ugyanis Szerbiának egy idő óta, amióta néhány rozoga Kropacek és Krupp-üteggel megszaporodott az állománya, az a máriája, hogy a monarchia szerfelett kívánsói Petár király katonai titkaira. Hiszen, mint ismeretes, gróf Forgách belgrádi osztrák és magyar követ a minap kihallgatáson volt Bécsben a királynál, hogy jelentést tegyen arról az immár türhetetlen zaklatásról, amelyben a szerb hatóságok a magyar és osztrák alattvalókat részesítik. Gyanútlan kirándulóknak, turistáknak, kereskedőknek kémeket látnak s elfogják őket. Valószínű, hogy külügyi kormányunk máris megtette a megtorló lépéseket Szerbiával szemben.

Tegnapig a következő magyar állampolgárok voltak a belgrádi rendőrség foglyai: Rajakovics Emil budapesti főhadnagy, Nikolics őrmester, Moldován Károly kubini kereskedő, Todorovics postaaltiszt, Markovics közös hadseregbeli hadnagy és Marianovics Anna budapesti orvosnövendék.

Marianovics Anna tegnap kiszabadult fogságból, Ujvidékre utazott s ott megjelenve a rendőrfőkapitány előtt, a következő vallomást mondta jegyzőkönyvbe:

— Férjemtől, Milicevics Mirkótól, aki Dubocsácon (Bosznia) földbirtokos, elváltam. Azóta Eszéken özvegy Marianovics Istvánnal tartózkodtam. Két héttel ezelőtt Budapestről, ahol azért voltam, hogy az agytemre mint orvosnövendék beiratkozzam, dr. Helzheiser Márta barátnőmhöz utaztam, aki Belgrádban orvosnő, az ő meghívására. Pár nap múlva a rendőrség kémkedés gyanúja miatt letartóztatott és kihallgatás nélkül elzaratott. Másnap közölték velem, hogy azért tartóztatnak le, mert Milykovic Milán mészaki százados beismerte, hogy én őt rá akartam bírni, hogy szökjék meg és lépjen át az osztrák és magyar hadseregbe. En ugyan barátnőm révén megismerkedtem a nevezett századossal, de valótlan, hogy szökésre eszabítottam volna. Vallomásom ellenére mégis tíz napi elzárásra és 300 korona pénzbüntetésre ítélték s a nálam volt 300 koronát elkobozták tőlem. Tegnap bocsátották szabadon, a vasuti állomásra szállították s egy második osztályú jegyet adtak, mely Ujvidékig szól. Ezt, valamint a császári és királyi osztrák és magyar konzulátus által póztársaságba kiállított határátelkező igazolványt, az adom. Amidőn fogságomból kiszabadulva a földrőn végtelenül boldog, egy lovallóutakot találtam a földön, amelyen az áll, hogy Moldován Károly, temeskubini lakos Belgrádban ugyancsak kémkedés gyanúja miatt fogva van és neje címét kö-zölve, kéri, hogy kiszabadítása végett Nikolics János ügyvédhez forduljon. Megemlítem még azt is, hogy egy Rajakovics Emil nevű budapesti harmadik bosnyák ezredbeli főhadnagy ugyancsak kémkedés gyanúja alatt fogságban van Belgrádban.

Dr. Vései újvidéki főkapitány ezt a jegyzőkönyvet további intézkedés végett áttette a városi tanácshoz.

A Marianovics Anna vallomásában említett Rajakovics Emil főhadnagy csakugyan Budapesten szolgált a 3. bosnyák zászlóaljban. A fővárosból néhány héttel ezelőtt hosszabb szabadsággal rokonainak látogatására Szerbiába utazott, ahol aztán letartóztatták. Szeptember 8-án a szerb külügyminisztérium sajtóirodája azt jelentette, hogy Rajakovics öngyilkosságot kísérelt meg börtönében s hogy bevallotta a kémkedést. Ezzel szemben egy magántávirat arról adott hírt.

hogy a főhadnagy ellen gyilkos merényletet kíséreltek meg czellájában. Azóta mostanig hallgatótt a hír Rajakovicról. Most aztán Marianovic Annán kívül szabadon bocsátották Rajakovic főhadnagyt, Marakovic hadnagyt, Todorovic postahivataltokot és Caranovic orvosanhallgatót, akik valamennyien kémkedés gyanúja miatt voltak letartóztatva. A szabadonbocsátás Forgách János belgrádi osztrák-magyar követ inter-venálására történt.

A kolera.

— Még egy szabályrendelet. —

Budapest, október 4.

A belügyminiszter ma szigorú rendeletet adott ki, mely vizsgáló-állomásokat rendez be a Duna és mellékfolyói mentén s részletekig előírja, hogy a hatóságok a közlekedő hajókon és tutajokon milyen ellenőrzést teljesítsenek. A rendelet kétségtelenül üdvös és okos dolog, de kérdezzük, miért csak most látott napvilágot? Miért nem hetekkel ezelőtt, közvetlenül a Regensburg és a 806-os gyászos bécsi utja után? Minden újságolvasó ember tudja, hogy a Duna víze fertőzött, csak a hatóságok nem vették ezt tudomásul s a halál-folyamon minden ellenőrzés nélkül hagyták a hajók közlekedését. Minden dunaparti faluból jelentették, hogy a hosszú folyómentét nem tudják kellően ellenőriztetni, mert nincsen elég csendőr. És a hatóságok még sem adtak elég csendőrt s ha kevés volt a csendőr, nem vezényelték ki a katonaságot az egészségügyi szolgálatra, pedig ez hasznosabb munka lett volna, mint a kaszánya udvarán való ekereztetés. Hogy ha ennyi hanyagság nem történik, nem kellene százhuszonegy bakteriológiai vizsgálat után hatvan esetről kimondani azt, hogy kolera. Hozzá kell vetni azt, hogy ez a hivatalos megállapítás messze mögötte marad a valóságnak, mert nagy az eltérő eseteknek a száma s az is gyakran megtörténik, hogy a helyi hatóságok sem nagyon sietnek a kolera, vagy koleragyanus esetek publikálásával, mert félik a városuk, vagy a falujuk forgalmát. Számításba kell venni még azt is, hogy azok a váladékok, amelyek olyan helyekről érkeztek, ahol már megállapították a kolera, nem kerülnek vizsgálat alá. Tehát Mohács például a maga közel hetven koleraesetével csak mint egy-két eset szerepel. Azt hisszük, hogy ezek után nem tulozunk, amikor azt mondjuk, hogy eddig legalább kétszáz ember kapta meg Magyarországon a kolera s a veszedelmes esirával a faluk és városok egész tömegét fertőzték meg.

Nem értjük ezeket az a hivatalos optimizmust, mely Mohácsra is, másfelé is, mi-helyt a megbetegedések száma eszikken, sietnek világgá kürtölni, hogy „ugy látszik, tul vagyunk a kolera veszélyén“. Ez a hivatalos optimizmus nem széptíti a helyzetet, nem pótolja a hatóságok könnyelmű hanyagságát s azt a kapkodást, amelyet csak a vezető főgyengességében lehet megtalálni. Legfeljebb arra íó, hogy indokolatlan megnyugvásra s az elővigyázati intézkedések fölfüggesztésére bírja rá a közönséget.

Hireink a következők:

Budapesten.

A székesfővárosban tegnaptól mára újabb kolera megbetegedés nem fordult elő. Beszállítottak ugyan a Dessewffy-utca 47. sz. alól egy férfit, és a Ludovicozeum-utca 10. sz. alól egy 14 éves szolgát, de mind a kettőről kiderült, hogy ittasak voltak. A Bieskéről Budapestre érkező vonaton rosszul lett egy cselédleány. Beszállították a Szent Gellért-kórházba, ahol a vizsgálat kiderítette, hogy bélhurutja van. Tegnep az Andrassy-ut 1. szám ház előtt egy bérkocsiban hirtelen meghalt *Majthényi Irma* 39 éves színésznő. A holttestet ma felboncolták és a boncolás eredményeképp megállapították, hogy szívszélhűdés ölte meg. Ugyancsak tegnep este *Hatik* János munkás Mezőkövesdre akart elutazni a nyugati pályaudvarról. A pályaudvaron rosszul lett, összeesett és hányt. Értésítették a tiszti főorvosi hivatalt és a helyszínen

megjelent tiszti orvos *Hatikot* koleragyanusnak találta. Bevitette a Szent Gellért-kórházba. A nyugati pályaudvar várótermét, ahol *Hatik* tartózkodott, fertőtlenítették.

A vidéken.

Mohácsra a megbetegedések száma három nap óta eszikkenően van. A hatóságok közzegei azonban része van s ma is ugy kutatják át a lakházakat, mint korábban, nehogy a betegeket elrejtők révén a veszedelem újra abba a stádiumra jusson, amint azt három nap előtt tapasztalták.

Hajóss Gyula dr. miniszteri biztos kijelentette, hogy javasolni fogja a belügyminiszternek, hogy Mohácsra legalább egy évig a járvány megszűnése után is fentartsák mindazokat az óvintézkedéseket, amelyeket a járvány tartama alatt elrendeltek, mert el kell készülni arra, hogy enyhé től esetén ismét kitör a veszedelem, sőt az nagyon valószínű is, ha a szigorú egészségügyi szabályokat és rendeleteket a legteljesebb energiával végre nem hajtják. Javaslatait tesz *Hajóss* dr. arra nézve is, hogy a Mexikó-telepet szüntessék meg, a szünmunkások lakházait bontsák le és a fertőzöttnek nyilvánított területet a lakosság elől huzamosabb időre zárják el.

A bakteriológiai intézet a *dunarekcsői* megbetegedéseket kolerának minősítette.

Tegnep délutántól ma estig Mohácsról és a többi baranyai községben sem kolera megbetegedésről, sem halálesetről nem érkezett jelentés. Az észéki piacra a koleramentes baranya-megyei községekből ismét megengedték az élelmi-cikkkel betöltet.

Negyed községben, Nyitramegyében, ma a *Gussel*-családnak egy nőrokona, aki *Gusselné* kolera-beteg gyermekét ápolta, kolera tünetek közt meghalt. A hatóság megtette a szükséges óvintézkedéseket. A nyitrai rendőrkapitány a nyitrai piacot elzárta a negyedik elől.

Farkasdon Deák József földmivesgazda kolerában megbetegedett. Megállapították, hogy a fertőzés a közeli *Negyed* községből történt.

Mozsor községben, Tittel közelében, a *Tisza* partján *Dobrin* Tódor téglavető koleragyanus tünetek közt megbetegedett és ma reggel meghalt. Váladékát felküldték a budapesti bakteriológiai intézetbe. A hatóság a legszélesebb körű óvintézkedéseket fogantatosította, a tiszapartot elzárta és az összes beérkező hajók fertőtlenítését elhatározta. A titeli járásban ez az első koleragyanus eset.

Komárom: Deák Kálmán komáromi levélhordó hét nap előtt koleragyanus tünetek közt rosszul lett. Bár akkor csak alkoholemrgézésről tartottak, mégis elkülönítették. Negyednapra erőre kapott és fölkel, ma azonban határozottan koleragyanus tünetek mutatkoztak rajta, erős hányás fogta el és rendkívül rosszul lett. Váladékait felküldték a bakteriológiai intézetbe, őt magát pedig a járványkórházba vitték.

Nagykároly: A koleragyanus tünetek közt megbetegedett *Horváth Erzi* cigányasszony meghalt.

Apatinból dr. *Thun* József járásorvos jelentése szerint az egész apatini járásban csak *Apatin* van fertőzve, melynek geográfiai helyzete szakaszított olyan, mint Mohácsé. A kolera behurcolására írja a körorvos — a mohácsi gécz után el voltam készülvén és ezért léptem fel járásban előre már teljes szigorral; ezért ki is jelentettem, hogy *nyit a fertőzött Duna partja és forgalmának ellenőrzése nálunk pontosan keresztül nem vitetik, én a kolera behurcolásáért nem vállalok felelősséget*. Sajnos, se járványorvosunk erre az éjjel-nappali ellendző szolgálatra, sem elegendő csendőrünk mai napig sincs és a községi orvos kidőlése csak idő kérdése, mert egymaga a szolgálatot nem győzi. Én a járási és a hivatali szolgálatot is teljesítem s emellett a tízennyézer lakosu város egyéb betegeit is el kell látunk. A megyei hatóságok és mi teljes erővel teszük meg kötelességeinket s minden pillanatban várjuk a csendőrséget s a járványorvost, hogy a dunai ellenőrzést szakszerűen berendezhessük. *Lorch György* baranyai főőr hurcolta be a kolera. Az inficiált hányak lakóit izoláltuk, megfigyelési zárlat alá helyeztük, dezinficiáltuk, valamint mindazokat, akik az inficiált családokkal érintkeztek. A járvány lokalizálása teljesen sikerült, mert nyolc napon belül a lezárt körön kívül senki sem betegedett meg, hanem csak két gyanus volt a megfigyelték között.

Van tehát elhalt: *Lorch György* 70 éves, fia *Lorch Antal* 34 éves. *Hack Károly* 4 éves, fekvő beteg *Lorch Károlyné*, kinek állapota súlyos és valószínűleg még fog halni. *Hackné* kis gyermekének kétes esete, tehát 3 halott és egy beteg és a

kis gyermek kétes esete. Mindannyi az izolálási gyűrűn befűl, tehát teljesen lokalizálva, mert 3 rapon belül a körön kívül beteg nem akadt.

Védekezés az Adria partján.

Fiumében a járvány behurcolása ellen a hatóságok a legszigorubb intézkedéseket fogantatosították. Eddigelő egyetlen koleragyanus megbetegedés sem történt. Az új rendszabályok az utasforgalmat a mai napon már nagyon is érezhetően megesappantották.

Az osztrák kormány távirati utasítására báró *Schmidt* voloskai kerületi kapitány elrendelte, hogy a mai naptól kezdve minden utast, aki *Fiuméből* hajón érkezik *Abbáziába*, orvosi vizsgálatnak és fertőtlenítésnek vessenek alá. A molón barakkot fognak építeni erre a célra. A hajókat orvosok várják és minden érkezéskor dezinficiálják.

Báró *Schmidt* a kormányrendeletet hétfőn este közölte a közvetlenül érdekelt „*Ungaro Croata*“ elnökével, *Copaitich* Zsigmonddal és ügyvezető igazgatójával, *Choracci* Antallal, akik épp *Abbáziában* időznek. Az elnök és az igazgató bejelentették kifogásaikat ez időszereületen és tulzott óvintézkedések ellen és egyben táviratilag kérték *Hieronymi* Károly kereskedelemügyi minisztert a közbelépésre.

Az osztrák kereskedelemügyi miniszter egyidejűleg utasította az isztriai tengerpart mentén fekvő kikötőket és réyhivatalokat, hogy október 1-től kezdve minden Magyarországból érkezett utast szigoruan megvizsgáljanak orvosilag. Hasonló óvintézkedésre utasítja a rendelet *Dalmáciát* is.

Az isztriai fürdőhelyek a trieszti tengerészeti hatósághoz fordultak és kérték, hogy mérsékeljék a szigorú intézkedéseket, mert különben a fürdővendégek elmaradnak.

Nasáranp *Hohenlohe* herceg, trieszti helytartó több órán át tanácskozást folytatott. *Abbáziában*, hétfőn este pedig báró *Schmidt* voloskai kerületi kapitány értekezletre hívta *Copaitich* Zsigmondot, az „*Ungaro Croata*“ elnökét, az abbáziai tisztiortvost és az abbáziai alpolgármestert. Ezen az értekezleten elhatározták, hogy minden egyes, *Fiuméből* érkező hajót a molón hatósági orvos fog várni. Az orvos előbb minden utast megvizsgál s csak azután engedi meg a kiszállást. A vizsgálóbarakk felállításától egyelőre eltekintettek. *Matuglia* állomáson a vasuton érkezőket szintén orvos fogadja.

Hivatalos lista.

A belügyminisztériumhoz ma a következő koleragyanus megbetegedésekről és halálesetekről érkezett jelentés:

Komáromban egy megbetegedés. *Moldován* (Krassószörénymegye) egy haláleset és *Sándoregyháza* (Torontálmegye) egy megbetegedés, egy haláleset.

A bakteriológiai vizsgálat eredménye a belügyminisztériumhoz a legutóbbi három napon érkezett jelentés szerint a következőket állapította meg:

Október 2-án egy *Vajszkáról* (Bácsbodrogmegye) beküldött esetben megállapított az ázsiai kolera, egy nagybodaki, három duragyházi, egy krasznabéltéki és egy neszlényi esetben pedig megállapított, hogy nem forgott fenn ázsiai kolera.

Október 3-án egy *petróczi*, egy *püspökhatvani*, egy *békésmegyei*, egy *bácsujlaki*, egy *zagyarékai*, egy *ujhelyjókai*, egy *nyergesujfalusi* és egy *szeskerini* esetben megállapított, hogy nem forgott fenn ázsiai kolera, az e napon érkezett jelentés tehát teljesen negatív eredményről számol be.

Október 4-én egy *bácsujlaki* esetben megállapított koleráról és három *bácsujlaki* esetben a kolera fenn nem forgásáról érkezett jelentés.

Eddig összesen 121 bakteriológiai vizsgálat eszközöltetett, melyek közül hatvan bizonyult kolerának, hatvanegy nem bizonyult kolerának. Megjegyzendő, hogy olyan községekből, ahol már több mint három eset fordult elő, bakteriológiai vizsgálat nem eszközöltetik.

A folyók ellenőrzése.

A belügyminiszter a folyami hajók egészségügyi vizsgálata tárgyában körrendeletet intézett ama vármegyék alispánjaihoz, illetve ama törvényhatósági joggal felruházott városok polgármestereihez, amelyek területén koleraesetek fordultak elő. Ezek a vármegyék, illetve városok a következők: Pozsony város, Győrmege, Komárom város, Hontmege, Budapest székesfőváros, Baranyamege, Ujvidék város, Pancsova város, Krassó-Szörénymege, Szeged város, Jász-Nagykun-Szolnokmege, Csongrádmege, Temesvár város, Torontálmegye, Somogymege, Győr város, Pest-Pilis-Solt-Kiskunmege, Fejérmegye, Tolnamege, Bácsbodrogege és Baja város.

A körrendelet az állandó orvosrendőri főfelügyeleten felül a Dunán és egyszersmind némely mellékfolyóján a közlekedő összes hajókra nézve a kolera tartamára még egészségügyi (orvosi) vizsgálatot is léptet életbe.

Eszerint a koleraának a folyók útján való terjedésének meggátolása végett minden hajón (gőzhajón, uszlyhajón, dereglyén, kotróhajón és tutajon) egészségügyi orvosi vizsgálat foganatosítandó. Evégből egészségügyi vizsgáló állomások szolgálnak, amelyek nemzeti szintű lobogóval és „Vizsgáló-állomás” felírással látandók el.

A vizsgáló-állomások a következők: A Duna mentén: Pozsony, Gönyü, Budapest, Mohács, Ujvidék, Bázias, Orsova; mellékállomások: Komárom, Garamkövesd, Apatin és Pancsova. A Tisza mentén: Tiel, Szeged és Szolnok; mellékállomás: Csongrád. A Béga mentén: Temesvár, Nagybecskerek. A Dráva mentén: Barcs. A jelzett állomásokon, esetleg az illető városban vagy községben az egészségügyi vizsgálatot az illető helyi hatóság látja el. A vizsgáló-állomásoknál, a közlekedő hajók, tutajok kötelesek megállni. Amint valamely hajó stb. így megállt, az illető vizsgálati-állomásra kirendelt és a vizsgálattal megbízott hatósági orvos a hajón mindenkit megvizsgál, figyelmét kiterjesztvén a személyzet és az utasok elhelyezésére, élelmezésére, vízzel való ellátására, továbbá arra, hogy az ürülék felfogására milyen berendezés szolgál s el van-e a hajó szükség szerint látva fertőtlenítőszerez, végül szemle alá veszi a személyzet holmiját, továbbá esetleg az utipodgyaszt és a szállítmányt. — Ha a vizsgálatból az derül ki, hogy nincs beteg és semmiféle gyanura okot adó körülmény nem fordul elő, külön-külön minden hajó vagy tutaj részére a vizsgálatról és amennyiben óvatosságból az árnyékszékét, illetve az ürülék felfogására szolgáló edényeket ilyen esetben is fertőtlenítették, a fertőtlenítés megtörténtéről igazolványt kell kiadni, amelyet az orvos aláírással ellátni tartozik. Ha a hajón, tutajon, stb. az előző vizsgálatból származó igazolványhoz, illetve névjegyzékhez képest kevesebben vannak, erről a változásról a vizsgáló orvos beható tájékoztatást szerezni s ha az megnyugtató nem lenne, a rendőrhatalóságnak közlést tenni köteles. A vizsgáló-állomásra kirendelt hatósági orvos kimutatást tartozik vezetni a vizsgált hajókról, tutajokról.

A belügyminiszter ezt a körrendeletet tudomás és alkalmazkodás végett az összes dunai hajózársaságoknak is megküldte.

Külföldön.

Ausztriában a kormány — a Máv. jelentése szerint — a tej, hus gyümölcs és hasonló küldemények, tehát élelmiszereknek Fehringen át való átvitelét csak a fuvarlevelekhez csatolandó származási bizonyítvány mellett engedi meg, melyben a községi illetve politikai hatóság által igazoltatik, hogy az áru nem koleraától fertőzött vidékekről való. Származási bizonyítvány nélkül Fehringre érkező idegen küldemények Fehringen át nem vétetnek. A felek ennél fogva azonnal figyelmeztetendők, hogy a fuvarlevelekhez az előbb említett és a politikai hatóság által kiállított származási bizonyítványt is csatolják. Ezeknek német nyelvre való fordítása a felek kötelessége.

A morvaországi helytartóság egészségügyi osz-

tálya kommunikát tesz közzé, mely kijelenti, hogy nyolcz nap óta sem új kolera-eset, sem kolera-gyanus megbetegedés nem történt. Tekintettel azonban arra, hogy a szomszédos magyarországi Nyitra-megyeben hivatalosan koleraát konstatáltak, továbbra is érvényben maradnak a határon elrendelt óvintézkedések.

Olaszország. A legutóbbi huszonnégy óra folyamán Nápolyban 10 új kolera megbetegedés és 3 haláleset, a nápolyi kerületben 17 megbetegedés és 6 haláleset. Apulijában 1 haláleset történt.

Románia. Bukarestben a Tulceában kolera-gyanus tünetek közt megbetegedett ember váladékának bakteriológiai vizsgálata kolera vibriót állapított meg. A brailai gyanus eset nem bizonyult koleraának.

A Dunagőzhajózási Társaság közli, hogy a román királyi kormány a koleraára nézve a következő intézkedéseket rendelte el:

A határon csak azokat az utasokat vetik szigorúbb vizsgálat és fertőtlenítés alá, akik fertőzött vidékekről érkeznek, miért is ajánlatos, hogy az utasok az illető rendőri hatóság által kiállított s ugyancsak rendőrhatalósággal láttamozott igazolvánnyal lássák el magukat, amely igazolványban legutolsó tartózkodási helyük fel van tüntetve.

Szerbiában a kolera behurcolása elleni védekezés céljából az igazolási kényszerrel bevezették, továbbá a Bécsből és Budapestről, valamint Mohácsról és vidékekről Belgrádba érkező utasokat ott 5 napig orvosi megfigyelés alá veszik, emellett az utasok a szabad járás-keelésükben nem akadályoztatnak.

Franciaország. A Havas-ügynökség kommunikéje szerint három keletről érkező hajón Marseillebe érkezett utasnál koleraát állapítottak meg. Azokat az utasokat, akik velük érkeztek, elkülönítették, egyuttal megtették a szükséges fertőtlenítési intézkedéseket. Csak behurcolt esetekről van szó, aminők Európa különböző helyein előfordultak az utóbbi időben. A megtett intézkedések el fogják háritani a járvány elterjedését.

Egy szintársulat

és

két színházi épület.

A tegnapi lapok megírták, hogy a Nemzeti Színház készül vissza régi hajlékába, mert a mostani helyén rosszul érzi magát. A mai lapokban természetesen czáfólat jelent meg és az összes érdekeltek kijelentették, hogy a visszaköltözésből egy szó sem igaz, mert a Nemzeti Színház pompásan érzi magát mostani helyén. A helyzetet tisztázandó, elfáradtam az Illetékeshez, akivel a következő pártbeszédet folytattuk:

— Igaz-e, hogy a Nemzeti Színház visszaköltözik régi hajlékába?

— Szó sincs róla. A régi Népszínház teljesen megfelel a Nemzeti Színház céljának és senki sem gondol arra, hogy eféle bolond tervet megvalósítson. A költözködéssel egy szó sem igaz. Különben is az egész dologról kár csevegni, mert még a szállítóval sem egyeztünk meg és a csomagolást is csak ma kezdték meg.

— Azt hallom, hogy a régi énekes színház színpada nem alkalmas drámai előadásokra.

— Tévedés. A Népszínház színpada elsörendű. Mindössze egy színházlátogató panaszkodott, hogy a „Föld”-ből egy szót sem hallott, de egy nyomban megindított szigorú vizsgálat megállapította, hogy mi volt az oka ennek.

— Valami technikai hiba?

— Nem, az illető egyszerűen nem volt színházban. Más panaszról nem tudunk. Rágalom, hogy a közönség többször kiabálja: halljuk, halljuk, sőt az sem igaz, hogy a multkor a fölvoadás végén újráztak, mert semmit sem értettek az előadásból.

— De a színészek maguk mondják, hogy úgy kell kiabálni, hogy már az első felvonás után be-rekednek.

— Ez is tévedés. A mi színészeink csak a rendező utasítására kiabálnak, de akkor azután végig a darabon. Különben is a mi színészeinknek nincs is szükségük arra, hogy suttogjanak, mert tisztességes fizetést és nyugdíjat kapnak. Ha azonban igaz volna is, hogy a halk hang nem hallatszik le, akkor is tárgytalan a kérdés, mert a színház játékrendjén modern darabok, olyanok, amelyekben suttogás van, nem szerepelnek.

— Mi igaz abból, hogy a színpadon régi operette szellemek bolondoznak? Hallottam, hogy nemrégiben a sugó a „Bánk bán”-t sugta és a „Hamlet” hangzott vissza.

— Ez a magyar daraboknál gyakran megtörténik. A sugó a magyar elmésségeket sugja és úgy verődik vissza, mintha francia darabban ugyanezt már hallottuk volna. De ez a régi épületben is igen gyakran megtörtént, de az építész ott sem tudta okát adni a különös jelenségnek.

— Egyszóval tehát: a régi Népszínház teljesen megfelel és légből kapott koholmány, hogy a Nemzeti onnan kiköltözik?

— Ugy van, erről szó sincs és nem is lesz. Teljesen meg vagyunk elégedve és amennyiben mégis költözésről esnek szó, ez csak a jövő héten történhetné meg, mert a mint mondtam, tegnap kezdtünk csomagolni.

A költözés ügye, gondolom, most már teljesen tisztázott. A színház marad. De a közönség azért jól teszi, ha színházba menés előtt telefonál, hol játszik a Nemzeti: a Rákóczi-ut és a József-körút sarkán, vagy a Rákóczi-ut és a Múzeum-körút sarkán.

Ray.

TÁVIRATOK.**Az új perzsa régens.**

Teherán, október 4. Illetékes helyen kijelentik, hogy Nasr el Mulk végleg elfogadta a régensséget. A perzsa kormány közli az angol és orosz követséggel, hogy értesülése szerint a volt sah a turkoman törzseket forradalomra izgatja.

A görög nép háborút akar.

Athén, október 4. Larissai jelentés szerint a határmenti lakosság négygyűléseket tart, amelyeken a Törökország ellen való háborút sürgetik.

A török kölesön.

Konstantinápoly, október 4. (Saját tudósítótól.) A porta a Credit Mobiliaire-rel fogja megkötni a kölesönt s nem teljesíti a francia kormány követelését a tresorszolgálat tekintetében.

A román hadgyakorlatok.

Bukarest, október 4. (Román távirati ügynökség.) A nagy hadgyakorlatok Zlatina környékén a trónörökös, mint a hadsereg főfelügyelőjének vezetésével mennek végbe. A király, aki a döntő ütközet és a csapatok felvonulásánál jelen lenni szándékozott, nem megy Zlatinába, mert az utóbbi időben májpolypból származó gyenge rohamokban szenvedett s az orvosok a lovaglástól eltiltották.

**Minden kávéházban kapható
poharanként 6–8 fillérért**

természetes, baktériummentes, szénsavdus **BORHEGYI** és **BORSZÉKI** ásványviz.

Amnesztia Törökországban.

Konstantinápoly, október 4. (Saját tudósítónktól.) A haditörvényszék a Bajram-ünnepre való tekintettel szabadlábra helyezte a forradalmi titkos szövetség valamennyi letartóztatott tagját Rıza Nur képviselő kivételével.

Összeütközés a török-bolgár határon.

Szófia, október 4. Eddig meg nem erősített hírek szerint a Vatak-Kule török határállomás katonái Kirjalü határában szeptember 30-án egy bolgár őrszázadra lőttek, miközben egy bolgár katonát megöltek. A katonai hatóságok vizsgálatot indítottak.

Közgazdasági táviratok.

Amerikai tőzsdék zárata.

Newyork.		okt. 4.	okt. 3.	okt. 1.
Buza helyben		101 $\frac{3}{4}$	101 $\frac{1}{4}$	101 $\frac{3}{4}$
decemberre		105	104 $\frac{3}{8}$	104 $\frac{3}{8}$
májusra		109 $\frac{3}{8}$	108 $\frac{3}{8}$	108 $\frac{3}{8}$
Tengeri decemberre		58 $\frac{1}{2}$	57 $\frac{1}{2}$	57 $\frac{3}{8}$
Chicago.				
Buza decemberre		97 $\frac{3}{8}$	96 $\frac{1}{4}$	97
Tengeri decemberre		50 $\frac{3}{4}$	49 $\frac{1}{2}$	49 $\frac{3}{8}$

Newyork, október 4. Gyapot Newyorkban, helyben 14.10 (13.90). Gyapot novemberre 14.— (13.90). Gyapot januárra 14.17 (14.10). Gyapot New-Orleansban, helyben 13 $\frac{3}{4}$ (13 $\frac{1}{2}$). Petroleum Stand white Newyorkban 7.50 (7.50). Petroleum Sand white Philadelphában 7.50 (7.50). Petroleum Refined in Oases 9.90 (9.90). Petroleum Credit Blancas at Oil City 1.30 (1.30). Zsir Western steam 13.— (13.—). Zsir Roho és Brothers 13.30 (13.30).

Chicago, október 4. Zsir októberre 12.55 (12.50). Zsir januárra 12.52 (12.52). Szalonca short clear 12.80 (12.80). Sertéshus januárra 17.57 (17.42).

A mostoha fiu büne.

— 200.000 koronás család. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 4.

A főnyelmség és léha életmód sodorta a bünbe Zsaszovics Tibort, aki körmonfont ravasz-sággal követte el csalásait, melyekkel mostoha atyját végtelen kellemetlen helyzetbe sodorta és meg is károsította. A fiatalember, aki körülbelül kétszáz ezer koronás csalást követett el, Zsaszovics Tibor, a Magyar Földhitelintézet volt hivatalnok, Dósa Albertnek, gróf Károlyi László jószágkormányzósága főpénztárosának a mostoha fia. A bü-nös ember most már valószínűleg Amerikában jár s aligha kerül kére.

Körülbelül husz év óta van a gróf Károlyi család szolgálatában Dósa Albert, a jószágkormány-zóság főpénztárosa. A lelkiismeretes tisztviselő néhány évvel ezelőtt nőül vette özvegy Zsaszovics-nét, egy főszolgabíró özvegyét. Az asszonynak Ti-bor nevű mostohafia egy ideig velük lakott, később azonban külön lakást tartott. Mostohaapa és fia között a legjobb viszony volt s a fiatalember éppen a családi bizalmon alapuló összeköttetést használta föl szédelgéseire.

A fiu a mult év október elején azt mondotta mostoha apjának, hogy gróf Apponyi Henrik, gróf Károlyi László sógora, ötvenezer koronás köl-csön megszerzésével bizta meg. A főpénztáros azt felelte, hogy ő nem adhat. A fiu azonban addig biztatta, amíg engedett a kérelemnek, miután gróf Apponyi Henrik berlini attasétól is érkezett távirat, amelyben igen kéri a kölcsön megszerzését.

A főpénztárnok erre, aki a Károlyi-család bi-zalmas embere, ahoz a feltételhez kötötte a köl-csön ügyében általa teendő lépéseket, hogyha urá-nak, gróf Károlyi László feleségének, született Apponyi Fanny grófnőnek is óhajta a kölcsön-ügylet. A grófné nem volt Budapesten. Zsaszovics mostoha apja előtt fogalmazta meg a táviratot a grófnőhoz: vajjon beleegyezését adja-e ahoz, hogy Henrik gróf kölcsönügyében Dósa Albert eljárjon, mert mostoha apja igen skrupulózus.

A táviratot mindjárt magához is vette, hogy azt feladja...

Megjött a távirati válasz:

Henrik ügyeit rendezni óhajtom. Szívesked-jék odahatni, hogy a kölcsönt megkapja.

Gróf Károlyiné.

Mindez, a távirati kérdés és a válasz is előre kitervezett csalás volt. Zsaszovics a táviratot nem adta fel s a választ ő küldötte — még nem tudják kinek a segítségével — a grófné tartózkodási helyéről.

Dósa erre megnyugodva, kötelességének vélte, hogy a kölcsönület megkötésében mostohafia segítségére legyen. Elvitte Zsaszovics Tibort Sonnen-berg Imréhez, a Schenker et Comp. cég főnökéhez, aki akadály nélkül átadta 1909 október 5-én a kért 50,000 koronát. Még Dósa kívánta, hogy az össze-get talán postán kellene elküldeni, de Zsaszovics Tibor felmutatta gróf Apponyi Henrik Berlinből küldött meghatalmazását, hogy nevében a pénzt felvegye s azzal fizetéseket eszközöljön. Dósa, aki nem ismerte gróf Apponyi Henrik névalírását, nem akadékoskodott tovább. Egy hónap mulva — s itt mutatkozik Zsaszovics nagyarányu szélhámos-sága — november 5-én Zsaszovics megjelent Son-nenberg Imrénél s gróf Apponyi Henrik nevében kifizette az ötvenezer koronát. A nyugtát meg is mutatta mostoha apjának.

Két hónap mulva, most már egyenesen Dósa Albert címére ajánlott levél jött Berlinből, gróf Apponyi Henriknek az előző, visszafizetett köl-csönügyéből ismert irásával. Nővérével való meg-beszélés alapján részletesen kívánja rendezni anyagi ügyeit e czélból kéri, hogy most száz ezer korona kölcsönt folyósítsa, lehetőleg gyorsan, mert akkor jutányosabban tudja hitelezőit kiel-gíteni.

Zsaszovics is megjelent mostoha apjánál és megmutatta újabb felhatalmazását. Így mentek ismét Sonnenberghez, aki az előző üzlet rendes lebonyolítása miatt is, egy pillanatra sem gyana-kodott. Megadta a száz ezer koronát, három hónapi visszafizetés kötelezettségével. Sonnenberg csak azt kívánta, hogy Dósa is aláírja a szerződés meg-kötését azzal, hogy a pénzüsszeg kifizetése huszon-negy órán belül megtörténjék.

Kevésel később gróf Károlyi Lászlónak a Szentkirályi-utca 22—24. szám alatt levő bér-házát eladta Sonnenberg Imrének 1910. november elsején történő átadás kötelezettségével. A házat hamisított okmányok és mostoha apjának fiokjából ellopott bélyegzők segítségével sikerült el-adnia. A házra Sonnenberg Imre át is adott Zsaszovics Tibornak a száz ezer koronán kívül harminczkétezer koronát és az idén június 10-én negyvennyolcz ezer koronát.

Közben azonban Zsaszovics Tibort rend-telenség és hivatali hanyagság miatt gróf Hadik Béla, az intézet egyik igazgatójának interven-cziójára végkielégítéssel elbocsátották. A fiu ek-kor beállított mostoha apjához, akinek mind-össze annyit vallott meg, hogy tönkretette és most elbujdosik. A fiu eltávozott és azóta nem látták.

Dósa Albert azt hitte, hogy csak adósságro-i van szó, de másnap már megtudta, hogy a föld-hitelintézettől elbocsátották. Most már kutatni kezdett mostoha fiának dolgai után s csakhamar rájött, hogy egész esomé szélhámos-ságot köve-tett el. Zsaszovics a tőzsdén játszott és veszített, de ezenkívül is igen költelező garzon életet élt. Mikor Dósa Albert ezeket megtudta, első dolga volt, hogy gróf Károlyi Lászlónak mindent el-mondott. A gróf kiváló tisztviselőjének kijelen-tette, hogy meg van győződve a legteljesebb jó-híszeműségéről, a bizalmát teljesen bírja s kéri, hogy maradjon meg állásában. Az elmondott eseteken kívül Zsaszovics Tibor még több helyütt is visszaélt nemcsak mostoha apjának, de barátai-nak bizalmával is s valószínű, hogy szélhámos-sága folytán még sok embernek lesz kellemet-lensége.

Most, hogy az illetéktelenül eladott ház át-adásának ideje elkövetkezett s a család kiderült, Sonnenberg Imre följelentést tett dr. Spett Fe-rencz ügyvéd utján a rendőrségen. A nyomozás

elsőbben is azt kutatja, hogy a megszökött Zsa-zsovics Tibornak nem volt-e bűntársa, aki őt manipulációiban támogatta.

UJDONSÁGOK.

A tilos csók.

Régi, régi tétel, hogy sokkal csábítóbb és vonzóbb az, ami tilos, mint az, ami nem tilos. Már Ádám apánk is azért esett bünbe, mert Éva anyánk nem tudott ellentállni annak, ami tilos volt. Ott pompáztak előtte a leggyönyörűbb gyümölcsök: barackok, kör-ték, szamóczák, talán ananászok is és invi-tálva intettek feléje: tessék bennünket élvez-tellel elfogyasztani. Illatos virágok közt in-tettek feléje a drága enniválók. Nem! Az ő ótvágyát a fán pirosuló alma izgatta. Abba akart beléharapni, mivelhogy az tilos volt. S belő is harapott s rávette az urát is, hogy beléharapjon. Mi volt ennek a következmé-nye, mindannyian tudjuk és — mint az irás mondja — viseljük is a következményeket.

Azóta is, mert — úgy látszik — benne van az ember természetében s veleszületett, mint az életöszton, az emberek igen nagy tömege lihegve fut a tilos után és leki-csinyli, vagy éppenséggel megveti azt, ami meg van engedve. S minden tilos dolog kö-zül legesábitóbb a tilos csók. Már Dóczy is megénekelte, hogy: „Nem csók az, hidd el, ami tiltva nincs.”

S emberileg, objektív szempontból, meg lehet érteni és így meg lehet bocsátani az ilyen tilos dolgot. Persze, a szerelmes fele-ség meg nem bocsátja a férjének s a férj, ha nem szerelmes is, a legritkább esetben bocsátja meg a feleségének, ha tilosba jár és csókot hajhász. De az objektív bíráló azt mondja rá: nem tudott ellentállni a csábítás-nak s meg lehet esetleg bocsátani is neki.

Azonban, ha mindenkinek meg lehet is bocsátani a tilosbajrást, van egy foglalko-zás, mely a legmélyebben összeférhetlen a tilos csók hajhászatával: a tanári, vagy ta-nítói állás. Ugy értem ezt, ha a tanító, vagy professzor a saját növendékeinek csókjai után áhitozik és nem tud ellentállni a vágyának.

Az utóbbi időben történtek ilyen exczasz-sziók ezen a téren iskolákban lelkiismeretlen tanítók és tanárok részéről. Részben ezek a bestiális kihágások nyilvánosságra jutottak. De fogadni lehet rá, hogy több eset nem ju-tott nyilvánosságra, mint amennyi a közvé-leménynek nyilvánosságra jutott. De az is-kolaigazgatók részéről az a nízus kerekedett fölül, hogy jó az ilyen eltítkolni, esetleg letagadni, nehogy az intézet és ezzel együtt maga az igazgató rossz hirbe jusson. De ez gonosz bünpalástolással nem egyéb. Sőt egyenes felhívás keringőre, mintha csak azt mondaná: „Tessék folytatni, kérem, a gyer-mekrontást ott, ahol abbagyni tetszett. Mert ime: az ijedtségnél egyéb bajunk nem esett.

Ez annál felháborítóbb, mert tökélete-sen lerombolja, vagy ronggyá tépi azt a nimbust, mely az iskolát körülveszi s mely nélkül nincs szülő, aki gyermekét megnyug-vással küldhetné iskolába. Kell, hogy a nö-verdek bizonyos áhitattal nézzen föl a tanító-jára, és kell, hogy a szülő a legtökéletesebb megnyugvással és bizalommal küldhesse a gyermekét iskolába és bizza gyermekét a ta-nító lelkeségére és lelkiismeretességére. Enélkül szennyes minden iskola és a bűnök legiszonyubb fészke. Enélkül a legveszedel-mesebb és legfertelmesebb hely és nagyobb réme a szülőknek, mint minden más nagy veszedelem, mely a gyermekét fenyegeti.

Mert sok veszély ólalkodik a gyermek körül. Az utca, a maga rejtett borzalmai-val; a betegség, mely ellen nincs óvószert; a lelki befolyások, amelyeknek a gyermek ki van téve; a rossz társaság, melybe tévedhet,

s mely ah, mily könnyen megronthatja. S mindezekon fölül, ha a gyermek szerencsésen mindent el tudott kerülni, még a tanító-tól is féltünk kelljen gyermekeink testélelkét.

Eppen azért nincs büntetés, mely elég kemény volna arra, hogy lesújtson arra a tanárra, vagy tanítóra, aki bestiális hajlamokkal közeledik a tanítványához és meg is rontja azt. Mert a tilos csók sem általános emberi, sem szenvedélybeli szempontból éppen csak a gyermekek oktatóinak nem bocsátható meg. És nem bocsátható meg az igazgatóknak, akár nincs tudomásuk az ilyen oesmány faktumokról, akár van. Ha nincs, akkor nem elég figyelmesek a saját hatáskörükben, amely pedig elég fontos és jelentőséges hatáskör. Ha pedig tudnak is a dologról és nem mennek el a megtorlásban a szélső határokig, akkor majdnem olyan bűnösek, mint maga az erkölestelen professzor.

Most a szegedi leányiskolában történt ilyen dolog. A könyvtárszobában csattant el a tilos csók a professzor részéről a növendék arcára, vagy ajkára. Az igazgató pedig palástolt. De a megtorlás utban van és utóleri a professzor is, az igazgatót is.

A megtorló igazság részéről megnyugtató dolog, hogy nem marad a bűn büntetlenül. És ha igaz az, hogy a rosszerkölcösök ragadósak, akkor igaz az is, hogy a megtorlás visszariasztja azokat, akiknek a bűne még nem jutott nyilvánosságra. Talán a megtorlás a rossz erkölcsöket még megjavíthatja.

Egyelőre csak ez nyugtat meg részben bennünket, hogy a megtorlás utban van. Hogy milyen mérvű lesz ez a megtorlás, a közel jövő meg fogja mutatni. (t.)

NAPIREND. Naptár: szerda, október 5. — Róm. kath.: Placid vt. — Prot.: Jolántha. — Görög-ország: szeptember 22. Foka pk. vt. — Zsidó: 2. Ros. Hasonal. — A nap két reggel 6 óra 4 perczkor, nyugszik este 5 óra 52 perczkor. — A hold két reggel 8 óra 3 perczkor, nyugszik 8 óra 26 perczkor.

A pénzügyminiszter fogad délután 4 órakor.
A porvát miniszter fogad délután 4 órakor.
A közoktatásügyi államtitkár fogad déli 12 órakor.
A Kiszalud-Társaság ülése az Akadémiában délután 5 órakor.

A képviselőház ülése délelőtt 10 órakor.
A képviselőház IV. bíráló bizottságának ülése délelőtt fél 10 órakor a képviselőház II. számú termében.
A Várszínház évadnyitó előadása este fél 8 órakor.
Petőfi-ház (Bajza-utca 21.) 10—2. Belépődíj kedd kivételével 1 korona.

Uránia kiállítása (Kigyó-tér 1.) 9—6.
Háziipari szövetség kiállítása (Kigyó-tér 1.) 9—8.
Nyitva levő múzeumok: Nemzeti Múzeum állattára 9—2. Aquineumi Múzeum 9—4. Erzsébet Múzeum 9—4. Földtani Múzeum 10—1. Iparművészeti Múzeum 9—1. Közlekedési Múzeum 9—6. Mezőgazdasági Múzeum 10—1. Tanszer Múzeum 3—7. Technológiai Múzeum 9—1. és 6—8.

Nyitva levő könyvtárak: Akadémiai Könyvtár 3-tól 7-ig. Egyetemi Könyvtár 9—6. Fővárosi Könyvtár 9—2. Iparművészeti Múzeum könyvtára 9—12. és 6—8. Kereskedelmi Múzeum könyvtára 9—2. Nemzeti Múzeum könyvtára 9—4. Pedagógiai könyvtár 8—7. Statisztikai Könyvtár 9—2. Technológiai Könyvtár 9—1. és 6—8.

Nyitva levő képtárak: Glatz képiállítása a Nemzeti Szalonban 9—6. (Belépődíj 1 korona.) Szépművészeti Múzeum modern képtára 10—2. Tölgysy képiállítása a Micsarnokban 9—4. (Belépődíj 1 korona.) Könyves Kálmán szalonja rendezés miatt zárva.

— **A német császári pár Brüsszelben.** Berlinből jelentik: A német császári pár október 27-én érkezik Brüsszelbe. Híre jár, hogy az ottani ezred zenekara be fogja tanulni Vilmos császárnak *Da Aegirhez* című dalszerzeményét és azt a császár tiszteletére rendezendő hangversenyen elő fogja adni. A Brüsszelben élő németek érdekes ajándékot akarnak a császárnak brüsszeli látogatása alkalmából átnyújtani. Ez egy gyémántokkal ékesített korona volna, mely a „W” betűt mutatja és 75.000 márkába fog kerülni.

— **Válságos a kalocsei érsek állapota.** Városcy Gyula kalocsei érsek állapota igen válságos. Az éjszakát az érsek álmatlanul töltötte és reggel sem mutatkozott semmi javulás. Szívműködése igen gyenge és az orvosok közeli katasztrófától tartanak.

— **A czár utazása.** Limburgból, Lahn mellett, táviratozzák, hogy az orosz czár és a hesszeni nagyherceg ma a város nevezetességeinek megtekintése végett ideérkeztek.

— **Uj királyi tanácsos.** A király Haubert Nándor hosszúsói bérlőnek a királyi tanácsosi címet adományozta.

— **A király nevenapja.** A király névnapjának mai évfordulóját a hagyományos módon ülte meg a katolikus egyház és a hivatalos világ. A hivatalos főistentisztelet délelőtt 10 órakor volt a budavári koronázó Mátyás-templomban. A templom főhajójában diszruhás koronaőrök állottak sorfalat Halász Gyula százados parancsnoksága alatt. A főszentély padosraiban foglaltak helyet: gróf Zichy János, Lukács László, Hieronymi Károly és Székely Ferencz miniszterek, gróf Csáky a főrendiház elnöke, Wlassics Gyula a közigazgatási bíróság elnöke, Günther Antal a Kuria és Csathó Ferencz a királyi tábla elnöke. Kazy József és Stetina József államtitkárok, Dárday Sándor az állami számszék alelnöke, Szabó László, Lers Vilmos és báró Skerlecz Iván miniszteri tanácsosok, Boda Dezső főkapitány, Czajlik Alajos az országos határrendőrség főnöke, Demeczky Mihály udvari tanácsos, gróf Ráday Gedeon Pest vármegye főispánja, Fazekas Ágost alispán, Fülepp Kálmán főpolgármester, Almády Géza tanácsnok, Losonczy Géza és Szilágyi Viktor miniszteri titkárok, Rudnyánszky József báró a főrendiház háznagya, a Műgyetem, a Tudományegyetem és az Állatorvosi főiskola rektora és tanácsa. Az ünnepi istentiszteleten dr. Kohl Medárd püspök pontifikált Nemes Antal pápai prelátus, budavári apátplébános, Berger Márk pozsonyi kanonok, Csárszky István hercegprímási titkár és több áldozópap segédletével. Az egyházi ének- és zenekar Vavrincez Mór székesegyházi karnagy D-dur miséjét adta elő. A mise végén Várady Sándor elénekelt *Bogisich* Mihály Király-himnuszát, melyet a jelen voltak állva hallgattak végig. Mise után a jelen voltak átmentek a miniszterelnökségi palotába, hol a kített ivre beirták neveiket.

— **A connaughti herceg a Fokföldön.** Londonból jelentik nekünk: A connaughti herceg dél-afrikai útjának programja meg van állapítva. A jövő kedden száll egy személygépkocsra Portsmouthban s a királyi pártól még a waterlooi pályaudvaron fog elbucszni. A hercegi pár október 31-én érkezik Capstadthba, ott fog megszállni s onnan tesz kirándulásokat a dél-afrikai városokba.

— **Kinevezés.** A király a kereskedelmi miniszter előterjesztésére dr. Ott János címzetes osztálytanácsost valóságos osztálytanácsossá nevezte ki. A kinevezést a hivatalos lap, legközelebbi száma közli.

— **Pierpont Morgan új hivatala.** Newyorkból jelentik nekünk: Pierpont Morgan új hivatalra tett szert. Mint az egyházközösség legidősebb gondnoka, a főpapok sorában fog résztvenni Cincinnatiban az egyházi kongresszuson. Ő képviseli a newyorki Szent György székesegyházat. Középkori díszben nagy kísérettel megy a kongresszusra, három püspök és tizenkét pap lesz a kísérelője.

— **Október 6.** Az egyetemi ifjúság október 6-iki ünnepére iránt, melyet délelőtt tizenegy órakor a Vigadó nagytermében tartanak meg, szokatlanul nagy az érdeklődés. Az Egyetemi Kör elnöksége ez uton is tudatja a közönséggel, hogy az ünnepélyre jegyeket nem adnak ki, belépti díj nincs s a bemenet mindenkinek szabad. A közönség kéri, hogy pontosan jelenjék meg, mert az egyes számok alatt az ajtókat zárva maradnak.

— **Meczner főispán afférje.** Meczner Gyula zemplénmezei főispán és Buza Barna lapszerkesztő közt fölmerült becsületbeli ügyben holnap délelőtt ül össze a párbajbírószág, amely döntenie fog arról a kérdésről, vajjon az adott esetben elégtételadásnak van-e helye. A párbajbírószág tagjai Dániel Gábor és dr. Holló Lajos országgyűlési képviselők. Az elnök személyében még nem történt megállapodás.

— **Enver bég házasodik.** Az ifjutörökök diadalmos vezéréről érdekes hírt jelentenek. A konstantinápolyi „Yeni Gazetta” értesülése szerint Enver bég berlini katonai attaché október 9-én a török fővárosba érkezik, hogy megtartsa eljegyzését. Menyasszonya azonban nem egy török hercegnő lesz, amint előbb jelentették, hanem Amina egyiptomi hercegnő, a khedive legidősebb leánya, aki február 12-én lesz 16 esztendő.

— **A berlini zavargások.** Berlinből jelentik: A moabiti kórházban ma Hermann Róbert munkás, aki a moabiti összetűzésben résztvett és kardvágásoktól megsebesült, meghalt.

— **Adományok.** A Magyar Szent Korona Országainak Békegyesülete és a Magyar Nőegyesületek szövetségének békeszakosztálya részéről dr. Ziperovszky Károlyné urnő 200 koronát, Beketov Mátyás ezirkuszigazgató pedig a legutóbb rendezett jótékonyezélu előadás jövedelméből 300 koronát adományozott a Budapesti Ujságírók Egyesülete segítőalapjának.

— **Merénylet egy konzul ellen.** Hamburgban tegnap délután botrányos verekedés történt az angol konzulátuson. Délután félnégykor megjelent a konzulátus hivatalos helyiségében egy néger, aki Olliver alkonzult kereste. Mikor szembenállott az alkonzullal, egy ácsbaltával többször fejébe és arcába vágott. Olliver le akarta fegyverezni a négert, ez azonban egyre hevesebben csapott le rá. Hihetetlen erőfeszítés árán sikerült végül az alkonzulknak a néger csapásai elől elmenekülni és az utcára futni, ahol már nagy tömeg gyűlt össze, a melyet a konzul által a rendőrségnek adott sipjélzés csodított oda. A fekete vadállat követte áldozatát az utcára is és a vérral borított embert tovább akarta verni. A tömeg azonban lefegyverezte és mindaddig tartotta, míg rendőrök jöttek és megkötötték. Olliver alkonzul a fején szenvedett súlyos sérüléseket és valamennyi fogát kiütötte támadója, aki a verekedés hevében a baltát is messze elhajította.

— **Tarnovszka grófné büntérsa szabaddalban.** Naumov Miklós, a Tarnovszka-bünpör egyik szomorú nevezetessége hős holnap tölti ki büntetését és atyjával együtt Ororsországba utazik, hogy viszontlássá anyját, majd Svájcba megy. Tarnovszka grófné egy idő óta szomorubb, mint valaha. Nagyon panaszkodik amiatt, hogy atyja, aki jelenleg Belgrádban Péter király udvarában időzik, nem keresi fel gyakrabban. Perier komorna apácának készül. Priljukov megtörtén felebbezése elintézését várja.

— **Németországi munkásmozgalmak.** Hamburgból jelentik nekünk: A fémipari munkások nagy kizárása elkerülhetetlennek látszik. A fém-munkások tegnapi gyűlésükön elhatározták, hogy a kizárt munkások két hétig lemondanak minden támogatásról. Berlinben 75—100.000, egész Németországban 400.000 munkást fognak kizárni. A kizárás október 8-án kezdődik. Ma folytatták az egyezkedési tárgyalásokat az érczipar érdekelteit. A munkaadók részéről néhányan engedelményeket tettek. Az egyezkedési javaslatoknak a munkások részéről való elfogadása, vagy visszautasításától függ annak a kérdésnek eldöntése, hogy szombaton az egész érczipar részéről megtörtén-e a kizárás, vagy nem. A munkások képviselői kijelentették, hogy végleges választ szernán este nyolc óráig fognak adni. Mivel a tárgyalásokat vezető bizottság a hajómunkások javára fontos elvi engedményeket ért el, előreláthatólag ezzel a munkások egyelőre be is fogják érni s állanak teljesíthetetlen követeléseiktől. — Kölnben erőszakkal tört ki az elégedetlen német munkások elkeseredése. Tegnep este véres összetűzés volt sztrájkoló földmunkások és rendőrök között. Amikor a rendőrök a dolgozni akaró munkásokat megvédelmezték, a sztrájkolók követ hajigálták a rendőröket, akik kardot rántottak, három munkást veszedelmesen és néhányat könnyebben sérítettek meg. A rendőrök közül négyen veszedelmesen sérültek meg.

— **A felrobbantott ujságpalota.** Los-Angelesban a Times épületében történt robbanás okozójának elfogatására *kerék 100.000 dollárnyi díjat tűztek ki.* A rendőrség létszámát tetemesen megszorították. Eddig 17 gyanús egyént tartóztattak le.

— **A szatmármegyei tanítók háza.** A szatmármegyei tanítók-házat ma avatták fel Szatmárt nagy ünnepek között. Az ünnepeken a közoktatásügyi minisztert Csaba Adorján főispán képviselte, megjelentek továbbá ott dr. Boromissza Tibor püspök, a szomszéd városok küldöttségei és számos előkelőség. A felavatás alkalmából a vármegyei tanítók diszközgyűlést tartottak, amelyen Bodnár György tanfelügyelő hangyhatású emlékbeszédet mondott a nemrég elhunyt Halász Ferencz miniszteri tanácsosról. A közgyűlés után banket, majd este a színházban hangverseny volt. A tanítók háza 126 növendéknek nyújt egészséges és kényelmes modern othont. Létesítésében nagy érdemei vannak Halász Ferencz miniszteri tanácsosnak, dr. Vajay Károly polgármesternek és dr. Falussy Árpádnak.

— **A kadétek megrontója.** Bécsből jelentik nekünk: Kardos százados ellen megindították a vizsgálatot s előzetes letartóztatásba helyezték. A százados töredelmes vallomást tett. A növendékek egész sora terhelően vallott Kardos ellen, hogy megrontotta őket. A helyőrségi fogházban abba a cselvéba zárták, amelyben Hofrichter volt. Kardos nagyon le van verve és egyre sir.

— **A varróleány tragédiája.** Nyitráról táviratozzák: *Farbaky* Kornélia nyitrai varróleány tegnapelőtt Budapestre szökött. Szülei kérelmére a budapesti rendőrség kinyomozta és visszakényszerítette szülei házához. Tegnep Érsekújvárott a leány a gyorsvonat elé vetette magát, mely teljesen szétrombolta.

— **A braganzai herceg ügyvédje.** Egy berlini jelentés szerint ma ott letartóztatták dr. Eder Albert ügyvédet, ki hosszú időn keresztül a braganzai herceg ügyvédje volt. A letartóztatást a berlini rendőrség a bécsi rendőrség megkeresésére foganatosította. A letartóztatás előzményeiről tudósítónk a következőket jelenti:

Dr. Eder Albert ügyvéd, éveivel ezelőtt hivatalnok volt a Nordbanknak és egyidejűleg szerepet kezdett játszani a keresztényszocialista-pártban. Erre az időre esik egy röpiratának megjelenése, amelyben élesen támadta Gutenberg vasuti minisztert és a vasutigazgatóságot. Emiatt *Jeitteles* igazgató előbb fegyelmi vizsgálat alá vonta, majd elbocsátotta a szolgálatból. Eder nemsokára azután a Belváros egy forgalmas utcáján tettegő bántalmazta *Jeitteles* igazgatót s ebből párbaj lett, amely azonban vér nélkül végződött. Eder ezután mint keresztényszocialista jelölt fellépett, de a választáson megbukott. Pártja nem támogatta és ő hátat fordított a keresztényszocialistáknak. Attól fogva agitátorként szerepelt a vasutasok között. Emlékeztet, hogy egy vasutasgyűlésen véres veredés volt, mert a keresztényszocialisták meg akarták akadályozni a gyűlést. Akkor *Bielohlavek* képviselőt is megverték. A hercezhurczába Eder beleunt és ügyvédkedésre adta magát. Beállott apósának, dr. *Daubernak* irodájába. Apósának halála után átvette az irodát, de az ügyvédi gyakorlat nem elégitette ki ambícióját. Nagyszabású pénzügyi műveletekbe és iparvállalatok alapításába fogott. Volt egy villamos reklám-vállalata, kétfestőgyára. Berlinben fiókokat létesített, ő hozta létre a sustanoviczai petróleumgyár részvénytársaságot. Magát az ügyvédi irodát egészen elhanyagolta, mert sokat utazgatott. Ő volt Ferencz József braganzai herceg jogtanácsosa, de a herceg végre is megvonta tőle megbízását, mert sohasem számíthatott rá. Az ügyvédi kamara is fegyelmi ítélettel felfüggesztette az ügyvédi gyakorlatát.

Paszivált sok százezer márkára becsülik, nagy összegekkel adósa a braganzai hercegnek is, nem lehetetlen, hogy tartozása megüti az egy milliót. Eder elvált első feleségétől, magyar állampolgár lett s másodsor is megnősült. Félév előtt már nagyon égett talpa alatt a föld s abban reménykedett, hogy a német fővárosban inkább lesz szerencséje. Átköltözött tehát Berlinbe. Ekkor hitellezői megijedtek és szűkös miatt tömegesen tettek ellene feljelentést. Eder ezekről értesülve, sietve Bécsbe utazott s önként jelentkezett a törvényszéken, mire a feljelentéseket visszavonták. Két hét előtt Eder Londonban járt, hogy pénzt szerezzen. A braganzai herceg ügyeiben 3 millió korona folyt be nála s ezzel a pénzzel is spekulált. A herceg többször sürgette az elszámolást s csak nagy nehezen kapta meg a pénzt, de még mindig igen nagy a követelése. Egy elszámolási pörben, amelynek aktái az ügyvédi kamara előtt is megfordultak, rábizonyították, hogy hamis nyugtákkal károsította meg a herceget. Eder azzal védekezett, hogy az eredeti nyugtákat irodájában a személyzet vizsgálatlanul megsemmisítette. Most is ez volt ellene a feljelentés.

— **Lánghan álló kikötő.** Montevideoból jelentik: Pusztító tűz az új nagy dokkokat és vámpéületet teljesen tönkretette és a National-rakpartot is fenyegette. A tüzet nem lehet megközelíteni, mindazonáltal hiszik, hogy azt lokalizálják. Az európai áruk teljesen oda veszttek. A kár két millió koronán felül van.

— **A nemzetiségi gyűlölködés költője.** Goga Oktávián költő és féktelen oláh agitátor is egy személyben. Inkább gyűlölködő agitátor, mint költő, aki most a külföldön is körül akarja hordozni a bujtogatás üszkét. A magyarság elrágalmazásától harsogni fog az egész nyugat, mert az aradi *Tribuna* szerint Goga Oktávián, az ismert oláh agitátor, Drezdába, onnét pedig Angliába, majd Skóciába utazik, ahol Seton Watson-t (Scotus Viator) látogatja meg s azután sorra fölkeresi a jelentősebb angol lapokat, hogy tájékoztassa őket a magyarországi oláhság helyzetéről.

— **Paraszrok a földesurak ellen.** Szerajevóból jelentik: A banjalukai járásban a parasztlakosság közt mozgalom folyt, melynek célja volt megtagadni a földesuraktól a járulékokat. A rend helyreállítására és fönttartására a kormány széleskörű intézkedést tett és utasítást adott az alsófoku hatóságoknak, hogy legyenek segítségére a földbirtokosoknak jogaik visszaszerzésében. Szerajevóból és Tuzlából katonai segítséget is kirendeltek. A rendet és nyugalmat sehohsem zavarták meg. A tuzlai járást a mozgalom nem érintette. Remény van arra, hogy a tett intézkedések folytán a parasztság nemsokára ismét teljesíti munkáját és kötelezettségeit.

— **Vasuti balesetek.** Déván ma délelőtt a 690. számú tehervonat nagy sebességgel robotott be a vasútállomásra, miközben a tolatásban levő 651. számú tehervonattal összeütközött. Mindkét vonat mozdonya tönkrement s a 690-es tehervonat tiz kocsija teljesen elpusztult. Az állomás magas töltésen van és a kocsirakomány a töltésről lefordult és nagy része megsemmisült. A pálya helyreállításán kellő munkaerő dolgozik, de egyelőre a forgalom átszállással történik. Az összeütközés aképen történt, hogy Elcser Károly forgalmi szolgálatra becsztott fogalmazó a villamos távjelzőt nem állította tilosra. Emberéletben nem esett kár. Elcsert felfüggesztették és megindították ellene a vizsgálatot. — Sokkal súlyosabb következményekkel járó baleset történt a temesvár—varjasi vicinális vonalon ma hajnalban. A reggeli közben Hentsch József varjasi gazda három munkásával a Kétfél és Varjas közötti vasuti átjárónál akart keresztül-hajtani, amikor a Temesvár felé robotó vonat elütötte a szekeret. Guszmann Szevetóvár és neje azonnal meghaltak, Ardelean Jova, a harmadik munkás pedig életveszélyesen megsérült. Hentsch József gazda szintén megsebesült, azonban sérülései nem veszedelmesek. A vizsgálatot megindították Hentsch vallomása szerint a reggeli közben nem látták a közeledő vonatot és az átjárónak nem volt sorompója. — A nyitrai Nagysurányból szintén kisebb vasuti baleset jelentenek. Nagysurány állomáson ugyanis hibás váltóállítást miatt két tehervonat összeütközött, mnek következtében két kocsit összetört. Emberéletben nem esett kár.

— **Isten őrzi a gyermekeket.** Nagykanizsa vidékén a pénteken támadt tüzvész lángborította a félfalut s mivel a nagy hőség és vízhiány miatt oltásról szó sem lehetett. Huszonnyolcz szegény kiscsajának leégett a lakóháza, melléképülete, gabonája, takarmánya, szóval mindene, úgy hogy valamennyien hajlék és kenyér nélkül maradtak. Dr. Csempréz Kálmán ügyvéd, Tóth János eszper-plébános és Vajda Manó takarékpénztári pénztárnok nyomban gyűjtést kezdtek a legsürgösebb szükségletek fedezésére, mely szép eredményre vezetett. A szörnyű tüzveszedelemnek volt egy csodával határos, megható mozzanata is. Egy szegény asszony nem vihetvén magával a mezőre három kis gyermeket, otthon hagyta őket. A kicsikék, akiknek legidősebbike 5 éves, gondtalanul játszottak a ház udvarán. Mikor aztán rájuk tört a borzasztó lángtenger, s már a szomszéd házat is elborította, a vésztlől, lármától megriadt három apróság a konyhájukba menekült és bebújt a sütőkemencébe. Leégett ez a ház és a mezőről hazaérkező anya szívszakadva siratta három gyermekét. Amikor aztán estefelé a romokat eltakarították és az üszkők, törmelékek közül előkerült az ópen maradt kemence, nevetve bujt elő az épségben maradt három poronty. Zajk örögi magyar község. A vásonkeői és zajki Zichy-család innét veszi egyik nemesi előnevét. Határában valamikor erőd volt, amelynek alapköveiből ma is forgatnak ki még szántás közben.

— **A Móka.** A humor művészi irodalmának csak nagyon kevés lapja van Magyarországon és örömmel üdvözölhetünk minden olyan törekvést, mely egy kis színt, zamatot, mosolyt akar a mi elsavanyodott éltünkbe vinni. Szükségük van erre az olvasóközönségnek csak úgy, mint maguknak az íróknak. Ezt a célt most nagy anyagi áldozatok és lelkes munka árán igyekeznek szolgálni a *Hangy* Sándor szerkesztésében megjelenő *Móka* című vidám szépirodalmi és művészeti képes hetilap. A *Móka* nemcsak hazai humoristáink és modern íróink színe-javát tömöríti munkatársainak táborába, hanem gondoskodik arról is, hogy a külföldi vidám-irodalom jelesit, legjobb fordítóink tollával tolmácsolassa. A lap szellemi részét gyönyörű kiállítás és művészi illusztrációk gazdagítják. A pompás, kacagató tartalomról szemelvényül közlünk néhányat: *Embercök.* Apa: Mit játszottok gyermekek? *Gyuszi:* Embercököket. Apa: Hát a Bébus miért ül a sarokban, ő nem játszik? *Gyuszi:* De igen, hanem őt már megettük. — *A Newyorkban.* — És melyik filozófust tartod a legbámulatra méltóbbnak? — *Fichtel!* Mert azt egyáltalán nem tudom megérteni.

— **Mulatság.** A Máv. gépgyár „Aczóhang” munkásdalgyesülete a hó 15-én, szombaton az egyesület helyiségében, Máv. gépgyár nagy éttermében (gyártelep: X. kerület Golgota-ut 3. szám.) művelői előadással egybekötött táncestélyt rendez.

— **A prágai rablőgyilkosok nyomában.** A néhány nap előtt borzalmas módon meggyilkolt Kisch prágai bankár gyilkosát még mindig hárszolja a prágai rendőrség anélkül, hogy sikerülne elfognia. Mint egy mai táviratunk jelenti, a rendőrségnek sikerült megtalálni a gyilkos vérfoltos ruháját. Megállapították, hogy a gyilkos szombati Prágában tartózkodott. Tegnap délelőtt a rendőrségen egy cipész jelentkezett, aki elmondotta, hogy szombaton reggel egy férfi volt nála, aki egy pár kész cipőt vásárolt. Az ember azután egy szomszédos szibárusnál ruhákat vett és régi ruháit a cipésznel helyezte letétbe. A rendőrség lefoglalta a ruhákat, ugyszintén egy vérfoltos inget is. A cipésznek vevőjéről adott személyleírása egyezik azzal a személyleírással, amelyet a rendőrség adott ki a gyilkosról. Sejtik, hogy a gyilkos egy sokszorosan büntetett fegyenc, aki két társával együtt már négy év előtt is rablómerényletet követett el Kisch ellen, de akkor in flagranti rajtakapták. A három gonosztevő a fogságban főzte ki tervét Kisch újabb megtamadására. Prágából a gyilkos valószínűleg Passauba vagy Linzbe ment. A lefoglalt ruha kabátzsebében egy olyan tűt találtak, aminőt a morfinisták használnak.

Prágából jelentik még: Kisch Ede váltóüzlet-tulajdonos gyilkosát az innsbrucki illetőségű 33 éves Hauser Rudolfban, akit 4 1/2 évi börtönbüntetés után folyó év december 11-én bocsátottak el a garsteni fogházból, büntársát pedig az amstetteni illetőségű Haas Józsefben, aki előbbivel egy cellában volt Gartsenben, kiderítették. Az agnoszkálás a gyilkos véres ujjnyomatai alapján történt, melyek a meggyilkolt fiókjában levő újságpapíron voltak láthatók, miután a gyilkos ezen újságpapírossal véres kezeit letörülte. Ezen ujjnyomatok fényképei alapján a bécsi és a berlini rendőrség a gyanút a femtelítettekre nézve megkonstruálta, melyet a garsteni fogház által Hauserről és Hessről küldött fotográfiák megpillantására azok, akikkel a nevezettek itt érintkeztek, megerősítettek. Hauser és Hess valószínűleg már elhagyták Prágát.

— **Dr. Szóke és a felesége.** Alig néhány hete tartották meg Balassagyarmaton a nagyszécsényi családi dráma esküdtzéki tárgyalását. Az utóbb felmentett dr. Szóke több ízben hangzottatta, hogy feleségével, Grün Arankával kibékülni nem akar s minden áron válni akar tőle. Már egy tárgyalásuk volt is a válópörben és a bíróság hat hónapra elválasztotta őket ágytól és asztaltól. Azonban Szóke dr. nem tudta az asszonyt felejteni. A válópár tárgyalása után Budapesten felkereste a feleségét, aki nővérénél, dr. Szalernénál lakik a Dohány-utca 4. számú házában. Most aztán a zsidóünnepet mindent megbocsátó hatása alatt kibékült a feleségével és elutazott ma reggel — Velenczébe.

— **Mi történt a felsőbb leányiskolában?** A szegedi felsőbb leányiskolában kínos botránynak jutottak tudomására. Ugyanis Bakos István, az intézet egyik tanára, az iskola leánynevelőkeivel meg nem engedett módon bizalmaskodott és Czimer Károly, az intézet igazgatója, amikor tudomására jutott, a botrányt nem torolta meg. Horváth Lajos tanár jelentette fel őket, mire Rév Ferencz, a felsőbb leányiskolák miniszteri biztosa Szegedre érkezett, nyomban vizsgálatot tartott s a vizsgálat eredménye az volt, hogy Czimer igazgatót és Bakos tanárokat ideiglenesen szabadságolta. A vizsgálat tovább folyik.

— **Titokzatos öngyilkosság.** Déváról táviratozzák: Ma délután a dévai Fehéskereszt-szállóban egy előkelő külsejű fiatalember agylenlőtte magát. A vendégkönyvbe Farkas Sándor Nagyváradról írta be magát. Azt hiszik, hogy nem ez az igazi neve, mert fehérműből nevének kezdőbetűit el-távolította. A rendőrséghez intézett levelében azt írta, hogy kiletét ne kutassák, mert azt úgy sem fogják megtudni. Azonban beyallja, hogy üldözött ember.

— **Házasság.** Lándori Antal Arthur vasárnap, október 9-én délelőtt féltizenkettőkor házasságot köt Nemessy Erzsébet kisasszonnyal a Kálmán-téri anyakönyvi hivatalban.

Fischer Ignác eljegyezte Scheer Sarit. Raffai Béla (Földeák) eljegyezte Király Piroskát (Borosjenő).

Pick Jenő, az „Atlantica” Tengerhajzási Rézvénytársaság főtisztviselője eljegyezte Nónig Antal fővárosi kereskedő leányát, Elzát.

— **Kitüntetett mozdonyvezetők.** A magyar államvasutak szolgálatában álló *Kosztorny* Lipót főmozdonyvezetőt, *Balla* József mozdonyvezetőt és *Király* Márk főmozdonyvezetőt a magyar államvasutak igazgatósága a szolgálatban tanúsított figyelmük, éberségük és lélekjelenlétükért, amelyekkel egy-egy vonatösszeállítás akadályozták meg, illetőleg kerültek ki, leiratban elismerését fejezte ki s egyszerszintű pénzjutalomban is részesítette.

— **Háziurak a lakók ellen.** A napokban részletes tudósítást közöltünk a budapesti háziuraknak a kihasznált lakók ellen irányuló erkölcstelen célzatu szövetségről. Ezt nem tagadják a háziurak, sőt hivatalos lapjuk, a *Ház tulajdonos* beismeri a tervet, amely közeledik a megvalósulás felé. A szeptember 25-én tartott végrehajtó-bizottsági ülés ugynevezett munkabizottságot küldött ki, egy tizenkét tagú permanens társaságot, kizárólag azzal a feladattal, hogy energikusan megkezdje a ki-úszorított lakók ellen a hadjáratot. A bizottság már azt elhatározta, hogy a házbérmozgalmakkal szemben az eddiginél hathatósabb és erélyesebb védelmet kér. E célból deputációt meneszt a főkapitányhoz, a polgármesterhez, a belügyminiszterhez, az igazságügyminiszterhez. A küldöttséget már meg is alakították, készen van a benyújtandó memorandum is. Hogy milyen nemes eszmék készítik a háziurakat, kiviláglik abból is, hogy kijelentésük szerint: „A ház- és telektulajdonosok szövetsége sikra száll minden egyes tagjáért és a legelőkelőbb munkaadósösvénnyel, a munkásokat le-
törtő építőipari munkaadók szövetségével lépett összeköttetésbe, hogy tőle e harcok eszközeit átvegyve. Memorandumokat intéz a hatóságokhoz, hogy a kivételes törvényen kívüli helyzetnek megfelelő intézkedéseket tegyenek.“

— **Életunt asztalos.** Tegnap este Bekecs Pál 24 éves asztalossegéd a zugligeti villamos végállomásnál mellbe akarta löni magát, de a fegyver elcsuszott és a golyó a balkarját furta át. Könnyebb sérülésével a Futó-utca 50. szám alatti lakására vitték.

— **Nagy tűz Szászvároson.** Mint Szászvárosonról táviratozzák, ma hajnalra virradóra ismeretlen tettesek felgyújtották a salgótarjáni kőszénbánya részvénytársaság kúdsíri faraktárát. A faraktár óriási nagy, körülbelül 30.000 köbméter fenyőfa van benne felhalmozva. A szászvárosi és az összes környékbeli tűzoltóság kivonult a tűzhöz, de mentésre alig lehet gondolni, mert a száraz, puha fenyőfa kitűnő tápot ad a tűznek, amely legalább két napig fog eltartani. Szerencse, hogy eddig még szélcsend van és így a falu, Kúdsír megmenthető. Gyulafehérvárról a rend fenntartására és a tűz eltorlaszolására két század katonaság érkezett. A kár anyagban és épületekben eddig is igen nagy. A faraktár 1.500.000 koronára biztosítva van. A gyújtogatás gyanúja két nemrég elbocsátott olái munkásra hárul. A csendőrség erélyesen nyomoz a gyújtogatók után, annál is inkább, mert Kúdsíron és környékén igen gyakoriak a gyújtogatások.

— **Elfogott rablóvezér.** Az aradi vasutállomáson egy elsőosztályú utastól elloptak 40 koronát. A zsebtolvajt menten elfogták és megállapították, hogy a tolvaj *Kis Mihály*, egy régen körözött betűtörőlvaj. Zsebének átkutatásakor 6000 koronás tekerékpénztári betétkönyvet vettek el tőle. Leveleket találtak nála, melyek arra vallanak, hogy a Hunyad megyében hónapok óta garázdálkodó 11 tagú betűtörőbandának *Kis Mihály* a feje. A betűtörőbanda valamennyi tagját közzik. Azt hiszik, hogy a *Kis* birtokában lévő levelek alapján a betűtörőbanda tagjainak elfogatása most már könnyebben lesz lehetséges.

— **Halál a gyárban.** Kaposvárról táviratozzák: Ma reggel a kaposvári vasöntő- és gépgyárban Horváth Ferenc ötvenöt éves munkást a transmissio szíjak kabátjánál elkapta és halálra ronesolta.

— **A megcsalt férj boszúja.** Stefan Mihella szászvárosi gazdaembernek viszonya volt *Dumitru* Junon feleségével. Dumitru a napokban rájött, hogy a felesége megcsalja, lesét róla s tegnap rajta-kapta, amikor Mihellával pásztorórán volt. A megcsalt férj a csábítót négy késszurással megölte. A hűtlen asszony, mialatt a két férfi küzdött, megszökött.

— **Villamos és egyfogatu.** Ma délután a Baross-utca és Szűz-utca sarkán a 356. számú villamoskocsi összeütközött Haringás Károly kétfogatu bérkocsijával, melynek bakjáról leestek *Gajosi* József és *Kökai* Lajos, akik súlyosan megsebesültek. A Rókus-kórházban ápolják őket.

— **Hajókatasztrófa.** Panamából jelentik: Punta Garachine mellett a *Chiriqui* gőzös kazánrobbanás folytán hir szerint elsüllyedt. A hajó fel-délzetén 70 ember volt, ezek közt 27 első osztályú utas.

Newyorkból jelentik: A „Sun“ Panamából azt az értesítést vette, hogy a *Chiriqui* hajó kazánrobbanásánál valószínűleg ötven ember vesztette életét.

— **Nagy tűz Newyorkban.** A newyorki 24. utca és a 11. avenue sarkán tűz támadt, amely egy faraktárt és egy szállót elhamvasztott. Éjfélkor a tüzet még nem oltották el s a tűz a Baltimore and Ohio vasut raktárai, valamint a 19. avenue irányában terjed. A kárt, melyet a tűz okozott, egy és fél millió dollárra becsülik. A tűznek egy fatelep, egy szálló, egy gyár és több más épület esett áldozatul.

— **Merénylő feleség.** Hajdu Lajos 29 éves üvegesiszoló már régebb idő óta közös háztartásban élt Laki Viktóriával. A fiatalok boldogok voltak és öt évvel ezelőtt törvényesen is egybekeltek. Az Üllői-ut 70. szám alatt laktak. Az utóbbi időben az asszony féltékenykedni kezdett a férjére. Azzal vádolta meg, hogy szeretőket tart és emiatt napirenden volt a czivakodás a házastársak között. Tegnap este heves összeszólalkozás után Hajdu Lajos el akart menni bazulról, amikor az asszony revolvert fogott és azt kétszer egymásután el akarta sütni. A fegyver azonban csütörtököt mondott. Hajdu kicsavarta felesége kezéből a revolvert. A lármára figyelmessé lettek a házbelielk, értesítették az utcán álló rendőr-őrszemét, aki az asszonyt és férjét bevitte a főkapitányságra. Itt a férj elmondta, hogy az asszony azzal vádolja, hogy elhanyagolja őt s emiatt nincs nyugta a feleségétől. Az asszony ezzel szemben azt vallja, hogy a férje megcsalja és ezért határozta el, hogy a hűtlen embert megöli. E vallomás után a rendőrség Hajdu Lajosnét letartóztatta.

— **Életunt asszony.** Kaszás Ferenc gabonaügynök 23 éve felesége a Csengeri-utca 4. szám alatti lakásán mellbelötte magát. A Rókus-kórházba szállították.

— **A gyilkos veronál.** Néhány nap előtt meg-irtuk, hogy báró Durneiszné Sándor-utcai lakásán a kelliénél több veronalt szedett be, úgy hogy súlyos állapotban vitték a szanatóriumba. Mindent megkísérlettek az orvosok, hogy a szerencsétlenül járt Durneisz bárónét megtarthassák az életnek. Oxigénnel és mindenféle orvosi fogással három nap, három éjjel sikerült életben tartani s már azt hitték, hogy megmenekül a mérgezés következményeitől. Tegnap este azonban váratlanul meghalt.

— **A borzalmak földjéről.** Oroszország a borzalmak földje. Ott a hőhérok nem pibennek sokáig. Most a jekaterinoszlávi haditörvényeszek szolgáltattott több embert hőhérokre. Pétervárról jelentik, hogy a jekaterinoszlávi haditörvényeszek hét anar-kistát halálra, harminczet pedig kényszermunkára ítél. Ugyancsak a jekaterinoszlávi bíróság *Ilovko* helyettes rendőrfőnököt is kétél általi halálra ítélte. *Ilovko* annak idején három letartóztatott emberre — köztük egy *Thun* nevű német alattvalóra — minden ok nélkül háromszor rálött és az őrségnek megparancsolta, hogy sortüzet adjanak rájuk. Mind holtan poskadtak össze, csak egyikük mozdult meg utóbb kissé. Erre *Ilovko* még egyszer revolvert fogott és agyonlötte. Azután a holttesteket a fogházba szállította azzal, hogy a foglyok meg akartak szökni. A katonákat fölmentették, mert parancsra löttek.

— **Tűzharcz a rablókkal.** Vladikavkasból jelentik: Amidőn *Chelim Chanbergen* rabló családját itt le akarták tartóztatni, ez és emberei lesből puskatűzelést indítottak, amelylyel a Nasran-kerület kormányzóját, három tisztet és több altisztet megölték.

— **Giesshübl Sauerbrunn.** E hónap 21-én volt a Karlsbad—Giesshübl Sauerbrunn villamos közuti vasut előzetes szemléje. Az eljárás délelőtt kezdődött a karlsbadi kerületi kapitányságnál és délután folytatódott a giesshübl győgyteremben. A szemlélet *Kübner* kerületi kapitány vezette és jelen voltak azon a vasuti miniszterium, a politikai hatóság, a posta- és távirat igazgatóság, valamint a karlsbadi kerületi kereskedelmi kamara képviselői is. Sem elvben, sem pedig a bejárás alkalmából egyéb szempontból sem merültek fel kifogások a vasutra nézve. A bizottság az ideiglenes, a legfőbb engedélyezést megelőző építési engedélyt ezen villamos vasutra a *Mattoni* Henrik r.-t. cégnek megadni javasolta. Minthogy Karlsbad városa is engedélyt kért városi villamos vasut építésére, mindkét vasuti terv akkor kerül kivitelre, midőn Karlsbad városa is megkapja az előzetes építési engedélyt. Mindkét vasut építése ennélfogva előreláthatólag az 1910—11-iki téli időnyben fog megtörténni.

— **A halál pinczéje.** Tabajdon egy egész család pusztulását okozta az új bor forrása. *Tokás* József gazda lement a pinczébe, de sokáig maradt oda s leánya, *Bölcskei* Jánosné utána ment, aki azonban hagos sikoltással összerogyott. Ezt hallva tizenhárom éves *Juliska* leánya, a pinczébe rohant, de ő is összerogyott. *Bölcskei* János ekkor a szomszédokat hívta segítségül, ki is hozták a három áldozatot, de hiába élesztgették. Az új bor gázától már mindhármian megfuladtak.

— **Leégett turistaház.** Gráczból jelentik nekünk: A gammi turistaház Frohnleiten mellett tegnapelőtt leégett. Egy asszony ki akarta meutteni holmiját, de a ház rászakadt s ő odaégett.

— **Az öngyilkos papné.** Az Érsekújvártól három óra járásnyira levő Negyed községben agyonlötöte magát özvegy *Mészáros* Józsefné. *Mészáros* József Negyed község református lelkesze volt. Néhány héttel ezelőtt meghalt. Özvegye nem bírta el a nagy csapást. Forgópisztolyával föbelötte magát és azonnal meghalt. A tettét — hivatalos megállapítás szerint — valószínűleg pillanatnyi elmezavarban követte el.

— **Önkéntesek** csakis *Hirsch* egyenruházati intézetében Budapest, V. ker., Dorottya-utca 11. szereznek be felszerelésüket.

— **Tűz.** Ma éjjel után a *Mária* Valéria-utca és *Vigadó-tér* sarkán levő építkezésnél kigyuladt *Grünhut* Teréz deszkabodéja, amely elégett. A tüzet a IV. kerületi tűzörség oltotta el.

— **Halálozás.** Szlavniczai Sándor Géza, a nyitrai kir. törvényszék elnöke semptei birtokán elhunyt.

Özv. marosvásárhelyi *Erzsébet* Elekné, szül. *Dé-bány* Róza e hó 3-án rövid betegség után 60 éves korában elhunyt Kecskeméten.

Ifj. *Frenner* István fakesereskedő életének 32-ik évében meghalt Bácsalmáson.

x **Royal-Orfeum, Budapest, Erzsébet-körút 31.** Színházi és variété-műsor. Kezdeté 8 órakor.

x **Bob** hashajtó a legkellemesebb, 10 fillér.

x **Fodor-féle** vívóterem a **Koronaherceg-utca 3. szám** alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.

x **Szép** a bajusz **Hajdusági** pedróvel.

REPÜLÉS ÉS LÉGHAJÓZÁS

© **Lezuhanás** hétezer láb magasságból. Izgalmas léghajószerencsétlenségről ad hirt egy londoni távirat. Croydonban, London közelében, a „Continental I.“ léghajó 7000 láb magasságból a földre zuhant. A léghajóban ült *Jeanette Denarel* francia artista nő, akinek tegnap egy londoni orfeumban kellett volna fellépnie. Vele voltak *Kerr*, a ballon tulajdonosa és még két utas. London déli részéből szálltak föl és nagy magasságra emelkedtek. Ekkor kinyitották a szelepet és a ballon ezer lábbal esett. Még egyszer megismételték ezt a kísérletet, de midőn harmadszor is megpróbálták, kiömlött az egész gáz és a ballon hétezer láb magasságból folyton növekvő gyorsasággal lezuhanat. Kibójták a homokos zsákokat, de a léghajó gyorsabban esett, mint a zsák és a homok az utasok arcába hullott, minthogyha alulról dobták volna fel. A zuhanás oly erős volt, hogy az utasokat kétségtelenül katasztrófa érte volna, ha nem kapaszkodnak bele a hálózatba. Így is súlyos sérüléseket szenvedtek és valamennyiüket orvosi kezelés alá kellett venni.

© **Repülőversenyek.** Bécsből azt jelentik, hogy *Illner*, aki tegnap a sűrű ködben eltévedt és Kremszben szállt le, holnap megismétli kísérletét, hogy *Hornig* eljasson s onnan visszarepüljön. *Illner* Kremszben már föl akart szállni, de a rossz időjárás miatt le kellett mondania erről a szándékáról. Holnap reggel fölszáll és versenyezni fog a nagy díjért. — A „Berl. Ztg. am Mittag“ rendezendő páris—berlini repülőversenyre eddig 54 jelentkezés történt. A jelentkezők közt van: *Blériot*, *Voisin*, *Latham*, *Henry* és *Maurice Farman*, *Aubrun*, *Leblanc*, *Morane* és két hölgy is: *Jane Herven* kisasszony és *Niel* asszony.

© **Baleset** a Rákoson. A Magyar Aero Klub rákosmezei repülőterén baleset történt tegnap délután. A Magyar Aero Részvénytársaság pilótája, *Békei* Mihály mérnök fölszállt egy *Blériot*-gépen, amely néhány száz méteres repülés után motorromlás következtében 10—14 méter magasságból lezuhanat. A gép alsó váza eltörtött, de a pilótának csodálatosképen nem történt semmi baja.

© **Léghajóval Amerikából Európába.** A legújabb jelentések szerint *Welmannak* az Océánon át való repülése elmaradt, mert léghajójának gépe elromlott. *Welmann* kijelentette, hogy vállalkozásának fontosságára való tekintettel néhány heti, vagy néhány hónapi halasztás lehetséges, mert a legkedvezőbb körülményeknek fontos összehangolása föltétlenül szükséges, hogy vállalkozása sikerüljön. A *Hampton Magazine* *Welmannnak* a legvégűt leírásáért *félmillió koronát* ígért s egy másik impresszárió egy fölolvasó-körutért ugyanekkorá összegget. Komoly emberek nem bíznak a vállalkozás sikerében.

© **Repülőverseny a pyrenei hegyek fölött.** Párisból jelentik nekünk, hogy a *Simplon-repülőverseny* mintájára a pyrenei hegyek fölött is lesz repülőverseny, amelynek rendezését a cataloniai aeroclub vállalta magára Barcelonában. A repülőverseny Barcelona és Perpignan között lesz, de az idejét még nem állapították meg.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) **Az Operaházban** holnap, szerdán a „He-gyek alján”-t (Tiefland) adják, melyben Szamosi (Márta), Szoyer (Nuri), Környey (Pedro), Szemero (Sebastiano), Venczell (Tommaso), továbbá Payer, Ambrusné, Váradi Margit, Déri és Dalnoki szerepelnek. Vezényel Márkus Dezső karmester, rendező Alsze-gy Kálmán főrendező. (Évi bérlet 123. szám, kezdete 7 órakor). — Csütörtökön október 6-án gróf Zichy Géza „Nemo” című hazafias dalműve kerül színpadra Ambrusné, Flattné, Berts, Payer, Arányi, Takáts, Szendrői Mihályi, Pichler, Váradi S., Kertész Ö., Dalnoki, Venczeli, Ney B., Déri, Kornai és Hegedüs felléptével. (Évi bérlet 124. szám.)

(*) **„Ghiberti gróf” főpróbája.** Holnapután, csütörtökön, délelőtt fél tizenegy órakor tartják meg a nyilvános főpróbát a Nemzeti Színházban Farkas Pál *Ghiberti* gróf című háromfelvonásos történelmi színművéből, amelynek bemutató előadása e héten pénteken lesz. Az újdonság czimszerepét *Somlay Arthur* fogja kreálni, a női főszerepet pedig *Paulay Erzi*. Hálás szerephez jutott még a darabban *Odry, Gyenes László, K. Hegyesi Mari, Pethes, Rajnai, Horvát Zoltán, Horvát Jenő, Pózsahegy, Bartos, Hajdu, Kúrti és Mészáros Alajos*. Az újdonság e héten még szombaton és vasárnap este is színpadra kerül a bemutató előadás szereposztásában. A bemutatóig hátralevő két este közül holnap, szerdán, a Találkozás, *Pierre Barton* nagy látású színműve kerül színpadra *P. Márkus Emmával, Lenkei Hedviggel, Odryval, Mihályival, Garamszegivel és Kúrtival* a főszerepekben, csütörtök este pedig az ember tragédiája van kitűzve, amelynek három főszerepét *Beregi, S. Fáy Szeréna és Gyenes* játsszák.

(*) **„Beulemans kisasszony házassága.”** Fenson és Wicheler világhírű „Beulemans kisasszony házassága” című vígjátékának volt a főpróbája ma délelőtt a Vígyszínházban. A főpróba közönségére a mulatságos cselekményű és rendkívül poétikus tartalmu újdonság a legjobb benyomást tette.

(*) **Bemutató a Magyar Színházban.** A Magyar Színház legközelebbi újdonságának, a *Karenin Annának*, amelynek bemutató előadása szombaton, e hónap 8-án lesz, már az utolsó főpróbái folynak. A darab izgatón hatásos cselekményén kívül szenzációsnak ígérkezik az a kiállítás, amelyet a színház a darab fényének minél tökéletesebb tételére készített. Különösen pazarfényű az I. felvonás orosz hercegi kastély fogadóterme, érdekes és élethű továbbá a lövésénykép, valamint az utolsó felvonás, amelyben egy vasut robot végig a színpadon. A darab jelmezes főpróbája a sajtó meghívott képviselői előtt pénteken délelőtt 11 órakor lesz. A bemutató előadás iránt olyan óriási az érdeklődés, hogy a páholyokat és jobb helyeket már a jegyek árusításának első napján elvitték.

(*) **A színészegyesület tanácsulása.** Az Országos színészegyesület ma délután tartotta meg a nyári szünet után első rendes tanácsulását *Ditrói Mór* elnöklésével. A fővárosi tanácsosokon kívül *Bérczy Gyula, Csiky László, Farkas Ferencz dr., Almásy Endre, Mezei Béla és Mezei Kálmán* vidéki tanácsosok vettek részt az ülésen. A napirend előtt *Csiky László*, a szegedi színtársulat tagja bejelentette, hogy a társulat *Makó Lajos* volt szegedi színgazgató emlékének megörökítendő, bronz mellszobrárt az ottani színházban felállíttatja. A szobor leleplezési ünnepé október 12-én lesz. Ezután több kisebb jelentőségű bejelentés történt, mely után a fegyelmi ügyek elintézésére került a sor. Ezzel az ülés véget is ért.

(*) **A Várszínház műsora.** Ma érkezett Budapestre a 104 tagu soproni színtársulat, amely a Várszínházban 6 héten át fog vendégszerepelni. Első előadásuk csütörtökön, e hó 6-ikán este fél nyolcz órakor, amikor *Rajna Ferencz és Szirmai Albert* ismert operettje a „Tánczos huszárok” kerül színpadra. Péntekre *Bakonyi Károly és Kálmán Imre* operettje, a „Tatárjárás” van műsorra tűzve. Szombaton a Nemzeti Színház rendez drámai előadást és vasárnap este már az első bemutató előadást tartja meg a soproni társulat. Bemutatóra kerül ugyanis *Eysler Ödönnek* külföldön nagy sikert aratott operettje, a „Vera Violetta”, amelyet a társulat igazgatója két felvonásra dolgozott át. Ezzel egy estén kerül színpadra *Coppée* bájos egyfelvonásos daljátéka, a „Hajótörött”. Vasárnap, október 9-én délután 3 órakor lesz az első várszínházi délutáni előadás, amely alkalommal a „Tánczos huszárok”-at adják mérsékelt helyárrakkal.

(*) **Kubelik Dél-Amerikában.** A prágai lapok írják, hogy *Kubelik Jan*, a világhírű hegedűművész ebben a szezonban Dél-Amerikába indul, ahol nagyobb művészi körutat fog tenni. *Kubelik* száz estén fog hangversenyezni és impresszáriójától egy millió frankot kap.

(*) **Bécsi zeneszerző Kolozsváron.** A kolozsvári Nemzeti Színház most a „Muzsikusiány” operette előkészületeivel foglalkozik, amelynek zenéjét tulajdonképpen a magyar születésű bécsi komponista, *Jarno György* írta. *Janovics Jenő*, a kolozsvári színház igazgatója meghívta *Jarnót*, hogy darabjának első előadását személyesen dirigálja és az udvarias szerző megígérte, hogy a hét végén néhány napi tartózkodásra Kolozsvárra érkezik, hogy a „Muzsikusiány” utolsó próbáit vezesse és a jövő hétfőn már az „Erdészleány” előadását is személyesen fogja dirigálni, melynek zenéjét szintén ő szerlette.

(*) **Miklós király egy magyar zeneszerzőnek.** Abból az alkalomból, hogy *Nikitát* Montenegró királyává nyilvánították, egy magyar zeneszerző, *Korn Miksa*, aki már több csinos szerzeményével keltett méltán figyelmet, „Montenegró koronája” czímen zenés ódát írt és a darabot elküldte *I. Miklós királynak*. A szerzőnek most *Ramadano*vis főudvarmester a király nevében a következő levélben köszönte meg a figyelmet: Montenegró felséges királyának főudvarmesteri hivatalától. *Cettinje*, szeptember 29. *Uram! Boldog vagyok, hogy kifejezhetem dicsőleges uralkodóm, I. Miklós Montenegró királyának köszönetét, amiért ön szíves volt felajánlani Neki szerb nemzeti jellegű ódáját. Ön felsége annál is inkább kifejezi önnek köszönetét, mert ön a dicsőséges *Dusan* czár iránt való igaz bámulata ihlette meg. Fogadja uram hálám és tiszteletem kifejezését. *Ramadano*vis főudvarnagy.”*

FŐVÁROS.

(*) **Küldöttség a polgármesternél.** Az országos zenei kongresszus előkészítő-bizottsága és az országos zeneegyesület küldöttsége jelent meg ma délelőtt *dr. Bárczy István* polgármester előtt s a kongresszus részére helyiséget, az egyesület részére pedig segítséget kért. A polgármester szívesen fogadta a küldöttséget, megígérte, hogy a kongresszus részére megfelelő helyiséget fog átengedni, a zeneegylet támogatását pedig kilátásba helyezte.

(*) **Eredménytelen árlejtés.** A főváros tanácsa a X. kerületi *Vaspálya-utca* keramitburkolására október 3-iki határidővel árlejtést hirdetett. Ki volt köteve, hogy a vállalkozó a keramitkoczkákat az utczának meglévő makadam-alapjára köteles lefektetni. E feltétel következtében azonban az árlejtés eredménytelen maradt és a közelesi és esatornázási albizottság tegnapi tartott ülésére két vállalkozó együttes beadványt nyújtott be, amelyben előadták, hogy miután nincs tapasztalatuk, hogy a meglévő makadamra fektetett keramitkoczkák mennyiben felelnek meg a forgalom igényeinek, csak úgy hajlandók ajánlatot tenni, ha a főváros a keramitkoczkáknak betonalapra való lefektetését engedni meg. A bizottság a beadvány tárgyalása végett október 11-én újra ülést tart.

(*) **A lipótvárosi telkek.** A lapok azt a hírt közölték, hogy a lipótvárosi telkekre október 4-én tartják meg az árlejtést. Ezzel szemben illetékes helyről értesülünk, hogy az árlejtés október 11-én lesz. Addig az árverés és szerződés feltételeit és a helyszíni rajzokat a tanács hatodik ügyosztályában *dr. Berecz Jenő* tanácsjegyzőnél meg lehet tekinteni.

(*) **Elmebetegék szállítása.** A belügyminiszter körrendelete szerint elmebetegeket államgrógyintőzetbe való elhelyezése céljából miniszteri engedély nélkül a székesfővárosba felszállítani nem szabad, elhalasztást nem tűrő esetekben pedig mindenkor előzetes tájékozódást kell szerezni az elme-gyógyintézet igazgatóságától, hogy a beteg felvételére van-e hely.

EGYESÜLETEK.

(—) **Az Otthon-Körből.** Ma délután negyedfél órakor választmányi ülés volt az Otthon írók és hírlapírók körében *Rákosi Jenő* elnöklésével. *Rákosi Jenő* az ülést megnyitva, bejelentette, hogy az Otthon kegyeletes megemlékezésével résztvett *Falk Miksa* siremlékének leleplezésén; a kört az elnök, *Gelléri Mór* alelnök és *Márkus Miksa* főtítkár képviselte. Résztvett az Otthon a nagykőrösi *Arany János-szobor* avatási ünnepén is, ahol az Otthon küldöttségét *Hevesi József* vezette. Szíves szóval üdvözölte ezután az elnök *dr. Gonda Dezsőt*, a kör ügyészét a királyi tanácsosi czímmel történt kiténtetése alkalmából, majd bejelentette, hogy a kultuszminisztertől megajánlott külföldi tanulmányuti ösztöndíjra több pályázat érkezett; ezekről október 15-ig fog dönteni. Ezt helyeslően tudomásul vette a választmány s azután elintézte a folyó ügyeket, *Falk Zsigmond* lovag pénztáros jelentését a pénztár múlt hónap állapotáról tudomásul vette s végül a tagfelvételi kérésekről döntött. Az Otthon új tagjai lettek: *Barabás Lóránt* és *Németh Lajos*.

(—) **A Budapesti Tanítóegyesület** a központi városi ház középtéti bizottsági üléséremében *Mouchong Géza* elnöklésével igazgatótanácsos ülést tartott. A napirend előtt *Rákosi István* üdvözölte *Mouchong Gézát* abból az alkalomból, hogy szakfelügyelővé nevezték ki. Ezután *Sturz György* indítványozta, hogy az elnökség tanulmányozza azt az anomáliát, hogy az elemi iskolai igazgató-változások alkalmával nem az állásra jogosult vezető-tanítókat vagy ipariskolai igazgatókat nevezik ki. Az elnökség a megbízást elfogadta és a kérdést tanulmány tárgyává fogja tenni. *Mouchong Géza* jelentést tett a nyugdíj- és fizetésrendezés kérdéséről. A nyugdíjszabályzat már *Julius* elején a belügyminiszteriumban volt. Ott ugyan megígérték, hogy még augusztus folyamán leküldik, de a szabályzat még ma sem érkezett le a fővárosba. Ha rövid időn belül a szabályzat elintézését nem nyer, akkor a budapesti tanítóegyesület küldöttségben fogja gróf *Hederváry* belügyminisztert fölkeresni és az elintézkést megsürgetni. Ezután *Cavalloni Pál*, az elemi iskolai kör elnöke tette meg jelentését arról, hogy a kör a jövő év folyamán mivel akar foglalkozni. Jelentette, hogy foglalkozni kívánnak a gyermekek szociális viszonyaival, hogy így megismerhessék azokat a föladatakat, amiket ez az iskolára hárít. Utána *Biro Samu* az ipariskolai tanítókör folyó évi munkaprogramját terjesztette elő.

(—) **Az Állami Tisztviselők Országos Egyesülete** ma délután hat órakor *Bencdek Sándor* közigazgatási bíró elnöklésével és nagyszámú tag részvételével választmányi ülést tartott. Az ülés első tárgya a tanítói lakáspénzek felemelése és a tisztviselői lakásoknak adandó adómentesség iránt a kormányhoz intézett kérvényekről szóló elnöki jelentés volt. Az állami tisztviselők egyesülete ugyanis kérvényt adott be a kormányhoz aziránt, hogy az állami tanítók lakpénzét a többi állami tisztviselők lakpénzével egyenlő mértékben állapítsák meg. Külön kérvényben kérte az egyesület, hogy az új adóreformjavaslatokban a tisztviselői lakások a jelenleginél nagyobb adókedvezményben részesüljenek. Az elnök jelentette, hogy mind a két kérvény elintézését az új kormányzási is megsürgették. A jelentés tudomásul vétele után az elnök javaslatára a hitelügyi bizottságba *Fejér Vilmos* állami nyomdai igazgatót választották meg. Ezek után a titkár, a pénztáros és az ellenőr terjesztette elő rendes havi jelentését.

(—) **A „Szolid Lumpok”** f. hó 1-én tartották meg tisztújító közgyűlésüket. A már harmadik éve működő társaság eddig elért eredménye biztos garanciát nyújt, hogy az előkelő közönség kedvelt társaságát ez idén is szeretettel támogatni fogja. Az új tisztikar elhatározta, hogy kóthetenként te-kéz-összejöveteleket és a tél folyamán egy nagy-szabású mulatságot rendez. Az új tisztikar a következőképp alakult meg: elnök *Havas Ottó*, alelnökök *Orován Vilmos* és *Szücs Richard*, titkárok *Gárdos Béla* és *dr. Vajda Jenő*, háznagy *Färber Alfréd*, pénztáros *Wolf Henrik*, ellenőrök *Gonda Sándor* és *Millini Ignác*, Jegyzők *Vaktor Ferencz* és *Popper Károly*. A társaság iránt érdeklődők a társaság titkárságánál a *Palermó-kávéházban* (*Andrássy-ut*) nyerhetnek felvilágosítást.

Ha gyermekét

egészségben, vidáman és szellemileg frissen akarja látni, adjon neki **dr. Hommel féle Haematogent!** Óvást a **Dr. Hommel** nevet hangsúlyozni kell!

TÖRVÉNYSZÉK!

§ A czellőmölki petíció. A Kuria II. választási tanácsa már szeptember 13-án tárgyalta Ostffy Lajos dr. czellőmölki mandátuma ellen benyújtott petíciót. Ostffy választói azonban akkor ellenpetíciót nyújtottak be s ennek tanulmányozása végett a Kuria a tárgyalást elhalasztotta. A mai folytatásos tárgyaláson Fekete Károly, a megválasztott képviselő ügyvédje válaszolt a petícióra, melynek elutasítását kérte. Utána Muzsik István dr. terjesztette elő az ellenpetíciót. A választás eredménye — ugymond — voltaképen jóval kedvezőbb volt Ostffynak, mint ahogyan azt az elnök kihirdette, mert Maróthyra olyanok is szavaztak, akiknek nem volt hozzá joguk. 539 megfertőzött szavazatot sorol föl az ellenpetíció. A tárgyalást ezután az előrehaladott időre való tekintettel az elnök holnap délelőttre halasztotta.

§ A rablógylkos módosítja vallomását. Fekete Vilmos gyógyszerészegéd, aki Klein Rózát az Adria-szállodában cziánkálival meggyilkolta és kirabolta, a rendőrség előtt több ízben beismerte, hogy a rablógylkosságot előre megfontolt szándékkal követte el. Most, hogy az ügyészség czellájának sötétjéből eléje mered az akasztófa képe, minden módon azon van, hogy megmenekedjék a kötéltől. A vizsgáló bíró előtt tehát részben visszavonta, részben megváltoztatta a rendőrség előtt tett vallomását. Az eset előtt két nappal — mondta el Fekete a vizsgálóbíróknak — ötven koronát kapott hazulról, huszonöt koronát pedig egyik testvérétől. Majdnem az egész pénz elszűnt a lóversenyen. Ami megmaradt, azon egy görbe estét akart rendezni. Ugy tervezte, hogy ez lesz az utolsó multság életében. Meg akarta mérgezní magát, mert október elsején három esztendőre be kellett volna rukkolnia katonának. Az, hogy meglopja a lányt, csak fönt, a szálloda-szobában jutott eszébe. Már el akart osonni az ékszerékről, amikor Klein Róza fölébredt. Ekkor adta be neki a cziánkálit. A vizsgálóbíró figyelmeztette, hogy a rendőrségen azt vallotta, hogy azért vitte a leányt a szállóba, hogy megölje és kirabolja. Fekete erre azt mondta, hogy a rendőrségen nem volt észnél. El volt tompulva és ráhagyott mindent, úgy, ahogy kérdezték. A vizsgálóbíró Fekete ügyében ma befejezte a nyomozást és indítványtétel czéljából áttette az iratokat az ügyészséghez. Az ügyészség rablás és gyilkosság büntette miatt a vizsgálat elrendelését indítványozta Fekete ellen.

§ A temesmegyei katonaszabadító. A temesvári királyi tábla büntetőtanácsa ma foglalkozott Hornung Salamon katonaszabadító letartóztatásával. Hódosy Adolf védőügyvédnek a vizsgálati fogás ellen beadott fölfolyamodása folytán a tábla jóváhagyta a törvényszéki vádtanács határozatát és így Hornung továbbra is vizsgálati fogásban marad. A rendőri nyomozás újabb kompromittáló adatokat derített ki.

§ Elítélt pénzügynök. Három évvel ezelőtt telepedett meg a fővárosban Hagymási Ármin rovítt multu pénzügynök. A Dohány-utca 84. számú házában Hitelszerző Iroda címmel vállalatot alapított s azt hirdette, hogy olcsó kölcsönt tud szerezni. Pénzt azonban senkinek sem szerzett, hanem azokkal, akik hozzá fordultak, kisebb-nagyobb előlegeket vett föl. Többen följelentést tettek ellene, mire a rendőrség letartóztatta. Bünyűjét ma tárgyalta a büntetőtörvényszék Szepessy bíró elnöklésével. Hagymásit a mai föltárgyalásra a nagyváradi ügyészség fogházából hozták a fővárosba. Nagyváradon ugyanis szintén négyrendbeli család miatt folyik ellene az eljárás. A törvényszék Váry dr. királyi ügyész vádbeszéde és Kiss Ferencz védelme után Hagymásit család vétségéért négy hónapi fogházra ítélte. Az ítélet ellen úgy az ügyész, mint a vádlott és védője is föllebeztek.

§ A szegedi közjegyző bünyűje. Dr. Kern Lajosnak, a sikkasztásért felfüggesztett szegedi kir. közjegyzőnek bünyűjében november 2-ára és következő napjaira tüzték ki a föltárgyalást. Kern sikkasztásainak csak egy része kerül most tárgyalásra, mert a többiekben még nincs jogerős vádhatározat. A most tárgyalásra kerülő ügyek között szerepel a szajáni birtokkonverzióból eredő 28.235 korona kárt okozó sikkasztás. Kern most a Csillagbörtön rabkórházában fekszik, mert régi csuza erősen megtámadta.

§ Bizonyíték hiányában. A nyitrai esküdtszék tegnap az éjszakába nyúló tárgyalás után felmentette a gyilkossággal vádolt Balkó Józsefnét, egy csitári parasztszönyt, kit az ügyészség azal vádolt, hogy férjét, ennek szüleit és sógorát

patkányméréggel megmérgezte. Bár a levesben, amelyet a megmérgeztettek fogyasztáltak, arzénnyomokat találtak, az esküdtszék pozitív bizonyítékok hiányában nem bűnösnek mondotta ki a vádlott asszonyt.

Nyiltter.

Erőváltban költöttek nem válnak teletöltemet a szorítottak.

Mikor a falóvél hullik s nedvesre fordul az idő,

az érzékenyebb embernek különösen gondtal kell óvakodnia a meghűléstől. Megbecsülhetetlen szolgálatot tesz nekik ebben Fay valódi szodeni ásványpasztillája, de természetesen csak a valódi. Aki a kipróbált előírás szerint használja, biztos lehet felőle, hogy az időjárás befolyásától, ha különben vigyáz magára, semmi baja sem eshet. Fay valódi szodeni pasztillája dobozontként csak 1 kor. 25 fillérbe kerül, de vigyázni kell rá, hogy ne adjanak hamisítványt. Főképviselet Magyarország és Ausztria részére: W. Th. Guntzert, es. és k. udv. szállító, Wien, IV/I. Grosse Neugasse 17.

SPORT.

Budapesti őszi versenyek.

— Nyolczadik nap. —

Daczára annak, hogy már kora délután fenyegetett az eső, a nézőtér — különösen az olcsóbb helyeken — elég szépen megtelt és a totalisateur körül kisebb kiadásban megismétlődtek azok a jelenetek, melyek sokáig emlékezetessé teszik a Leger napját, amikor egymás hátán tolongva igyekezett mindenki, hogy pénzét elhelyezze kiválasztottjára.

Az első két futam még csak mérsékelt forgalmat eredményezett, mert mind a kettőben volt egy-egy kimondott favorit, amelyek melleleg mondvá győztek is, hanem a sorrendben következő Őszi díj-nál már nem igen törődtek a fogadók az időközben megeredt esővel sem s megkezdődött a küzdelem a kassza körül. Leginkább South East volt pártfogolva, azonban meglehetősen fogadták Palmát és Ravenswood-ot is, mely utóbbi váratlan meglepetésként Mautner-szineknben jelent meg a versenyben. Azonban itt vége szakadt a favorit-győzelmeknek, mert Ammergau a startnál éltre állva, bevezetett oly könnyedséggel, mintha nem is a mezőny többi lovával futna egy versenyben, természetesen győzelme igen kellemetlen volt a fogadókra nézve. A még hátralévő három futam aztán ismét a fogadott lovaké volt s így végeredményben mégis jól végződött a nap.

Részletes eredmény a következő:

I. Angyalföldi díj. Díj 3000 korona. Táv 1600 méter. 1. Landau H. 36 sm Cullinan 54 kg. (Pretzner). 2. Mautner V. 56 szk Keila 54 és fél kg. (Carslake). 3. Lov. Wiktor St. 56 sk Livtsu 57 és fél kg. (Huxtable). Futottak még: Noroc (Dyk), Pityi Palkó (Drexler), Konferenzler (Miles). Igen könnyen négy hosszal nyerve, 10 hosszal harmadik. Tot.: 10:16, 40:52, 164. II.: 10:16, 20:24, 64. III.: 5:7. Könyvfogadások: 1 és fél reá Cullinan, 3 Livtsu, 6 a többi. Esetleges kvóták: 48 Livtsu, 79 Noroc, 92 Konferenzler, 125 Keila, 422 Pityi Palkó.

II. Háromévesek eladóversenye. Díj 2000 korona. Táv 1800 méter. 1. Landau H. pm General 56½ kg. (Janek). 2. Issekútz Gy. hadn. pm Hptm. v. Köpenick 53½ kg. (Smutny). 3. Dávid E. sk Sweet 55 kg. (Pretzner). Futottak még: Morning Air (Miles), Merillon (Dyk). Biztosan két és fél hosszal első, másfél hosszal harmadik. Tot.: 10:17, 40:54, 95. II. 10:18, 20:26, 40. III. 5:9. Könyvfogadások 1½ reá General, 3½ Sweet, Morning Air, 6 a többi. — Esetleges kvóták: 40 Sweet, 64 Morning Air, 104 Hptm. v. Köpenick, 115 Merillon.

III. Őszi díj. Díj 10.000 korona. Táv 2000 méter. 1. Dreher A. 36 sher Ammergau 51½ kg. (Hewitt). 2. Mautner V. 36 pm Ravenswood 51½ kg. (Ferguson). 3. Mr. Adrien 36 pm Fejedelem 51½ kg. (Miles). Futottak még: Vansittart (Janek), Palma (Carslake), Topper (Huxtable), South East (Pretzner). Igen könnyen négy hosszal nyerve, egy hosszal harmadik. (Palma nyéronek jelentve.) Tot.: 10:126, 40:132, 86, 96. — II.: 10:137, 72, 44, 46. — III.: 5:66. — Könyvfogadások: Pari South East, 3½ Ravenswood, 4 Palma, 5 Topper, 6 Fejedelem, 8 a többi. — Esetleges kvóták: 20 South East, 35 Ravenswood, Palma, 77 Fejedelem, 116 Vansittart, 121 Topper.

IV. Kétéves kancák versenye. Díj 3000 korona. Táv 1000 méter. 1. Br. Springer G. pk Ke-

esszel 51 kg. (Ferguson). 2. Negroponics Gy. pk Sarda 51 kg. (Gulyás). Igen könnyen öt hosszal első. Tot.: 10:12, II.: 10:13. III.: 5:7. Könyvfogadás: 7 reá Kévessel, 5 Sarda. Esetleges kvóta: 10:30.

V. Kétéves nyeretlenek eladóversenye. Díj 2000 korona. Táv 1000 méter. 1. Szemere M. sm Magánzó 51½ kg (Dyk). 2. Egyedi L. sk Carlotta 49½ kg (Smutny). 3. Mr. C. Wood pk Samuela 54½ kg (Miles). Futottak még: Natasa (Vivian), Absurdum (Carslake), Viharvető (Ferguson), Parázs (Weiss), Praterspatz (Abos), Nézzén meg (Peschka), Sixpence (Robertson), Dámon (Pretzner), Gabi (Basch), Vándor (Kozuch). Biztosan egy hosszal nyerve, négy hosszal harmadik. Tot.: 10:40, 40:68, 58, 74. — II. 10:42, 20:36, 42, 44. — III. 5:22. — Könyvfogadások: 2 és fél Carlotta, 4 Magánzó, Nézzén meg, 5 Samuela, 6 a többi. Esetleges kvóták: 43 Parázs, Carlotta, 68 Samuela, 70 Sixpence, 146 Nézzén meg, 130 Gabi, 165 Daemon, 172 Absurdum, 252 Vándor, 404 Praterspatz, 426 Natasa, 558, Viharvető.

VI. Welter-handicap. Díj 3000 korona. Táv 1100 méter. 1. Mautner V. 36 pm Bursak 55½ kg. (Carslake). 2. Gr. Henckel A. 36 sk Cou in front 48½ kg. (Gulyás). 3. Szemere M. 36 pk Fortuna 51 kg. (Dyk). Futottak még Semiramis (Janek), Mindenkém (Pretzner), Polymnia (Smutny), Dumb Bell (Ferguson), Mindig gyöngy (Vivian), Peronelle (Finan), Tocsanyi Móni (Sas), Linda (Kozuch), False (Izményi). Biztosan fél hosszal nyerve, 1 hosszal harmadik. — Tot. 10:33, 40:64, 122, 88. II. 10:32, 20:32, 60, 48. III. 15. Könyvfogadások: 2¼ Mindenkém, 3 Bursak, Fortuna, 8 Mindig gyöngy, Come in front, Semiramis, 10 a többi. Esetleges kvóták: 45 Mindenkém, 49 Fortuna, 84 Mindig gyöngy, False, 126 Come in front, 137 Semiramis, 178 Linda, 340 Polymnia, 460 Dumb Bell, 559 Peronelle, 589 Tocsanyi Móni.

KÖZGAZDASÁG.

Felemelik a kamatlat. Már megirtuk, hogy az Osztrák-Magyar Bank legközelebbi tanácsülésén felemelik a kamatlatat 4 százalékról 5 százalékra, és a lombardkamatlatat 5 százalékról 6 százalékra. Arról van szó, hogy a tanácsülés e hó 6-án tartják meg. Erré a napra azonban még nem küldötték szét a meghívókat. De most azt beszélük pénzügyi körökben, hogy nem lehetetlen, hogy az ülést e hó 10-én tartják meg. Miután azonban a tanács rendszerint csütörtökön szokta üléseit tartani, lehet, hogy e hó 13-ára, csütörtökre hívják össze, amikor is — sajnos — föl fogják emelni a kamatlatat.

A munkapiacz szervezése. A Közpeurópai Közgazdasági Egyesületek e hó 7-én és 8-án Budapesten Wekerle Sándor titkos tanácsos, a magyar egyesület elnökének vezetésével szakértekezlet tartanak. Az egyesületek mult évi berlini konferenciáján beható munkát terjesztettek be a munkásvándorlás szabályozása, a kivándorlási kérdések helyes megoldása és az ezekkel egybefüggő fontos érdekek megvédelmzése ügyében. E tanulmányok alapján a konferencia elhatározta, hogy a munkapiacz szervezésének kérdését önálló szakkonferencia tárgyává fogja tenni, amelynek előkészítésére a berlini értekezlet előadói kérétek fel. Ez alapon már a mult év őszén megindultak a tárgyalások s egy Bécsben majd utóbb ez év elején Budapesten megtartott előadói értekezlet megállapította azokat a kérdéseket, amelyek megvitatásával e fontos ügyben a közpeurópai államok egyetértő eljárás végett megállapodásra juthatnának. Az előmunkálatok befejezése után a Közpeurópai Közgazdasági Egyesületek abban állapodtak meg, hogy a munkapiacz szervezésének tárgyalására egybehívandó szakértekezlet Budapesten tartassék meg. A szakértekezlet Budapesten pénteken és szombaton a Magyar Tudományos Akadémia disztermében lesz s az érdeklődés iránta máris rendkívüli, amennyiben a német egyesületek részéről közel husz, az osztrák egyesületek részéről pedig közel negyven szakférfiu delegáltat az értekezleten való részvételre. A magyar egyesület fölkérésére az értekezletre kiküldötték képviselőiket a belügyminiszter, akinek képviselőiben Horváth Emil államtitkár, Jekelfalussy Zoltán kivándorlási biztos és Áldassy József dr. miniszteri titkár, a földművelésügyi miniszter, akinek képviselőiben Fay Gyula, a gazdasági eseléd-pénztár igazgatója, Sierbán János osztálytanácsos és Ipolyi-Keller Gyula akadémiai tanár, továbbá a kereskedelemügyi miniszter, akinek képviselőiben Lers Vilmos miniszteri tanácsos, Meentsik Ferenc miniszteri tanácsos, az állami munkásbiztosító hivatal alelnöke, Létay Gusztáv miniszteri tanácsos,

Edenő Menyérti osztálytanácsos, Hajdu Gyula osztálytanácsos és Farkas Ferencz dr. miniszteri titkár vesznek részt az értékezetlen. Fölkértek továbbá az értékezetlen való közreműködésre hazai előkelő érdekképviseletünk is.

Az új kölcsön körül. Ullmann Adolf, a Magyar Általános Hitelbank vezérigazgatója Bécsbe utazott és résztvett a Creditanstalt mai igazgató-sági ülésén. Ullmann bécsi tartózkodása ideje alatt a Rothschild-konzorcium vezető tagjaival is értekezett s megállapították az új magyar kölcsönügy lebonyolításának technikai részét. Először alá fogják írni a szerződést, amelyet minden részletében kidolgoztak, azután formálisan megalakul a konzorcium s meg fogják állapítani a kincstári jegyek kibocsátásának idejét s az aláírási feltételeket.

A német vasutak fejlesztése. Berlinből jelentik nekünk: A porosz királyi államvasutak igazgatósága felhatalmazást kapott a kormánytól, hogy 1200 személyvagonot, 276 tehervagonot és 7800 áruszállító kocsiat rendeljen meg a jövő évi költségvetés terhére a porosz és hesseni államvasutak vonalai számára, a birodalmi államvasutak és az elzász-lotharingiai vasutvonalak részére 38 személy- és 408 tehervagon szállítása dolgában indítsa meg a tárgyalásokat az állammal szerződéses viszonyban levő vasuti kocsigyárakkal. A szállítási határidő 1911. szeptember 30.

A Déli Vasut új vezérigazgatója. Bécsből jelentik, hogy a déli vasut igazgatósága levog dr. Weber Ágost vasuti minisztériumi osztályfőnököt vezérigazgatójává nevezte ki.

Fizetési képtelenségek. A bécsi hitelezői védelmet a következő fizetési képtelenségeket közli: H. Kohn Sámuel konfekció cég Nagyvárad; — Hirsch samuel utoda, kézműáru cég Szombathely. — Bukarestből táviratozzák, hogy Románia legöregebb kézműáru cége, Schmirer és Társa, fizetésit lezárította. A cég passzívja meghaladja az egymillió frankot.

Olcsobb lesz a cukor. A nyerscukor árának folytonos csökkenése olcsóbbá teszi a finomított cukor árát. Az ármérséklés, amely e hó 20-án lép életbe, nem 8 korona lesz, amint azt eredetileg terveztek, hanem tíz korona.

A simmenthali fajta szarvasmarhák. Az Országos Törzskönyvelő-Bizottság, mely a földművelésügyi miniszter által jóváhagyott új szabályzat alapján, a gazdasági felügyelői kar segítségével a törzskönyvezett tenyészeteket és ezek minden egyes állatját a tiszta fajjelleg és azonoság tekintetében fokozottabb mértékben ellenőrizheti, 400 oldalas kiadványban bocsátotta közre a simmenthali fajta szarvasmarhák országos törzskönyvének adatait, melyek 1896-tól az 1908. évig terjedő időszakban bejegyezettek. A kiadvány a már régebben közölt tenyészetekre vonatkozó újabb adatokon kívül, 77 új tenyészet címét, 384 bika és 2598 simmenthali tehén egyenkénti leírását tartalmazza. A nagy gondossággal összeállított munkát az Országos törzskönyvbe felvett állatok tulajdonosai ingyen kapják. Az érdeklődők az Országos Törzskönyvelő-Bizottságnál (Budapest, IX., Köztelek-utca) rendelhetik meg. Ár 5 korona.

Az új török kölcsön ügye. Mint ismeretes, a török kormány is a francia piacra akarja elhelyezni új kölcsönét, ami elé azonban a francziák akadályokat gördítettek. A török kormány már el is készült arra, hogy visszautasítsák kölcsönét a francziák. Legalább erre vall az, hogy David bég, a török pénzügyminiszter egy képviselőnek a következőket jelentette ki: Ha a francia kormány, amely hajlandó az ottomán bank pénzügyi ellátására, az ottomán bank garanciáit kivétel nélkül a török kölcsönre is kiterjeszti, akkor a török kormány a kölcsön jogát, ahogyan Camel Ebnü vassalról egy német banknak a török ötéves 5 százalékos kölcsönre is kiterjeszti.

Az új hittek már, drágább nem is lehet a tej a tej árának felemelését tervezik a tejgyártók, amint ezt legutóbbi értekezletükön megvitálták. A felemelésre sokféle okot emlegetnek. Ezek között a fontosabbat: a gazdák nem hajlandók tovább a veszteségre adni a tejet s megkövetelik, hogy azért, amit a kereskedő 20—24 fillért árusít, a termelőnek legalább 16—18 fillért fizessen. Tej alig van. A tehénzetek, különösen a főváros körül, egyre fogyanak, mert a tehéntartás többé nem jövedelmező. (Már t. i. így mondják ok.) A termelő még a napi elolvasás árát is alig kapja meg, kamatozásról szó sem lehet. A hiányos élelmiszertörvény olyan súlyos helyzetet teremtett, ami szinte ürühöztes — a termelőre nézve. Felelőssé teszik minden hibáért, elárúsítók vétkeit rajta terolja meg, holott az árúsító üzletről neki fogalma sincs. A messziről való tejhordás nem fizetődik ki, mert nincs kedvezményes tarifa. Ime ezek az áremelés főbb okai. Prsze, vannak mellékesek is. A közigazgatási bizottság kimondotta, hogy az előjáróságok mindig hamisítási ítéletet havonként mutassanak be. Nagyon kellemetlen ha-

tárokat. Eddig a szerényebb hamisítók megelégedtek az előjárók néhány koronás marasztaló ítéletével. Nem felebbezték, hogy a novik és az üzletemeik csendben maradjanak. Ez a gyöngyélet, helyesebben ez a diszkrét viselkedési módjezer most véget ért. Minden ítélet nyilvánosságra kerül s a nyilvánosság hatalmas súlya alatt a közigazgatási bizottság kezd szigorúan ítélni. Ez már baj, ami megtorlásért kiált. És már kész a megtorlás: felemelik a tej árát. Azaz pardon, nem a tej, hanem a fő mellékcikk: a víz árát literenként 2—4 fillérral. Ez a tejpanszolók haditerve és bosszúja a fogyasztókkal szemben, a közigazgatási bizottság kissé energikusabb fellépéséért. Remélhető, hogy a közönség nem marad adós a válaszal.

Új örlési eljárás? Malom-körökben napok óta nagy izgalommal tárgyalják egy állítólagos német találmánynak híret, amely szerint állítólag sikerült egy olyan örlési módszert feltalálni, mely a buza táp-célokra alkalmas részeit 100%-ig liszté dolgozza föl. Érdeklődéssel várják — természetesen — világszerte az új találmány úzerbe vételét, mert német források valóságos világáldást sejtetnek mögötte.

A textilárak városi vámjá. A főváros tanácsa a textil ipari cikkek (kézműárak, kézműcikkék) városi vámjának megállapítása tárgyában a következőképen intézkedett: „Közönséges” jelzővel kapcsolatban vagy minden közlelbi részletezés nélkül csupán „kézműárak”, „kézműcikkék” elnevezéssel, bevallással, meghatározással, megjelöléssel érkező árak a II. javadalmi díjjegyzék 18. tétele alá tartoznak és métermázsánként 30 fillér városi vám alá esnek, kivéve azokat, amelyek a vámnnyilatkozatban, beszállásban, vagy a vasuti fuvarlevélben foglalt adatok alapján kifejezetten a II. javadalmi díjjegyzék 60. tétele alá sorozhatók.

Az Országos Központi Takarékpénztár tőke-emelésének befejezése. Mint hivatalosan értesülünk, a Magyar Országos Központi Takarékpénztár részvényesei a részükre fentartott elővételi jogot az ajtonnan kibocsátott részvényekre egy egészen elnyersző tőredék kivételével gyakorolták. Mint-hogy az igazgatóság a szabad kézbe való értékesítésre szánt darabokat is fix eladta, a tőkefelemelés művelete teljesen le van bonyolítva.

Gyorsvonatoknak feltételes megállítása Melcsicz állomáson. A budapest—galánta—zsolnai vonalon közlekedő Budapest nyugati pályaudvarra délelőtt 9 óra 40 perckor érkező, valamint a Budapest nyugati pályaudvarról este 6 óra 50 perckor induló gyorsvonatok f. évi október hó 1-étől kezdve Melcsicz állomáson utasoknak fel- és leszállása céljából feltételesen meg fognak állítani. Az előbbi gyorsvonat Melcsicz állomást reggel 5 óra 40 perckor, az utóbbi pedig éjjel 10 óra 41 perckor érinti.

Az Agrárbank részvényeinek emelkedése. Az értéktőzsdének két nap óta favoritja az Agrárbank részvénye, amelyek két nap óta körülbelül 20 koronával egészen 516 koronáig emelkedtek. Az emelkedést többféleképen magyarázzák. Mondják, hogy a bank igazgatósága már határozott az alaptőke felemelése ügyében, s azt még ebben az évben keresztül is viszik. Másrészt azt is beszélik, hogy a Bécsi Unio-bank vásároltja a részvényeket. A tény azonban az, hogy a részvényeket mint jól kamatozó papirosokat befektetési célokra vásárolják. Ismeretes ugyanis, hogy az Agrárbank a múlt évben 26 koronás osztalékot fizetett. Ha most tekintetbe vesszük a részvények mai árfolyamát, akkor látni lehet, hogy ez az osztalék körülbelül 5 százalékos kamatozásnak felel meg. A bank fejlődése, s a már eddigre is fizetett óriási tartalékok alapján pedig nem lehetetlen — sőt majdnem biztos, hogy a bank a jövő évben 28 koronát fog osztalékul fizetni. Ennek az osztaléknak pedig a mai árfolyam nagyon is alacsony. Ez a magyarázata annak, hogy a részvények nagyobb keresletnek örvendenek.

Felolvas szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadó-tulajdonos:

A Magyar Újságkiadó Részvénytársaság

Igazgató: ERDŐS ARKÁD.

Üzletáthelyezés!

Kossuth Lajos-u. 11. szám alatti vászon, fehérnemű és pongyola üzletemet f. é. augusztus havában IV., Kecskeméti-u. 9. szám alá helyeztem át VILCSEK YILMOS ezelőtt Kanitz Ferencz és Társa beltagja

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonátőzsde.

Budapest, október 4.

Az izraelita ünnep miatt a gabonátőzsdén ma nem volt forgalom.

Értéktőzsde.

Az értéktőzsdén ma nagyon kevésen voltak s ezeknek se volt dolguk. Az izraelita ünnep miatt nagyon sokan távol tartották magukat a tőzsdétől s ennek hatása meg is látszott azon, hogy teljes üzletelenség uralkodott. Ami érdeklődés volt is, az is csak a helyi papírok iránt mutatkozott. — Élénkebben volt keresve a két villamos vasut, az Agrárbank, a Kereskedelmi Bank és a Kőbányai göztéglagyár-részvényei, amelyek emelkedő irányt követtek. Forgalomba került: Magyar Bank 751 koronán, Agrárbank 508.50—516—515 koronán, Kereskedelmi Bank 384—3850 koronán, Drasche 653—655 koronán, Salgó 640—641 koronán, Spódium 183—185—182 koronán, Vasuti forgalmi 469.50—470—469 koronán, Atlantika 316—315—315.50 koronán, Ruggyanta 477—475 koronán, Magyar villamossági 445—446 koronán, Észak-magyar közsén 385 koronán, Kőbányai göztéglagyár 1745 koronán.

Az előtőzsdén kötetett: Osztrák hitel 665—664—664.75, Magyar hitel 851.25—850—850.50, Államvasut 761, Leszámitolóbank 605.50, Jelzálogbank 455.50—486.25—486, Városi villamos vasut 407.50—409.50, Közúti 763—764—762.50—763.25.

A déli tőzsdén kötetett: Osztrák hitel 664.25, Magyar hitel 850.50—850.25, Államvasut 761, Leszámitolóbank 605.50, Jelzálog 486, Kőzúti 763.50—766.50, Városi villamos vasut 409.25—409.50.

Utőtőzsde d. u. 4 órakor: Osztrák hitel 664, Magyar hitel 850.25, Leszámitolóbank 605.25, Jelzálog 486.25, Rima 695.50, Államvasut 760.50, Déli vasut 115, Városi villamos 409.25, Közúti vasut 766.

Bécsi gabonátőzsde.

Bécs, október 4. (Saját tudósítónktól.) Az izraelita ünnep miatt a tőzsde látogatottsága gyér volt és sem az irányzat, sem az árfolyamok nem változtak.

Jegyzetett búza: Tiszavidéki 10.95—11.50, bánáti 10.60—11.10, székesfehérvári 10.40—10.90, mosoni és győri 10.30—10.70, felsőmagyarországi 10.30—10.80, déli vasuti 10.30—10.70, márcsfieldi 10—10.40.

Ross: Felsőmagyarországi 7.80—8, csepeli 7.75—7.95, pestmegyei 7.85—8.05, déli vasuti és különféle magyarországi 7.75—7.95, ausztriai 7.65—8.

Árpa: Morvaországai 8.60—9.40, márcsfieldi 7.70—8.70, bacsvidéki 7.90—8.50, felsőmagyarországi 7.55—9.50, csepeli 7.50—9, győri 7.60—8.75, csepeli 7.25—7.75, déli vasuti 7.50—8.60, északmagyarországi 7.25—9, takarmány 6.50—7.

Magyar tengeri 6.40—6.65, Magyar szab: 8.40—8.90, válogatott 8.80—9.10, ausztriai 8.40—8.60.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, október 4. Az előtőzsdén gyér volt a forgalom s az irányzat csendes, a vezető értéktőzsdék általában hanyatlottak, kedélyük közt magyar agrár- és járadékbank részvényei javultak, Dunagőzhajózási értékek ellenben 10 koronát veszítettek. A kedvetlen hangulat átterjedt a déli tőzsde megnyitására is, csak Union-bank részvényei javultak. A forgalom későbbi során is gyengült az irányzat, mert a berlini bányáértékek piacgán is bágyadt volt a magatartás. Korlátok közt Dunagőzhajózási részvények hanyatlottak.

10 óra 45 perckor: Osztrák hitel 667.75, Magyar hitel 850, Laenderbank 529.50, Union 622, Államvasut 760.50, Déli vasut 117, Alpeai 766, Dunagőzhajózási 1190, Magyar agrárbank 513.

1 óra 30 perckor: Osztrák hitel 664.25, Magyar hitel 850, Angló 315.50, Bankverein 557, Osztrák Föld-hitelintézet 1302, Laenderbank 529.50, Union 626, Államvasut 760, Déli vasut 117, Dunagőzhajózási 1186, Alpeai 766, Rimamurányi 695.25, Orosz járadék 193.75, Török sorsjegye 256.50.

Bécs, okt. 4. (Magyar értékek zárata). 4 százalékos arany-járadék 111.50, Tiszai és szegedi kölcsön-sorsjegye 156.25, Magyar hitelbank részvény 849.75, Magyar leszámitoló és váltó részvény 6.3.—, Rimamurányi 695.50, Magyar cukoripar —, Adria hajózási részvénytársaság 524.—, Magyar koronajáradék 91.70, 4 százalékos magyar földteherm. kötvény —.—.

Magy. nyeresim-köles. sorsjegy 224.50, Kassa-Oderbergi Vasutárs. —, Magyar jelzálogbank —, Magy. kereskedelmi bank —, Az irányzat szilárdult.

Bécs, okt. 4. (Osztrák értékek zárata. 4.2 százalékos papír-járadék 98.20, 4 százalékos osztrák arany-járadék 116.40, 1860-as sorsjegy —, Osztrák hitel-sorsjegy —, Angol-osztrák bankrészvény 314.50, Bécsi Bankverein 566.50, Osztrák magyar bank 18.74—Déli vasut 116.60, Dunagőzhajózási társ. 11.88 Dohány-részv. 376.—, Cs. k. arany (vert) 11.37. Német bankv. 117.60, Osztr. Lloyd 874.— 4.2 száz ezüst jár. 93.20 —, Osztr. koronajáradék 93.20, 1864-es sorsj. —, Osztrák hitelintézeti részvény 664.—, Union-Bank 626.—, Osztrák Länderbank 630.—, Osztrák-magyar államvasut 760.75, Elbavölgyi vasut —, Alpesi részvény 765.75, 20 frankos 19.08, Londoni váltóár 240.50, Lipótkohó 531.— Török sorsjegy 256.35.

KULCSÁR SÁNDOR Bronzárú- és csillárgyár világító testek légszesz-, acetylen- és villamos világításra. Budapest, VI., Dessewffy-utca 9-11. Olcsó gyári árak. Telefon 25-44.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, október 4. (Értéktőzsde.) A tőzsde, mely a zsidó ünnepek következtében is csendes lefolyású volt, apénzpiac állandó feszült helyzeténél fogva, valamint az ércmunkások között kitört sztrájkmozgalom következtében gyenge irányzatú volt. Emellett azonban csak egyes kohóértékek, valamint Siemens- és Prinz Heinrich vasut részvények szenvedtek érzékenyebb áreszeségeket. Ellenben orosz bankrészvények pétervári jelentésekre igen szilárdak voltak. Az ület későbbi menetében, amikor egyes különleges értékek, nevezetesen Londonnal egybehangzóan amerikai részvények iránt nagyobb érdeklődés mutatkozott, az általában hangulat javult annyival is inkább, mert híre járt, hogy az ércmunkások és a munkaadók közötti megegyezés nincs lejárvva. A bányáértékek áresése, amelyek közül Laura-kohót ajánlottak erősebben, a tőzsde ismét gyengülés felé hajlott, és csak a tőzsdeidő harmadik órájában a sztrájkterületről érkezett jobb jelentésekre és a megánleszámitolási kamatláb újabb esésére tartósabb szilárdság tart magának utat. A készpénzpiac ipari értékei tulajdonképpen gyenge irányzatúak voltak. Napi pénz 4 1/2 százalék és az alatt, magánleszámitolási kamatláb 3 7/8 százalék.

Berlin, okt. 4. Zárlat. (Saját tudósítónktól. Zárlatkor jegyeztetik: 4.2 százalékos papír-járadék —, 4 százalékos osztrák arany-járadék 98.40, osztrák hitelrészvény —, Déli vasut 22.10, orosz bankjegyek 216.70, 4 százalékos új orosz kölesön 94.40, Disconto Commandit 188.25, Dinamittruszt 179.12, Harpeni 189.10, Unifikált török járadék 94.75, 4.2 százalékos ezüstjár. 93.25, 4 százalékos magyar arany-járadék 93.70, Magyar koronajáradék 91.60, Osztrák-magyar államvasut 162.30 Bécsi váltóár 849.75, Olasz járadék —, Alt. villamos-sági Edison 280.50, Gelsenkircheni 219.10, Laurakohó 170.25.

Frankfurt, okt. 4. Zárlat. 4.2 száz-os papír-járadék —, 4 száz-os osztr. ar-jár. 98.50, Magy. ar-jár. 93.80, Osztr. hitelint. részv. 208.62, Osztrák-magyar államvasut 162.50, Eszaknyugati vasut —, Bustiehradi vasut —, Londoni váltóár 204.15, Bécsi Bankverein 140.30, Villamos részvény —, 3 százalékos magyar aranykölesön 76.20, 4.2 százalékos ezüst-járadék 97.—, Osztrák koronajáradék 93.20, Magyar koronajáradék 91.95, Osztrák-magyar bank 134.50, Déli vasut részvény 22.25, Elbavölgyi vasut —, Bécsi váltóár 850.—, Párisi váltóár 810.16, Union bankrészv. —, Alpesi részv. —.

Hamburg, okt. 4. (Zárlat.) 4.2 százalékos ezüst járadék 96.70, 1860. sorsjegy 175.—, Déli vasut 21.96, 4 százalékos arany-járadék 93.10, Osztrák hitelrészvény —, Osztrák-magyar államvasut —, Olasz járadék —, 4 százalékos Magyar arany-járadék 93.55.

London, okt. 4. Angol consol 80.7/16.

Páris, okt. 4. (Zárlat.) 3 százalékos francia járadék 97.12, Osztr. arany-járadék 106.75 Magyar arany-járadék 95.20, 5 százalékos bolgár kötvény 1896. évről 507.— 3 3/4 százalékos Olasz járadék —, Déli vasuti elsőbbségi kötv. 282.—, 5 százalékos marokkói járadék 525.— 4 százalékos 1890. román köles, 96.20. 4. százalékos amott. románjár. 1905. 93.60, 5 százalékos orosz járadék 106.50, 4 és fél százalékos 1909. orosz járadék 101.70, 4 százalékos spanyol jár. 9.90 4 százalékos unifikált török jár. 93.15, Török sorsjegy 217.50, Török dohányrészvény 400.— Osztrák földhitelintézet 13.76 Osztr. Länderbank 575.— Magyar jelzálogbank —, Banque de Paris 1842, Banque Ottomane 686.— Osztrák-magyar államvasut —, Déli vasut

—, Meridionalvasut —, Hartman gépgyár 656.— Rio Tinto 17.80, Sucrerie d'Egypte 79.—, Tula 402.— Urikányi köszön 193, Chartered 41.—, De Beers 436.50 East Rand 138.—, Jagersfonten 221.—, Trans. Land Comp. 65.—, Váltó Amsterdamra (rövid) 209.12, Váltó német piacokra (rövid) 123.31, Váltó Bécsre (rövid) 104.87, Váltó Belgiumra (rövid) 13/32, Olasz arany-váltó rövid 5/8, Váltó Svájcra (rövid) 3/10, Csekk Londonra 252.30, Magánkamatláb 2 1/8.

Üzleti tudósítások.

Kőbányai sertéspiac.

Árjegyzés. 1910. évi október hó 4. napján. Hizott sertésárak: I. Magyar elsőrendű: Fialat nehéz (páronkint 320 kilogrammon felül) 145—146 fillérig. Fialat közép (páronkint 251—320 kgr.) 150—152 fillérig. Közép (páronkint 240—280 kgr.) 152—154 fill. Könyű (páronkint 240 kgr.) 158—162 fillérig. Sertéslétszám: 1910. október 2-ik napján volt készlet 34.939 drb. 3-án elszállított 717 drb, 4-ére maradt készlet 34.222 drb. A hizott sertés irányzata változatlan.

Sertéskonsumvásári jelentés.

(A székesszékfővárosi állatvásár és közbizottság igazgatóságától.) 1910. okt. 4-én. Előző napi eladatlan maradvány 387 drb sertés. Pótfelhajítás 43 drb sertés. Mai felhajítás 787 drb sertés. Összesen 1217 drb sertés. Eladatott 780 drb sertés. Mai maradvány 437 drb sertés. Árjegyzés. Zsirsertés. Oreg I. rendű 350 kgr. ételsúly-levonással 146—152 fillér. Fialat nehéz 300 kgr. ételsúly-levonással 152—162 fillér. Fialat közép 22—300 kgr. ételsúly-levonással 154—168 fillér. Fialat könnyű 120 kgr. ételsúly-levonással 158—170 fillér. A vásár irányzata lanyha. Az árak változatlanok.

Budapesti szurómarhavasár.

1910. október 4. (Saját tudósítónktól.) Felhajított 145 drb elő borjú, közte 4 rugott. Árjegyzések ezen tudósítás zártáig: Elsőrendű elő borjúkért 120—132 fillérig, kivételesen 134 fillér, középminőségű elő borjúkért 104—116 fillérig, silány és rugott borjúkért 80—88 fillérig kilogrammonként levonás nélkül. Az izz. ünnepek miatt az ület jelentéktelen volt, az árak szilárdak maradtak.

Bécsi sertésvásár.

St. Marx, október 4. Összfelhajítás 11.289 darab és pedig 2198 darab magyar és 4901 darab lengyel sertés. Árjegyzések I. rendű hizott sertések 130—133 fillér, kivételesen 136 fillér. Szedett sertések 126—131 fillér. Az irányzat csendes volt. Az árak kilogrammonként két fillérrel emelkedtek.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Október 4. —

Kinevezések. A földművelésügyi miniszter a vizügyi műszaki tisztii személyzet létszámában Pósa Károly főmérnököt műszaki tanácsossá, Rieger Antal mérnököt főmérnöké, Adámfy János segédmérnököt mérnöké, Heeger János fizetéstelen segédmérnököt segédmérnöké, Ottlik György budapesti lakost ideiglenes minőségű díjtalan szolgálatra kinevezte. Király Ferenc állatorvosi főiskolai hivatalos szolgálatát az állatorvosi főiskola bakteriológiai intézetéhez laboránsná; a vallás- és közoktatásügyi miniszter Ronich Félix, Kubáth Ágoston, Winkler István Győző, Lovászi Géza, Zódi János, Novák Vilma, Bajor Gizella, Vojnics Hajdu Gizella, Vidákoviczné Jurkovic Julia és Balogh Lona okleveles tanítókat, illetve tanítónőket a szabadka-külföldi állami elemi népiskolához rendes tanítókká, illetve tanítónőkké, Nagy László címzetes r. tanítóné-képző-intézeti igazgatót az országos pedagógiai könyvtár és tantervmúzeum tanácsának külső tagjává a folyamatban levő hároméves ciklus hátralevő idejére, Schweitzer Mihály okleveles tanítót a thurzófalvi állami elemi népiskolához rendes tanítóvá, Cseh József okleveles tanítót a csantavéri állami elemi népiskolához rendes tanítóvá, Tóth Mária és Csipkayné Nagy Eleonóra okleveles tanítókat a csetneki állami elemi népiskolához rendes tanítókné; a kereskedelemügyi miniszter Horváth István sz. kir. államvasuti mérnököt a gőzgépezők és gőzkazán-fűtők brassói vizsgálóbizottságának tagjává; az igazságügyminiszter Nagy Mária, Lányi Józsefné szül. Schön Mária rákospalotai, F. Molnár Lajos, Boldis István, Mojs Gyula, Vég Oszkár aszódi, Lehoczy Mária, Kaplány Zelma rákospalotai, Hónák János aszódi és Kis-Sztyéni Péter kassai javítóintézeti családfelegedéket eddigi alkalmaztatásuk helyén a X. fizetési osztályba sorozott javítóintézeti családfelegé; Vojnár Sándor, Mikecs Ferenc és Fülöp Lajos okleveles tanítókat, Soltész Gyula mértékhiitelesítő gyakorlatokat, Hollop János gépgyári tisztviselőt, Diene Ottmár kereskedőt és Mészáros Gáspár mértékügyi intézeti díjnokot a kassai javítóintézethez egyelőre ideiglenes minőségben családfelegedékké; Schramek Gyula sz. és kir. 15. számú huszárezredbeli fejezmestert, igazolványos altisztet az aranyosmaróti járásbíróshoz irnokká; a budapesti ítélőtábla elnöke Lorberer Géza budapesti lakos jogszigorlót a budapesti ítélőtábla területére díjas joggyakornokká nevezte ki.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Pap Irén hosszumezői állami óvodát a feleői óvodához, Vigné Vitamer Róza breznóbányai állami óvodát a hernádtihanyi állami óvodához, Kavasz Rajmondné szül. Merz Mária újszentannai állami óvodát a kőnyői állami óvodához, Pekanovich Katalin felső-

stubbyai állami óvodát a báta-alszegi állami óvodához, Bokis Rebeka védényi állami óvodát a breznóbányai állami óvodához, Farkas Róza báta-alszegi állami óvodát a hosszumezői állami óvodához;

az igazságügyminiszter Cserna Károly beregszászi törvényszéki irodáját a nagykaposi járásbíróshoz; Halász Béla aranyosmaróti járásbírósi irnokot a rimaszombati járásbíróshoz, Váczy Zoltán nagykaposi járásbírósi irnokot pedig a beregszászi törvényszékhez helyezte át.

Névmagyarosítások. A belügyminiszter kisk. Podák Sarolta budapesti lakos „Pintér”-re, kiskoru Rosenblum Jenő budapesti lakos „Róza”-ra, Weisz Jenő karádi lakos saját, valamint Andor és István nevű kiskoru gyermekei „Fejér”-re, Weisz Katalin budapesti lakos „Fejér”-re, dr. Günsz Bernát budapesti lakos „Farragó”-ra, Brodmann Imre Antal budapesti lakos „Buzás”-ra és Friedmann Etelka budapesti lakos családi nevének „Daróczi”-ra kért átváltoztatását megengedte.

Pályázatok. A monori járásbírósnál albirói, az állami számvevőszéknel számtisztii, a galgóczi adóhivatalnál adóosztási, a vodnoki közsébnányahivatalnál irnokkezelő segédosztási, a keszthelyi járásbírósnál telek-könyvvizsgálói, a székesszékfővárosi javítóintézetnél tisztii irnoki, a balassagyarmati pénzügyigazgatóság kerületében pénzügyi számgyakornoki, a segesvári adóhivatalnál gyakornoki állásra 2 hét alatt; a sátoraljaújhegyi kulturménreki hivatalnál irnokkezelő állásra 4 hét; a selmecbányai járásbírósnál hivatalosjelölt állásra 6 hét alatt lehet beadni a pályázati kérvényeket.

VIZALLÁS.

Table with columns for location (Hely), temperature (Hőmérséklet) and date (okt. 3. okt. 4.). Rows include various locations like Duna, Schárding, Passau, Linz, Bécs, Pozsony, Komárom, Budapest, Paks, Mohács, Gombos, Újvidék, Pancsova, Orsova, Morva, Vág, Szeben, Szt. Gotthárd, Győr, Sárvár, Győr, Dráva, Várasd, Zákány, Barcs, Eszék, Mura, Száva, Sziszek, Mitrivicza, Szamos, Deés, Szatmár, Kraszna N.-Majtény, Latorozna, Munkács, Laboroz, Homonna, Ung, Ferecseny, Tisza, M.-Szilget, Tekéshaza, V.-Námény, Tokaj, Tiszafüred, Szolnok, Csongrád, Szeged, T.-Becse, Tittel, Óndova, Hoór, Tapolc, Bártfa, Bodrog, Ladmőca, Sajó, Zsolozsa, Hernád, H.-Némét, Berettyó, Margitta, N.-Ujfalu, Csucs, N.-Vár, Belényes, Tenke, Guraboncs, Borosjenő, Bekés, Gyoma, Gy.-Fehérvár, Branyicska, Arad, Makó, Lugos, K.-Kostály, Kiszető, Temesvár, Becskerek.

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának átnézet.

Hazánkban tegnap is száraz és tulnyomtan derült volt az idő s a hőmérséklet alig változott; a maximum Fiumében meg Orkvenicán 24 fok C és a minimum Botfalun 0 fok volt.

Prognózis a következő 24 órára

Átmenetileg szeles, hűvösebb idő várható helyenként csapadékkal.

(Sürgöny-progn.: Változékony, hűvösebb, sok helyütt csapadék.)

Table with columns: Állomás, Légnyomás mm. 700 +, Hőmérséklet Celsius szerint, Szélirány és sebesség, Felhőzet, Hőmérséklet mm., Hőmérséklet min., Hőmérséklet max. Rows include various locations like Budapest, Debrecen, Győr, Pécs, Szeged, Temesvár, Kolozsvár, Nagyvárad, Szatmár, Eger, Arad, Zombolya, Versecz, Orsova.

EGYETERTÉS

politikai naplap.

Kiadóhivatal igazgató: PAJOR MATYÁS.

KÜLÖNFÉLÉK.

Egyedül.

A hideg fényt őszi alkonyat
Biborba vonja az ablakomat
S én, mint a halott busan, mereven
Bámulok ki az ablaküvegen.

Vig férfiak és pajkos asszonyok
Szemeiben a nyár még ott ragyog
S ahogy kacagva suhannak el itt,
Szétzúzzák szívem őszi álmait.

Van otthonuk, van gyermekük nekik,
Ki a nyakukba felesimpajkodik,
Ki ajkukon csitítja a panaszt
S kacagásával messze űzi azt.

Nekem meg senkim — csak egy szál virág,
Mely emlékeztet, Gabikám, rád...
Mely ilyenkor így esedez alkonyon
Csókolkán furdik égő ajkamon.

Hargital Tihamér.

(A fajok egyetemes kongresszusa.) Igen érdekes és szokátlanul nagyszabású kongresszusnak a programját kaptuk meg Londonból. A kongresszus címe: A fajok első egyetemes kongresszusa, célja pedig az, hogy az egész emberiséget érdeklő nagy társadalmi, embertani, jogi, politikai és egyéb egyetemes tudományos kérdéseket fölvegyen és tisztázzon.

Bár a kongresszus csak a jövő év nyarán lesz, szervezete már kész. A programból azt látjuk, hogy az öt világrésznek minden állama képviselve lesz a kongresszuson s mindenhol jelentkezők máj tudósok, politikusok és más közéleti emberek, hogy résztvegyenek azon a hatalmas világgyűlésen, amelyen az emberi társadalomnak sok nagy kérdését fogják megvitatni. Jelentkezett Anglia vezető tudományos és politikai személyiségein kívül huszöt parlament elnöke, az állandó békebiróság és a második hági konferencia tagjainak többsége, tízenkét angol kormányzó, nyolcz angol miniszterelnök (a gyarmatokból heten), negyvennél több püspök angol gyarmatokból, a nemzetközi jognak százharmincz kiváló professzora, az embertani és társadalmi tudományok az egész világból való legkiválóbb képviselői és az interparlamentáris unió tagjainak nagyrésze. A kongresszus elnöke

Weardale lord, alelnöke Avebury lord, azonkívül minden ország képviselői közül választottak tiszteletbeli alelnököket is; a magyarok közül csak bizottsági alelnököket választottak, akiknek neve külön szerepel, nem Ausztria rovataban. Csak a tiszteletbeli alelnökök szerepelnek egyuttal Magyarorszag képviselőiben is. A magyar bizottsági alelnökök ezek: Buzá László, a sárospataki jogakadémia tanára, Cholnoky Jenő, kolozsvári egyetemi tanár, Kemény Ferencz, budapesti főreáliskolai igazgató, dr. Lers Vilmos, miniszteri tanácsos, dr. Nagy Emil, országgyűlési képviselő, dr. Somló Bódog, kolozsvári egyetemi tanár és dr. Vutkovich Sándor, pozsonyi jogakadémiai tanár. A kongresszusnak különös nyomatékot akar adni az angol kormány azzal, hogy Indiát és összes gyarmatait igen nagyszámu delegátussal képviselteti s a hindu tudományos világnak szinte minden reprezentánsa megjelenik a kongresszuson. A programból megemlítjük a következő pontokat: A faj, törzs és nemzet meghatározása. A faj embertani nézőpontból. A faj társadalmi nézőpontból. A fajok egyenlőségének kérdése. A földrajzi, gazdasági és politikai helyzet befolyása. A nyelv konszolidáló és elválasztó hatása. A vallás konszolidáló és elválasztó hatása. A nő jelenlegi helyzete. Fajközi házasságok. A sajtó, irodalom, művészet és tudomány. Nemzetközi intézmények, kongresszusok és kiállítások. A kivándorlás. A nemzetközi etika egyetemes alapelvei. A zsidó faj. A missziók hatása. Nemzetközi bíróság. A hági konferencia rendszeresítése és földadatának kibővítése. Nemzetközi nyelv. Diákok nemzetközi klubja stb. Meg kell még említenünk, hogy a kongresszus főtárgya s egyuttal legfőbb szervezője magyar származásu ember: Spiller György, aki igen előkelő társadalmi állást foglal el Angliában. Akik érdeklődnek a kongresszus iránt, forduljanak hozzá. Címe: G. Spiller, 63, South Hill Park, Hamstead, London. A kongresszusnak eddig egy magyar előadója van csupán bejelentve: Navrátil Ákos kolozsvári egyetemi tanár.

(A háborúk költségei.) Montecuccoli, mikor híres mondását a háboru három kellékéről megkockáztatta, bizonyára hozzávetőleg sen sejtette, mekkorára fognak emelkedni a jövődi hadviselés költségei. Micsoda zsebpénzszámba megy a régi nagy háborúk terhe az újabbakhoz viszonyitva, ha csak az utolsó száz év idevágó adatait vizsgáljuk. A napóleoni hádjáratok alatt Anglia 20 milliárd és 780 millió koronát költött el. Igaz, hogy a háborukat csak pénzügyileg viselte, mert a katonákat a szárazföldi hatalmak adták hozzá. Az an-

gol-bur háboru költségeit 1895-ben angol részről, öt hónapi időtartamot számítva, 250 millió-ban állapították meg. A számítás azonban nem vált be, mert a háboru két évig és hét hónapig tartott s öt milliárd és 280 millió koronába került. Az orosz-japán háboruban az oroszok 3 milliárd és 591 milliót, a japánok pedig három milliárd és 30 milliót költöttek. Az 1870-1871. évi francia-porosz háboru francia részről 9 milliárd és 237 millióba, Németországnak 2 milliárd és 157 millióba került. Hogy egy közeli háboru milyen összegeket nyelne el, arra világot vet a németek számításai. Eszerint, ha három millió német katona állna fegyverbe, egy ember hadiköltségét két és fél frankba számítva, a háboru költsége naponta 22 milliót tenne. A kiadás eszerint hónaponta 675 millióra, egy év alatt 8 milliárd és 212 millióra emelkednék. Már a mozgósítás első napjaiban 3 milliárd és 50 millió az az összeg, melyvel Németországnak rendelkeznie kellene. Ennek az összegnek előteremtésére, mint a németek dicsekednek vele, meg is vannak a szükséges biztosítékok.

(Egy csók — egy shilling.) Glasgow egyik külvárosában a mult hét utolsó napjainak egyikén fiatal csinos leányok lepték el az utcákat és ifjunak, öregnek egyaránt kínálgatták csókjaikat — darabonként egy shillingért. A nem mindennapi csókvásárlásra az szolgáltattak alkalmat, hogy több gyárban kizártak egy sereg munkást és a gyári leányok egy része elhatározta, hogy sztrájkpénzt gyűjtenek kizárt társaik részére. A csókvásár, mint ez könnyen elgondolható, igen szépen jövedelmezett és különösen délelőtt hullottak bőven a shillingek, míg délután a könnyen kapható csókok elvesztették varázsukat és már sokkal kevesebb kelt el belőlük.

(Az ördög madara.) Oránban Servies algiri aviatikusnak vasárnap érdekes kalandja volt. A perregauxi löversenyek alkalmával Servies a versenytérre felszállt az aeroplanjával és néhány szép repülést mutatott be. Többek között átrepült egy 400 méter magas dombon és 52 percnyi repülés után a domb tulsó oldalán le kellett szállnia, mert kifogyott a benzine. Véletlenül egy arab táborba ért és a benszülöttek mindjárt a nagy gépmadar köré gyűltek. Egyesek azután kisüföttek, hogy ez csakis az ördög madara lehet. A versenytérre azután automobilon benzint hoztak az aviatikusnak, mire ismét felszállt és visszarepült a versenytérre. Az arabok most azon a vidéken egyébről sem beszélnek, mint az ördög madaráról, amelyen egy hitetlen repült el hozzájuk.

LIRA HERCZEGNŐJE.

— Regény két kötetben. —

IRTA: W. ROBERTS.

107

A nő megfordult s maga mögött egy züllött, sötét alakot pillantott meg.

— Ön az, Fleurus! — kiáltott. — Így bujkálva jön, mint egy tolvaj? Mit eker tőlem? Pénzt?

— Valóban nem vagyok sokkal különb egy tolvajnál. — mormolta, — de nem azért jövök onhoz, hogy alamizsnát adjon, valamit tudomására akarok hozni, ami önnek nagyon értékes lehet. Kérem a multa való tekintettel —

Hangja elesuklott. Ez a mult anyyi édes emléket varázsolt lelkébe vissza; a nagyságot, a világ bámulatát, mely most elfelejtette s a legsötétebb nyomorba dobta vissza.

— Beszéljen gyorsan! — parancsolta Coriolis egy székre ereszkedve. — Nagyon kevés van, s már-már reám köszönt a regény. Mindent megteszek az ön kedvéért, ami módomban áll, s amit óhajt, csak azt ne kérje, hogy operettejeit ismét életre varázsoljam.

— Nem erről van szó, — ismételte a jövevény. — Arról szeretnék beszélni, — emlékszik ön még a gyermekére?

— Melyik gyermekre? — kiáltott elcsodálkozva Coriolis.

— Brunó János leányára. Coriolis arca elborult.

— Ugyan miről beszél maga bolond? — szakította félbe türelmetlenül.

— Arról a gyermekről, aki már husz év óta halott!

— Nem halt meg —

— Meghalt. Mit akar lát most ezzel az ügygyel? Beszéljen világosan és érthetően...

— Azt teszem, az ön leánya nem halt meg, él most is —

— Bolondság! Ki volt az a család, aki elhitette önnel ezt a bolondságot? És miért ujtja fel ön ismét ezt a régen elhalt ügyet? Kérem önt, ne emlékeztessen azokra az időkre, mikor még fiatal s meggondolatlan voltam.

Egész teste megborzonegott, az emlékek hatása alatt. Ezek óta nem gondolt gyermekére s most történt meg először, hogy kedves arczoskáját, aranyszőke haját ismét visszaidézte emlékébe.

Fleurus megrémült. Azt remélte, hogy ezzel a felfedezéssel örömet fog okozni neki, s csak most látta, hogy mennyire rosszul számított.

— Igaz, ő él s azt mondják, hogy fényes viszonyok között —

— Ki mondta azt! — kiáltott Coriolis mérgesen. — Ki beszélt önnel erről a régen elfelejtett dolgról?

Fleurus elbeszélte mindent. Coriolis arca a történet hallatára, hol örömet, hol bánatot fejezett ki.

Büszkesége teljes volt, mikor megtudta, hogy az ő gyermeke szép asszony, de azért az igánta táplált gyűlölet sem szűnt meg.

— Ugy, — szólott keserü megalollyal, — azt az asszonyt tehát megcsalta Géraut és megcsalt engemet is, s a gyermek úgy nőtt fel, mint egy élő hazugság. Nos, hol van most és mi?

— Oh, azt nem tudnám megmondani, mert az a férfi sem mondotta meg, aki Leroux Rózának mindezeket tudomására hozta.

— És ki volt az a férfi; meg tudná mondani? Látta őt?

— Igen, láttam a padlózat repedésén keresztül. A környéken Tricotrinnak hívják.

— Istenem! — kiáltott fel Coriolis. Arczán olyan fájdalmas érzelmek tombolásának nyomai látszottak, melyek a szegény költőt kétségbeejtették.

— Ön hazudik! — kiáltott végre dühös kifakadással. — Ön hazudik! Önt azért küldték hozzám, hogy kicsikarja belőlem a multa vonatkozó adatokat! Valószínűleg az a lelenez tévedésbe akar ejteni engemet, s meg akar zsarolni. Ön valószínűleg az eszköz ehhez, nos vallja be!

— Az ég a tanum, hogy a való igazat mondom! — esküdzött a jövevény. — Tricotrinnal nem beszéltem soha életemben, hogy ki vagy micsoda az ön leánya. Az előadottakból arra a meggyőződésre jutottam, hogy ő nevelte fel a gyermeket.

— Oh hallgasson. Én azt hittem, hogy Géraut elbeszélése igaz, azt hittem, hogy a gyermek halott. Miért ingatta meg ezt a hitemet, miért mondotta el nekem ezt a rettenetes valóságot? És miért éppen most, miért nem előbb, vagy utóbb? Az az asszony, akit én annyira gyűlölök, az a büszke herczegnő, aki oly megvetéssel tekint le reám, az lenne az én gyermekem, Brunó leánya? Te szörnyeteg, te ördög, miért mondatd meg ezt nekem. Az én szemeim láttára! Az én házamban a gyermekem — szentséges istenem, ha legalább még csak egy napig hallgatott volna!

— Az igazságot mondtam el önnek, — ismételte Fleurus felindulva. — Kérdezze meg Leroux asszonyt, ha még most is kétkedne.

Köszönés nélkül eltávozott. Coriolis tanácstalannul maradt állva helyén, a valóság, melyet az imént tudott meg azon elzüllött ember szájából, teljesen lesújtotta.

Az a hideg borzongás, mely keresztülfutott rajta, mikor férje összeesett lábai előtt, most ismét érintette egész testét. Szívét különös félelem szoritotta össze.

((Folyt. köv.))

SZINHÁZAK.

Szerda, 1910. október 5-én.

M. KIR. OPERAHÁZ

A hegyek alján.

Zenédrama egy előjáték és két felvonásban. Guimera A. nyomán írta: Lothar Rezső. Fordította: Várady Sándor. Zenéjét szerzette: D'Albert Jenő.

Személyek:
Sebastiano Szemere
Tommaso Venczell
Pedro Környey
Marta Szamosi E.
Nuri M. Szoyer I.
Pepa Payer M.
Antonia Ambrusné
Rosalia Váradi M.
Nando Déri
Moruccio Dalnoki

Kezdetre 7 órakor.

KIRÁLY SZINHÁZ

Balkáni hercegnő.

Operette 3 felvonásban. Írták: Fréderik Lonsdale és Francke Curson. Zenéjét szerzette: Rubens A. Pál.

Személyek:
Stefánia hercegnő Petrás Sár
Szeged Király
Borsics miniszter Csizsér
Zsófia Körmos I.
Hein Latabár
Holtz Rátkai
Mária Váradi III
Henrich piéczer Hoross
Oga udvarhölgy Szalai M.
Hudnag Pethő
Kaphány Máté

Kezdetre 7/8 órakor.

NEMZETI SZINHÁZ

A találkozás.

Színmű 4 felvonásban. Írta: Pierre Berton. Fordította Várady Antal.

Személyek:
Addien Serval Odry
Renée Serval Lenkey H.
Camille de Lancay P. Markus
Canuchet Mihályi
Armand Vivien Garamszeghy
Raymond Kürthy
Szobaleány Kámen M.
Szoiga Szóke

Kezdetre 7/8 órakor.

Fővárosi Városi Színház

Gyöngyi Izsó felléptével.

A pesti háziur.

Enekes előkép 4 felvonásban Írta: Ruttkay György.

Személyek:
Gelbjeser Gyöngyi
Erdey Juliska Hudacsek N.
Hollo Endre Szalay
Hollo Endre Kabók
Varga Tamás Hidy I.
Irma Molnárné Veszpreminé
Halmos Lajos Fekete
Lantos Menyhért Kellér
Hajdu Róza Kelemen E.
Jozefa Dalliné
Józi Rummy I.
Garas János Bibary

Kezdetre 7/8 órakor.

A nm. v. és köz. miniszter elismerő leltárával kintintve.
Dr. Batizfalvy I. Z. főváros legelső FOGORVOSI INTÉZETE
áthelyezve: **Károly-körut 3. sz. alá.**
Fájós fogak meggyógyítása Szájpadlás nélküli műfogak, aranyhidak, koronák.
Tartós fogtömések, Jól használható fogszorok elkészítése és behelyezése.
Foghuzások (altatásban is.)
Jótállás mellett mérsékelt szabott áron.
Vidékiek félnap alatt megkapják műfogukat.

ROYAL ORFEUM

Minden este pont 8 órakor
Parádés színházi és varieté műsor.

Else Kupfer A palatinus leánya.
berlini Reinhardt Ascher Leó pompás operettje.
társulat-költő tagja Szalontai, Németh, Viola, Palásthy
mint dísz. Bársony, Cobor, Csabay, Seress,
Fábián, Lugosi, Kis Bella és még
52. szereplő.

Az inspekción szobában A pót-imaház
Lunczier bohózata. Szép Ernő új cirkusztrefaja.

Pán szerelme. A hídnl. **Goddin.**
Zerkovitz új scenir. dala Zenés blüett Gilbert A kacagó emb.
Solti, Séchy, Sarkadi új szólókkal.

Vallon, La belle Tribby, Djella és az összes októberi attrakciók. Ritmó vendéglő, mérsékelt áron Minden vasár- és ünnepnap 2 előadás: délután 3/4 órakor mérsékelt, este 8 órakor rendez helyekkel.
A téliertben éjjelkor **Royal-Cabaret.** 34 új táncz- és enek-attrakció. Ball mabille, ének, táncmulatság és cigányzene hajnali 5-óráig.

Szenzációs ujdonság!
Stubnyai Fenyő Sósorszesz!
Nem szabad egy házból sem hiányoznia. — Hülésből eredő összes bántalmaknál, úgyint: reuma, csusz, köszvény, fogfájás, fejfájás stb. kitűnő hatású. Hatás és jószágban fölülmúlja az összes eddigi sósorszesz-készítményeket. — Kérje mindenütt a Stubnyai Fenyő Sósorszeszt. — Hat ügyes rendelkezéssel portmentes szétküldés a készítőől:
DETRICH ENDRE gyógyszerész, Stubnyafürdő.
Kis üveg ára 40 fillér, nagy üveg 1 korona.

TÖRLEY

TALISMAN-CASINO-RÉSERVÉ

Fővárosi Orfeum

VI., Nagymező-utca 17. sz. Waldmann Imre igazg.

A REKORD-MŰSOR.
OY-RA (Wojosesszko.)
fenomenális apache-négyesükben.
JENNINGS-BRAY metamorfózista
Fregolia Gobert Belling
átváltzó-művész. „éneklo” szamarával.
LILIAN HERLEIN amerikai operette-diva.
Vindobonas Tina di Rona
zenei excentrikusok. stb. stb.
Kezdetre 8 órakor.
Elővetel 10-1-ig és 3-6-ig a nappali pénztárnál.

Eredeti **MEIDINGER** és **LIGNIT**
tartósan égő kályhák
oszeréphállya betétek és kaloriféresek.
Öntöttvaskályhák.
Légfűtések. Szellőzők.
Schwarz Sándor és Társa cégénél
Budapest, V., Báthory-utca 20.
Árjegyzék kívánatra. Telefon 162-14.

Azonnal jogos tulajdona a zongora
vagy pianó, ha Reményi Mihály legújabb rendszerű hitelosztályából veszi azt meg. — Nem bíri a részletfizetés leple alatt, hanem azonnal sajátja a megvett hangszert. Ugyanazon áron, mintha készpénzzel venné. Előleg 10 frt havi részlettel nem kell. 10 frt havi részlettel a legjobb zongorát vagy pianót részletes árjegyzék és prospektus díjtalanul küldetik Budapestre, VI. ker., Király-utca 58. Nemcsak Budapesten, de vidéken is bárkinek rendelkezésére áll ezen eddig még nem létezett alkalom, így könnyű feltételek mellett zongorát vagy más hangszert vásárolni. — Zongorák hangolása és javítása a legképzettebb szakmunkások által. 29072

Szőnyeg ujdonság!
5 frt 80 kr.
Kétoldalas nyírott Jaquard-szőnyeg 300/200 cm. nagyságban elpusztíthatatlan minőségben 5 frt 80 kr. árban kapható.
Szőnyeg-udvar
Budapest, Király-utca 32.
(az udvarban)
Alapított 1895.

„Altvater”
Gessler
Budapest.

A CAIRÓ kávéházban
BUDAPEST, VI., LÖVÖLDE-TÉR.
mától kezdve mindennap délután 5-től 7 óráig és este 9-től 11 óráig
GOBGEKÉ francia quartett
HANGVERSENYEZ.

TOST és MOLNÁR
kereskedelmi-, díszítő- és tájkertészete
BUDAPEST, VII. ISTVÁN-UT 50.
Elvállal ablak és erkélydíszítéseket. Kertek, parkok tervezését, alakítását, fenntartását. Alkalmi és állandó díszítéseket. Téli kertek berendezését, minden e szakba vágó munkát. :: :: ::
Telefon: 83-75. Telefon: 83-75.
Külső telep: Gyarmat-utca 25.

XVII. évfolyam.
Somogyi Mór
zongoraművész,
államilag képesített okleveles zenetanár igazgatása alatt álló
ZENE-Konzervatorium
(akadémiai előkészítő-tanfolyamokkal)
Budapest, VII., Erzsébet-körut 44.
Beiratások naponta 9-6-ig.
Az ország legelőkelőbb művész-pedagógusai.
Államilag diplomált tanárok.
Telefon 63-45. Telefon 63-45.

Heti műsor:

1910. október hó	M. kir. Operaház	Nemzeti Színház	Vigszínház	Magyar Színház	Király-Színház	Fővárosi Városi Színház	Várszínház	Uránia
6 Csütörtök	Nemo	Az ember tragédiája	Beulemans k. a. házassága	Orvosok	Balkáni hercegnő	A pesti háziur	Táncos huszárok	Bonapárték szülőföldje
7 Péntek	Istenek alkonya	Ghiberti gróf	Beulemans k. a. házassága	Orvosok	Balkáni hercegnő	A pesti háziur	Tatárjárás	Francia forradalom
8 Szombat	Elektra	Ghiberti gróf	Csittulj szívem	Karenin Anna	Balkáni hercegnő	A pesti háziur	A titok	Az Országos Szín-művészeti Akadémia nem tart előadást.
9 Vasárnap	Lohengrin	A kaméliás hölgy	Taifun	A koncert	Luxemburg grófné	A muzikusleány	Táncos huszárok Vera Violette A hajótörött	

SZINHÁZAK.

Szerda, 1910. október 5-én.

MAGYAR SZINHÁZ.

Csáko és kalap.

Vigjáték 3 felvonásban. Írták: Rösler és Roda-Roda. Fordította: Heitai Jenő.

Események:

Vincenza nagyherceg Z. Molnár
A trümföldi herceg Vándori
Lützenburg gróf Gere
A hadispáncsok Németh
Laukfeld Szirmai
Az ezredes Főriz R.
Minka, a leányk Tóth L.
Az őrnagy Réthel
Az őrnagy Bécs P.
Mirkovics kapitány Kürthy
Kenderesi Törzs
Rimaneski Fapp
Friedel főhadnagy Farkas
Jäger főhadnagy Sebesség
Az ezredes Vágó
A szabványos Fegyér
Hochendorf Debi
Gratignan gróf Orley F.

Kezdete 1/8 órákor.

VIGSZÍNHÁZ

Főszór:

Beulemans k. a házassága.

Vigjáték 3 felvonásban. Írták: Fouson és Wichelot.

Események:

Beulemans Vendrey
Beulemans Haraári H.
Suzanne lányk Varsányi I.
Id. Maniomerde Szörényi
Ifj. M. Seraphin Tihanyi M.
Id. Despiere Fenyvesi
Ifj. D. Albert Coortes Gy.
Moztinko Tapolcai

Kezdete 1/8 órákor.

URÁNIA SZINHÁZ.

Az élet komédiája.

Kezdete 1/8 órákor.

VÁRSZINHÁZ.

A föld.

Számú 3 felv. Írták: Komechey Jenő és Blalonyay Dező.

Kezdete 7 órákor.

ROYAL-ORFEUM.

VII. Erzsébet-körút 31.

Este pont 8 órákor

Legelőstrangu színházi és variété előadás.

A palatinus lánya

Ascher Leo nagy operettje (Vezényli a szerző.)

Pán szerelme

Zorkowitz szeniorozott dala

A pót imaház

Szép Ernő új cirkusztrófiája

Francia négyes

Maurier jelenete

Az inspektor szobában

Luncier bohóza

A hídnaí

Zenesé bluet.

Elee Kupfer, Goddin, Szelentsi, Szécsi, Németh T. Palásthy, Solti, Sarkadi, Barsony, Tihanyi és a többi októberi attrakció.

Vasárnap, október hó 9-én két előadás, d. u. 3/3 és este 8 órákor.

FOLIES CAPRICE

Tén helyiséget Révay-utca 18. szám.
Telefon: 24-22. Telefon: 14-22.
Igaspalk: ketten és ketten. Főrendező: Rott Sándor.
Az előadás kezdete 1/8 órákor.

11 órákor! Ma Ujdonsg!

„Grenzverlegenheiten“

Jelenet egy pályaudvaron. Francia csomo után írta: Hirschfeld Lajos. Rendező: Werner Wano.

Kez megölni 8/1 órákor

„Benősulés“

Világi társadalmi életkép. Írta: Rott Sándor. Rendező: Rott Sándor.
Jegyek előadás: Folies Caprice, Révay-utca 18. d. u. 3-6 óráig. Később: Képzőművészeti társulat. Andrassy-ut 29. és Szeprenyi nagyszínház. Rakoczy-ut 1. 13 óra után az 1-6 óráig. „Casino de Paris“-ban a világ legelső tánc- és fény-attrakciók felépít.

STEINHARDT MULATÓ

Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.

Ma és mindennap!

Kezdete 1/8 órákor! Kezdete 1/8 órákor!
Ujdonsg! Ujdonsg!

Berta mindent vállal!

Tréfa házasság!

Bohémok. Írták Gtinger és Tauszig, ford. és átd. Steinhardt. Steinhardt Hunyadi és Szőke Szakált kacagató új magánzámmakkal, és az elsőrendű külföldi számok. Éjféltől reggel 5 óráig a remek télikoriban cabare, tánc és zene belépő díj nélkül. Vacár és ünnepeken délután 1/4-től 6-ig **mérsékelt helyaru előadás.** — Jegyek d. e. 10-14 és délután 3-6-ig a mulatóban és özv. Konti Józsefné dohánytözedéjében, Andrassy-ut 29. és a Hungaria fürdőben.

Kiváltunk

ZÁLOGBAN

levő arany- és ércékszereket, sorsjegyeket a szokra magasabb kölcsönt nyújtunk.

MANNHEIM SIMON ÉS FIA

Budapest, IV., Párisi-u. 5.
(Főpostával szemben.)

A kolera

terjedésének megállítására minden közegészségügyi hatóság a legnagyobb tisztaságot ajánlja, mert ez az egyetlen biztos védekezés a tisztálanságban tenyésző bacilusok szaporodása és terjedése ellen a

járvány

megszüntetése ma a legégetőbb feladata mindenkinek, mert ez a rettegetes csapás beláthatlan időkre megbénítaná az ország életterejét.

A ragály

terjedése ellen tehát a legerősebb fegyverrel kell harcolni. Tudja azt ma minden ember, hogy a

Dezinfekció

a legbiztosabb módja, ugyszólván, egyetlen fegyvere a járvány leküzdésének. Ha kezünket állandóan mossuk szájunkat pedig öblögetjük s erre a célra kizárólag

DIANA SÓS-BORSZESZT

használnuk, elkerüljük a legnagyobb veszedelmet. Az egész országban mindenütt kapható.

Erényi Béla

gyógyszerész
Budapest, Rákoly-körút 5. sz.
(Póstán legkevesebb 6 üveg szállítható utárvét mellett.)
Mindens üvegnek plombálva kell lenni.

Egy üveg Diana sós-borszesz	Egy nagy üveg Diana sós-borszesz	Egy nagy üveg Diana sós-borszesz
44 fill.	1.10 K.	2.20 K.

MEGELŐZŐT MOSKOVITS ANATOMIAI-CIPŐGYÁR
NAGYVÁRAD - BUDAPEST
FIÓKGYÁRTELEP
RÁKOCZY-ÚT 6
BUDAPEST, RÁKOCZY-ÚT 6

Royal Cabaret

Erzsébet-körút 31. szám.

Telefon 110-22. Telefon 110-22.

Minden éjjel 12 órákor az októberi új tánc és ének műsor.

Főlépnek: Heléne Hertha, La belle Trilby, La Malino, Marga van der Aue, Mlle Vallon, Dijella, Hella Bresina, Winnie Macoo, Sisters Elkins, Heléne Friedrich, Poldi Fürst, Anna Christensen, Sacha Trost, Szép Erzi, Várdi Adél, Ligeti Mariska. Mezői nővérek, Morvai testvérek, Lola Lolotta, Antal Irén, Hölgyi Jolán, Perényi Nusi stb. stb. — **Kukó Vince** és zenekara. **Bal Mabille.** Belépődíj éjjeli 1 óráig 1 korona, azontul nincs belépődíj.

ÖN BÉREL

egy ócska zongorát vagy pianót és **KIDOB**

Érvényes 12. vagy 16. korona kölcsöndíjat, végre pénzt kiadt, zongorája nincsen.

HA FIZET

havonta 20 koronát, kap egy kiváló gyártmányú, legmodernebb ércpánccal ellátott korszerűsűtő új zongorát vagy pianót, nem ír alá váltót, nem állít kezeset, nem lekötelezette bankszövetkezetnek és idővel mégis tulajdonosa lesz a zongora. — Dyon Német szőlő, liberális módon kapható kizárólagosan csak

„MUSICA“ részvény-társaság

(Részgató: Sternberg Dező.)
Zongora előadási és kölcsönzési telepén.
Eufon, kölcsönzött legtekéletesebb gramofon- és művész-lemmek felárulása.

Budapest, VI., Teréz-körút 1/a.
(Király-utca felelő, az Országos Zenakadémia közelében.)
Telefonszám: 4-31.

■ Zongorák beszerzése, javítása, hangolása legkülönbábnan. ■
Főúti rendezés kedvezményében egyelőre csak a fővárosban lakók részesülnek.

EDISON MOZGÓFÉNYKÉP VÁLLALAT R. T.

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-UTCZA 21.

Telefon 64-20.	Minden villanyvilági- társa rendezett lakásban és helyiség- ben tartható EDISON	Telefon 64-20.
	Házi mozgó- fénykép előadás	
!	Egy előadás díja K 50 A legkedveltebb otthoni szórakozás :: Megren- delhető telefon útján is	!

Fakult bőrkabátok
sötét színekre tartósan festetnek
Haltenberger Béla ruhafestő-gyárában **Kassán.**

!! Üzletáthelyezés !!

IV., Károly-utca 7. sz., a 20 év óta tenálott
bőrbutor szak-üzletemet
mai napon IV. ker., Semmelweis-u. 7. sz. alá helyeztem át.
Kérem továbbra is nagyérd. tiszt. megbízóim és vevőim szíves pártfogását.
Kendi Antal.

LEGUJABB! Most jelent meg! LEGUJABB!

EDWARD WESTERMARCK
Az emberi házasság története

Fordította
HARKÁNYINÉ WEISER ELLA

A nemi életnek hagyományos és jogi szabályozására vonatkozó szinte áttekinthetetlen irodalomból magasan emelkedik ki **Westermarck** eme nagyírú munkája, amely új világosságot hoz erre a mindenkit érdeklő fontos és érdekes kérdésre.

A kötet tartalma: A házasság eredete. — Az emberi párosodás évszaka az ősidőben. — Az emberi házasság kora. — A nőközönség elméletének bírálata. — Házasság és nőtlenség. — Az ember udvarlása. — Az udvarlás esztözei. — A választás szabadsága. — Nemi kiválasztás az állatoknál; az embernél. — Jellegzetes szépség. — A hasonlóság törvénye. — Rokonházasságok tilalma. — Nemi kiválasztás szeretet, rokonszenv és számítás befolyása alatt. — Rablás vagy vásárlás útján kötött házasság. — A vásárlás útján kötött házasság hanyatlása és a hozomány. — Házassági szertartások. — Az emberi házasság alakjai; tartama. ::

A kötet ára füzve **7 kor.**, kötve **10 kor.**

Megrendelhető a kiadóhivatalban, Athenaeum irod. és nyomdai részvénytársulat (VII., Rákóczi-út 54.), valamint minden hazai könyvkereskedésben. ::

BUTOR készpénzért és részletre.
Nem kell banknál törleszteni és semmiféle kamat nem számítatik. Háló-, ebédlő-, őr- és szalonberendezések, óriási választék, egyszerű és modern kivitelben.
FUCHS BODOG butornagykereskedő
Budapest, VII., Erzsébet-körút 32. Arjegyzék ingyen.

THE GRESHAM

ÉLETBIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG LONDONBAN

Alapított 1848-ban.

Magyarországi igazgatóság Budapest
V., FERENCZ JÓZSEF-TÉR 5-6. SZ.
(Saját palotájában)

Elfogad életbiztosításokat a legkülönbözőbb kombinációk szerint előnyös díjak és feltételek mellett. A „Gresham” kötvényfeltételei kiválóan liberálisak. Kötvényei elévülhellenek és megtámadhatatlanok. — Fedezetül letett kötvényeinek feleli kívánságára a biztosítás érvénybelépésekor azonnal kártérítési kötelezettséget vállal. — Öngyilkosság, párba, vagy bírói ítélet folytán előálló halálesetekben.

Vagyoniállás 1909. decz. 31-én	247,763.451'23
Érvényben levő biztosítások	610,000.000'00
Biztosított feleknek kiírtetett kártérítés	615,003.187'89
A magyar üzletre tartalékba helyezendő összeg	26,488.517'99
Magyar értékekben tényleg elhelyezett díjtartalék	28,354.908'88

Ezen specialista legjobban ajánlható szerfelett gazdag tapasztalatai alapján, melyeket a kórház húgyszervi és bujakóros osztályán való működése alatt számos éven át szerzett.

DR. FABINYI

specialista nemi bajokban emeritált kórházi orvos

gyökeresen és rövid idő alatt gyógyít a rendszeres foglalkozás megzavarása nélkül mindenemű

nemi betegséget

(hugycsőfolyást, sebeket, syphillist és önfertőzésből támadt idegbajokat.)

Meglepő az eredmény férful gyengeségnél (impotentia) még öregebb egyéneknek is.

Biztos siker folytán a honorárium utólag is fizethető. Levelekre díjtalanul válasz. Kívánatra gyógyszerek. Rendelés délelőtt 9—3-ig, és este 6—8-ig.

Budapest, Rákóczi-ut 8/A. szám.

(Átjáróház a Pannónia szállóval szemben.)
Lépcsőházi bejárat. Külön városzobák.

Szabó Emil és Társa

Budapest, VI. Teréz-körút 40.

(bejárat Gyár-utca 21.)

— Gresham-paletta, a Lánostól szemben. —

Telefon 76-48. :: Sürgőnyim: Szabóék, Budapest

Szállítunk BOLINDER nyersolajmotorokat.

DOBRY-féle benzínmotorokat és cséplőgépeket,

szívógázmotorokat és malomberendezéseket.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Viszontelárusítók kerestetnek.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldünk.

ÉLŐESZKÖZÖK

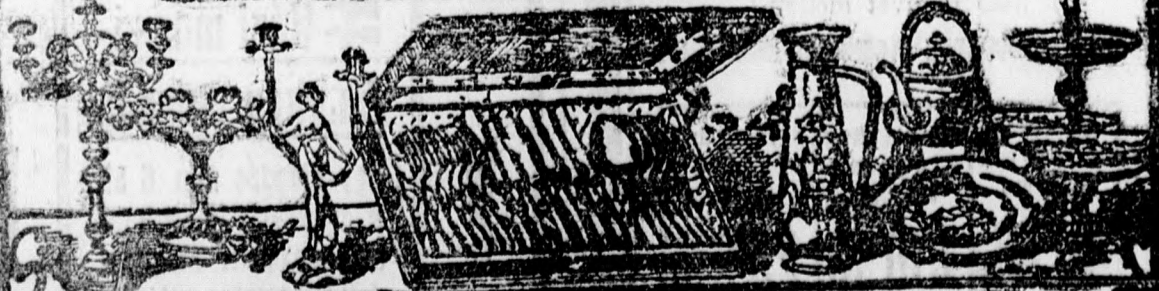
EZÜSTBŐL ES ALPACCA EZÜSTBŐL

DISZTÁRGYAK. ALKALMI AJÁNDÉKOK

A LEGELŐNYÖSEBBEN

POLGÁR KÁLMÁN EKSPERTELEPEN

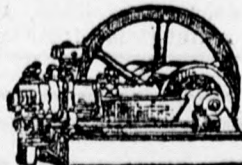
BUDAPEST, VII. Erzsébet-körút 29. sz.

VIDEKI MEGRENDELÉSEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDÍTOK
ARJEGYZÉK 2000°RAJZAL BÉRMENTVE KÜLDÜNK

BRÜNN-KÖNIGSFELDI MOTOROK

BENZIN
és
SZÍVÓGÁZ
MOTOROK

BÁRMELY
TÜZELŐANYAG
HASZNÁLATRA

Egyedárusító: **ABELES EMIL** BUDAPEST, V. VACI-UT 14.

EREDETI SVÉD GYÁRTMÁNYÚ NYERSOLAJMOTOROK

Benzin és nyersolajlokomobilos cséplőkészletek a

JÉGGYÁRTÓ és HÜTŐBERENDEZÉSEK.

FAMEGUNKÁLÓGÉPEK.

Szaktámasz járás képviselők kerestetnek.

E hirdetés rovatban minden szó egyszerű beiktatása közönséges betűkkel 4 fillérrel, kompakt betűkkel szedve 6 fill.-rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovatban minden szó egyszerű beiktatása közönséges betűkkel 4 fillérrel, kompakt betűkkel szedve 6 fill.-rel fizetendő.

Pénzszekrények, használtak és újak, rendkívül olcsó áron kaphatók a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V., Bálvány-utca 6-C.

Mézédes téliszőlő postakosaraként 3.—, mázsánként 48 kor., téli fajalmát 30, nemes birsalmát 20, postakosaraként 2.20, zöldpaprikának, paradicsomnak 1.40. mázsánként 20.—, házilag főzött mézédes szilvalekvárnak kilója 1.30, különleges baracklekvárnak 2.60 koronáért szállítja Gyümölcskivitel Csongrád.

Pénzszekrényeket tűz- és betörésmenteseket ajánl olcsó áron Budapesti pénzszekrénygyár, Rákos-u. 4/h.

Rizike gomba, válogatott, 5 kilós hordókban, ezekben K 8.—; sósleiben K 7.— Barta József konzervgyára Felka (Szepesmegye). 29319

Kézimunka himzésekhez, butorhoz, függönyökhöz, lakásberendezéshez, zsinórok, rojtok, bojtok, képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küldi: Budapesti Paszománygyár, Nagymező-utca 46. szám.

Szabók részére mindennemű zsinór, gomb és szabó-kellék képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küldi a Budapesti Paszománygyár Részv. társ., Nagymező-utca 46.

Tisztviselői kölcsönt köztisztviselőknek és katonatiszteknek előjegyzéssel és előjegyzés nélkül. Jelzálogkölcst 60 évre. Vállalkozóknak kereskedők, iparosok és magántisztviselőknek gyorsan és előnyösen folyósítat. Rigócz és Hartmann bankiroda, Bóza-utca 29. sz. Telefon 94-66. 29100

Pénzt akar Ön azonnal butorra, zongorára, varrógépekre, kerékpárokra és mindennemű kereskedelmi árukra, akkor forduljon bizalommal csak a régi Tauber céghez, Baross-tér 15. sz. Telefon 149-00. 29387

Nevelőnőket német, francia, angolokat zene nyelvismerettel, bonneokat azonnali belépésre ajánlok, magyar okleveles nevelőnőket zene és nyelvismerettel sürgősen keresek. Szegheőné S. Luiza intézete Budapest, VI., Dessoefly-utca 22. 29324

ÜGYNÖKÖK

Minden szakmabeli egyének tetemes keresetre tehetnek szert törvényesen engedélyezett sorsjegyek eladásával. A legmagasabb jutalékok, később esetleg fix általányt fizetünk. Ajánlatok:

Értékpapírbank, Rotter, Budapest, V., Honvéd-utca 4.

Vigyázzon na meghűlt és vásároljon valódi Réthy-féle cukorkát 60 fillérért.

A gyakorló gyorsírók Társasága gyorsírási (Gabelsberger-Markovits rendszerű) és gépirás magyar és német tanfolyamaira, különféle rendszerű, látható írású írógépekre, beiratkozhatni naponta. Beiratási díj nincs. Tandíj igen mérsékelt. Végzett növendékeinket díjtalanul állásba segítjük. Telefon 18-09. GLOGOWSKY és TÁRSASÁG, Andrássy-ut 12. és Révay-utca 6. szám. 29344

Juniperus (nemes borovicska) 4 literes posta-tartály bérmentve K 10.50 Barta József konzervgyára Felka (Szepesmegye). 29315

Zálogcédu lákat veszek. Elzálogosított brilliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem. 736 **SCHILLER IZIDOR** ékszerkereskedő Budapest, Sip-utca 8. sz.

Ajtók, Ablakok, vasredőnyök, használtak és újak, bármely méretben és alakban, igen olcsón kaphatók

Wiener A. utódánál BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 123. Telefon: 62-80. Alapították 1886-ban.

BUTOR készpénzért vagy részlete minden kamat nélkül legolcsóbban. — Óriási választék politur butorokban **Nagy Imréné!** Budapest, VI. Váci-körút 9. feljárt Szerecsen-utca 1. Kis képes modern, teljesen új album ingyen. Nagy album 50 fillér.

Parlamenti gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíró iskola. Gépirás és magyar-német levelezés-oktatás. A teljes kiképzés díja havi 10 kor. Kereskedelmi akadémiai tanárok által oktatott szaktantárgyak. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovics Iván 1863-ban. Biztos állás közvetítés. Nyitva szep. 1-től jul. 1-ig. Havonként új tanfolyamok. Tájékoztatót küld a Gabelsberger szakiskola. (Csak Liszt Ferenc-tér 10. előbb Gyár-utca 4.) Címre vigyázzunk! — Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógépcégektől s más hirdetésünket utánzó újabb tanfolyamoktól független. — Telefon 64-68. Beiratások egész napon át.

30 koronáért készülnek saját műhelyemben mérték után remek szabásban, finom kivitelben divatos férföltönyök vagy felöltők finom szövetekből. László Sándor férfiszabómester, Budapest Erzsébet-körút 1. sz., 1. em. Vidékre postátominták bérmentve, helyben szabásmunkát kívánatra házhoz küldöm. 28592

Fajalma postakosaraként 2 kor., mázsánként 24 kor. Kérjétek Aranyospolyán, u. p. Torda. 5989

Legujabb gramofon lemez felvételek. Dupla 25 cm. Drbja: kor. 2.50. Király Ernőtől énekelve.

- Hulló falevel
- Balog Orzse keskenyja
- De jó volna egy nő
- Erdő erdő sűrű erdő
- Steinhardtól. Pikáns.
- Most amikor minden
- Spitzernének a szolgálja
- Gimbelem, gombolom
- A legnyúló kuplé
- Kaland a lichterban frész
- Gyárfástól nevetető
- Vicchezemester I. rész
- Kőssa Lajostól. Legujabb úpdalok.
- Dicsértések szől a legény
- A templomba vasárnap se
- Mit susog a fehér akác
- Valakinek muzsikálnak
- A csárdába szől a nő
- Ha majd egyszer a síromon
- Simaytól. Sárker!
- A szoknyavadász

Minden egyes lemez tiszta felvételért kezeskedem. Utánvételel küldi: **Marnitz Frigyes,** műhangszerkészítő, Budapest, VIII. József-körút 39-9. Az összes hangszerek legnagyobb választékban és legolcsóbban. Hangszer, gramofon és lemez árjegyzék, ingyen, külön-külön kérésre.

Zálogcédu lákat, Brillantot, gyöngyöt, ékszert, aranyat, ezüstöt és régiséget veszek. Alt-Wien porcellán, régi bronz, osontárgyakat, szobrokat és oltárfestményeket veszek Kertész ékszerész és régiségkereskedő Király-u. 85. — Telefon 95-48. — Meghívásra jövök.

Veres alyona befőtt, szépségségi, 5 kilós postakosár K 7. Barta József konzervgyára Felka (Szepesmegye). 29317

Automatikus tömegfogó, patkányok részére 4 K. egereknél 2 K. 40 fill. egy éjjel 40 egret fog felügyelet nélkül, ládajárás nem befolyásolja, magától működik. "Belipee" sváb fogók ezer és ezer sváb és ruszli fogható egy éjjel árba 2 K. 40 fill. Mindennel a legjobb eredmény. Székküldés utánvétel mellett. **J. SCHILLER, Wien, III. E. Krieglbergasse 6. Számos elismert és kimagasló.**

Kárpitos nyergesek részére mindennemű kellek képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küldi a Budapesti Paszománygyár Részv. társ. Nagymező-utca E. 46.

A gyermekáldást 2 vagy 3 számra meghatározni, nagyon okos dolog és sok pénzmegtakarítással jár. Az erre vonatkozó pontos utasítást, a melyért sok ezer hálaírat beérkezett, titoktartással küldi 90 fillér magyar levélbéllyel ellenében Frau A. Kaupa, Berlin S. W. 247. Lindenstrasse 51 28694

Elsőrendű Singer varró-gépeket

nagybani eredeti gyári árban és minden árfelemlés nélkül havi 8 és 10 K részlete szállítunk 10 évi jótállással és vidékre is bárhova **Láng Jakab és Fia** varrógép és kerékpár nagykereskedők **Bpest, József-körút 41.** Fióküzletek: Baross-tér 4. sz. Budán: Margit-körút 6. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Hurutos bántalmak hatásos és kellemes gyógyszer a Réthy-féle cukorka, melyet pemetefülből készített Réthy Béla gyógyszerész Békéscsabán. Gyógyszertárban kapható.

3 szó Tiller önkéntesi egyenruha Budapest

3 szó Tiller Breeches-nadrág Budapest

3 szó Tiller diszmagyarruha Budapest

BUTOR üzletünk felosztása

folytán minden elfogadható áron kiárultuk egy a raktáron, valamint a még munkában levő **asztalos- és kárpitos-butorokat, búferszöveteket,** különféle **függönyöket** és anyagokat és az üzlet-hez tartozó tárgyakat.

Patyí Testvérek BUDAPEST, VIII., Rákóczy-ut 7. sz. Pannónia-üzlet mellett.

Fodor József szőnyeg- és kárpitoskellékek nagykereskedő Váci-körút 14, Andrássy-utca szemben, ajánlja dusan felszerelt raktárát szőnyegek, függönyök és takarókban, szabott árak mellett. Szervezett munkások 100/o engedményben részesülnek. — Telefon 135-47. 29502

Koporsó asztalosok részére mindennemű koporsók díszítéssel, összes temetkezési cikkek képes árjegyzéket kívánatra ingyen küldi a Budapesti Ravatalgyár Részv. társ., Nagymező-utca E. 46. sz.

Fürdőkádak magy. kir. szab. fűtéssel jégszekrények, foteuil és gyermekkádk kaphatók

Wiesel Adolf Váci-körút 47. Podmaniczky-utca sarok. Telefon 91-20. 28793

BUTOR

30% megtakarítás! Régi Butorszalon Budapest, Ferenciek-tere 3 félemelet. Vétel és eladás **használt és új** polgári, urasági lakberendezéseknek, mahagoni és palisander butorok, uri szobák, angol bórgaratúrák és teljesen berendezett mintaszobák, keleti szőnyegek, csillárok. — Telefon 82-13. 28589

25 koronáért készülnek saját műhelyemben mérték után remek szabásban, finom kivitelben divatos férföltönyök vagy felöltők finom szövetekből. Lichtman Sándor férfiszabómester, Budapest Rottenbiller-utca 4/A. sz. Vidékre postátominták bérmentve, helyben szabásmunkát kívánatra házhoz küldöm. 28592

BOLOND

és könnyelmű hárszletűzésre dupla áron vesz egy automata pisztolyt, amit készpénzért fele áron is megkaphat. Clément cal. 6.35 ára 80 kor. helyett 20 forint. utánvétel mellett.

Szl. László Intézet fegyverosztálya, Budapest, Veres Pálnó-utca 16.

Rayonképviselők ügynők és reprezentábilis viszontelátásokat kennek nagy ösmeretűségük van jobb izt. körökben, egy szabadalmazott kegyeleti újdonság értékesítéshez kerestetnek. Csakis jó megjelenésű kauzióképes acquisiteurök lesznek figyelembe véve. Havonta 1000-1200 kor. jövedelem. Molnár M. Lajos szerkesztő Budapest Rottenbiller-utca 10 Mo. — Prospektusok ingyen.

Temetkezési vállalkozók, intézetek, egy lettek, társulatok részére képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a Budapesti Ravatalgyár Részv. társ. Nagymező-utca E. 46.

SZÜLŐK!

Iskolákról, nevelőintézetekről (Bel- és külföldiekéről) felvilágosítást ad, iskolai beiratásokat, nevelőintézetben, vagy családoknál elállításra való elhelyezéseket ellát. Mindennemű tanügyet elintézi. **Magyar Tanügyi Intézet** Budapest, VII., Rottenbiller-utca 5/a. Leányból kitűnő gazdaszonyt nevel a miniszteri engedélyeztetett hól gazdasági tartási ipari és kereskedelmi iskola Hart elemit végzett leányokat már fölvesz. Az iskola internátussal kapcsolatos. Tanítás kezdése október hó 1-én. Felvilágosítást az iskoláról kizárólag **Magyar Tanügyi Intézet** ad. Budapest, VII., Rottenbiller utca 5/a.

Zálogcédu lákat

veszek. Elzálogosított brilliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 koronáig költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem.

Singer Jakob ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. sz. Izabella-utca sarokán. 29643

+ Gyógyítás +

As egyedüli eredménytől kísérő hálaírat a dr. William Hartley amerikai orvosi-para. Soványak tartós, szép test testidomokat nyernek. — **Hágyak** remek kábít. Hat két alatti 20 kilo gyarapodásért felállhat. Versenygyógyás, gyengeség, idegesség ellen és gyomorbejósoknak nélkülözhetetlen **Chicagó, Berlin, London** Hamburgban. **Készítő** levelek minden országból. Dobosonként 1 firt 10 kr. Használati utasítással. Pórtár: **Balázs Már E. Budapest, VII., István-ut 11. U/A.** Telefon 156-84.

VALÓDI FRANCIA GUMMIK ÉS HALHÓLYAGOK tucija 1.75, 2., 3., 10. Krig. 3 drb. legfinomabb min.: 1 K. **STERYL** törvény. védett legfinomabb GUMMI-KÜLÖNLEGESÉG csak ezégyenél kapható. **NEUMAYER LIPÓT** BUDAPEST, V. Váci-körút 13. AUERFÉNYHÁZ.